

Голос України

Фото Сергія ПАВЛИВА (Укрінформ).

На острові Тузла в Керченській протоці проходять навчання підрозділів державної прикордонної служби України.
На знімку: відпрацьовуються методи поліцейського (без застосування зброї) впливу на порушників кордону.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Сподіваємося, на Тамані не всі політично п'яні!

Вечірнє засідання 14 жовтня

Верховна Рада України звернулася до Ради Федерацій і Держдуми Росії із заявою про події у Керченській протоці

З приводу територіальних замашок Білокам'яної представники виконавчих структур у парламентській залі загалом підтвердили рішучість, висловлювану ними упродовж кількох останніх днів у ЗМІ. Заступник секретаря РНБО Петро Шатковський наголосив, що такими діями російської сторони може бути створено небезпечний прецедент одноосібної делімітації морських кордонів, і запевнив: апарат РНБО взяв участь у розробці «операції антикризового реагування».

(Закінчення на 2-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Вибудувати струнку систему для активної роботи

Під час україно-іранських переговорів, що відбулися вчора у Верховній Раді, особливу увагу було приділено поглибленню міжпарламентської і розвитку регіональної співпраці. Про це повідомив журналістам Голова Верховної Ради України Володимир Литвин після зустрічі з Головою Меджлісу Ісламської Ради Ісламської Республіки Іран Мехді Кярубі, котрий на чолі іранської делегації перебуває нині в Україні.

Сторони висловилися за розширення міжпарламентського співробітництва шляхом продовження взаємних візитів глав парламентів і обміну делегаціями. По закінченні переговорів було підписано Меморандум про співробітництво між Верховною Радою України і Меджлісом Ірану. Відповідаючи на запитання «ГУ», Володимир Литвин підкреслив, що цей документ покликаний упорядкувати роботу між парламентами двох країн. «Ми маємо упорядкувати і вибудувати струнку систему для активної роботи», — сказав Голова ВР.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПЕРЕДПЛАТА-2004

Залишайтеся з «Голосом»!

3грн. 30коп. — вартість передплати «Голосу України» на місяць.

9 грн. 90 коп. — на три місяці;
19 грн. 80 коп. — на півроку;

Залишайтеся з «Голосом»!

Наші індекси
— 40224 (український варіант),
— 40223 (російський варіант).

Як «Лері» пощастило з «Голосом»

Фото УНІАН.

РЕПОРТАЖ З ВІТРИЛЬНИКА

Наш кореспондент Сергій Хомінський взяв участь у регаті сезону «Південна вахта»

Шляхом жеребкування «Голосу України» дістався крейсерський міні-тонер «Лера». З чотирьох штатних членів екіпажу на ній було тільки двоє — Дмитро Потоцький та Дмитро Ткаченко, решта напередодні захворіла.

— Піднявши стаксель та грот, виходимо на стартову лінію. В обличчя періщить прохолодний дощ і дме поривчастий вітер, але це ніяк не позначається на нашому настрої.

Моє завдання — вчасно пригнутися й перескочити на протилежний борт. Інакше отримаю гіком — такою собі металевою трубою по лобі й шубовсну у воду.

(Про подробиці регати і переживання нашого кореспондента читайте на 23-й стор.).

У НОМЕР

Донецькі — на канікулах

Відсьогодні школярів Донецька відправлено на канікули. Вони триватимуть два з половиною тижні. До такого заходу міська влада, як і в минулі роки, вдалася заради економії на опаленні. А батареї потеплішають лише третього листопада. В міському управлінні освіти запевнили, що загальна кількість канікулярних

днів на рік залишається незмінною, інформує наш власний кореспондент Ліна КУЩ.

Пільги старим

Пільги із забезпечення твердим паливом має вісім тисяч закарпатців, скрапленим газом — 5817. Чи не мерзнутимуть вони взимку? Про це йшлося на селекторній нараді, що відбулася днями в обласній адміністрації. На 10 жовтня дровами було забезпечено 90 відсотків, а вугіллям — 71

відсоток пільговиків. Щодо скрапленого газу, то по одному пільговому балону отримали всі, а по другому — половина. Найскладніша ситуація склалася в гірських Великоберезнянському та Воловецькому районах, куди зима приходить раніше, а також у Тячівському й місті Хусті. Тому вимога одна: проблему цю зняти до початку опалювального сезону. Навіть попри те, що жовтень на Закарпатті теплий, повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ.

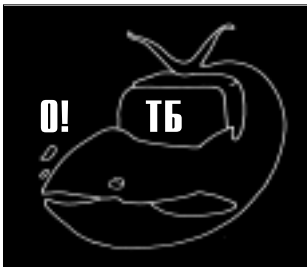

Новий КПК України: кого він захищатиме?

6

10,15

Програма телебачення 11—14

ПОЛІТИКА

Сподіваємося, на Тамані не всі політично п'яні!

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Вечірнє засідання
14 жовтня

(Початок на 1-й стор.).

Про спробу Москви використати зведення дамби у Керченській протоці для певного впливу на Україну казав з трибуни і заступник Міністра закордонних справ Олександр Мошкін. А ось прикордонники, за словами голови Державної прикордонної служби Миколи Литвина, «вживатимуть всіх необхідних заходів для забезпечення територіальної цілісності України». Заради збереження за Україною острова Тузла наші кордоноохоронці там не лише «чітко позначили атрибути суверенітету», а й перевели свої підрозділи на посилену охорону кордону в цьому районі.

Залишилося сподіватися, що водії російських КамАЗів і грейдерів, які невтомно насипають «гідротехнічну споруду», поставляться до виставлених нашими «погранцями» буїв на лінії проходження державного кордону, прикордонного знаку, інформаційних щитів з написами «Україна» хоча б так, як до традиційних застережних автодорожніх знаків. Інакше... Головний охоронець нашого кордону наголосив, що прийнято відповідні рішення про попереджувальні заходи та у разі спроб змінити проходження державного кордону України.

Зі свого боку Міністр екології та природних ресурсів Сергій Поляков вважає за необхідне нашому Міністерству закордонних справ звернутися до Російської Федерації із запитом про надання російською стороною екологічної експертизи згідно з міжнародними нормами. Мовляв, будівництво дамби між Таманським півостровом та Середньою косою може порушити міграцію риби зокрема і гідрогеологічний режим у Керченській протоці загалом, а це може призвести до поступового замулення протоки.

Як бачимо, одним політичним ляпасом «старшого брата» українській владі може не обійтися. 255 народних депутатів підтримали звернення ВР до російських Ради Федерації і Держдуми, в якому окрім однозначних оцінок територіальних апетитів Москви заявлено: «Верховна Рада буде змушена звернутися до відповідних міжнародних організацій, а також до парламентів ядерних держав, які у зв'язку з приєднанням України в 1994 році до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї надали Україні відповідні гарантії безпеки». Сподіваємося, що на Тамані не всі політично п'яні?!

Сказавши «пару ласкавих слів» виконавчій владі загалом й оборонному відомству зокрема з при-

воду пожежі на військових складах в Артемівську, народні депутати вирішили рекомендувати МВС та Генеральній прокуратурі провести всебічне, об'єктивне розслідування обставин, пов'язаних з подіями в Артемівську. Така вимога зазначена в ухваленій постанові ВР. Нею парламентарії пропонують виділити 16 млн. грн. із резервного фонду Кабінету Міністрів для термінового подолання наслідків вибухів в місті Артемівськ та Артемівському районі Донецької області.

Цього дня Верховна Рада розглянула три альтернативні законопроекти про вибори народних депутатів на пропорційній основі.

У першому з них, який внесли депутати Микола Рудковський, Юрій Ключковський та інші, пропонується проводити вибори народних депутатів за пропорційною системою. Обирати їх за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій, виборчих блоків політичних партій у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі.

Другий законопроект (внесений Степаном Гавришем, Юлієм Іоффе, Григорієм Дашутінін) також передбачає пропорційну виборчу систему. Однак тут пропонується нова система виборів конституційного складу Верховної Ради України — 450 народних

депутатів — за виборчими списками від політичних партій по загальнодержавному багатомандатному виборчому округу на основі пропорційного представництва.

Для проведення таких виборів ЦВК зобов'язана була б поділити територію загальнодержавного виборчого округу на 450 територіальних виборчих округів з приблизно однаковою кількістю виборців.

Третій виборчий законопроект (Богдан Губський, Олександр Задорожний...) передбачає вибори за системою пропорційного представництва в... одномандатних округах; формування виборчих списків віддати на відкуп винятково політичним партіям і блокам.

Був ще й четвертий варіант виборчого законопроекту, однак його автор Валерій Асадчев попросив зняти документ з розгляду з урахуванням деяких принципових положень. Конкретніше депутати визначатимуться з документами в день голосування. Зауважу лише, що Анатолій Матвієнко з парламентської трибуни наголосив: очолюваний ним Комітет ВР з питань державного будівництва та місцевого самоврядування рекомендує прийняти в першому читанні проект М. Рудковського і Ю. Ключковського, бо у ньому, зокрема, «найкраще виписана виборча система».

Анатолій БЕНЬ.

ЗАЯВА Верховної Ради України З приводу подій у Керченській протоці

Останні події, пов'язані з ситуацією у Керченській протоці, викликали серйозне занепокоєння в українському суспільстві. Будівництво російською стороною гідротехнічної споруди в напрямку українського острова Тузла, розпочате без попереднього повідомлення та узгодження з відповідними державними органами України, може порушити дух добросусідських відносин між Україною та Російською Федерацією.

Зведення гідротехнічної споруди у Керченській протоці може ускладнити процес делімітації кордону в Азовському морі, несе в собі загрозу непередбачуваних екологічних наслідків, осторонь чого не можуть залишатися ні Росія, ні Україна.

Верховна Рада України закликає Федеральні Збори Російської Федерації втрутитися в ситуацію з метою негайного припинення будь-яких односторонніх дій, що суперечать принципам добросусідства і духу стратегічного партнерства між нашими державами і можуть бути спрямовані на порушення державного суверенітету України, її територіальної недоторканності.

У наших спільних інтересах — розв'язувати проблеми українсько-російських відносин у дусі співробітництва, довіри і взаємної поваги, збереження традиційно дружніх зв'язків між нашими народами.

У разі, якщо згадані роботи у Керченській протоці триватимуть і далі, Верховна Рада України залишає за собою право ініціювати всі передбачені нормами міжнародного права заходи, спрямовані на збереження суверенітету України, її територіальної цілісності.

Голова Верховної Ради В. ЛИТВИН.

14 жовтня 2003 року.
№ 1228-IV.

Вибудувати струнку систему для активної роботи

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

(Початок на 1-й стор.).

На зустрічі обговорювано широкий спектр питань, що стосуються двосторонніх відносин, зокрема торгово-економічну співпрацю. Володимир Литвин звернув увагу на те, що співробітництво між українськими й іранськими партнерами здійснюється за 172 позиціями, у яких задіяно близько ста українських суб'єктів господарювання. Це знаходить відображення в постійній позитивній динаміці торгівлі.

Мехді Кяррубі, підтримавши свого українського колегу, додав, що, окрім іншого, парламенти відіграють важливу роль в активізації роботи між урядами. У зв'язку з цим він нагадав, що до складу іранської делегації входять не тільки депутати, а й голова Авіаційної організації Збройних сил Ірану, а також голова Торгово-промислово-шахтної палати.

Учора ж таки відбулася зустріч іранської делегації з Прем'єр-міністром України Віктором Януковичем, а сьогодні в першій половині дня іранського спікера прийме Президент України Леонід Кучма.

Яна СТАДІЛЬНА.

САМОВРЯДУВАННЯ

Чи потрібні державі природні скарбниці?

Сільські та селищні ради в Кам'янець-Подільському районі створюватимуть власні комунальні господарства, яким передаватимуть частину лісів, лісосуэг, кар'єрів та водойм. Крім того, районна рада звернулася до Кабінету Міністрів з проханням накласти мораторій на вилов риби у річці Дністер на п'ять років.

Лісове господарство займає чималу частину району, та вже декілька років жодних надходжень до сільських чи районного бюджету від орендарів лісів не надходить. Безконтрольно вирубують і лісосууги. Так, в урочищі Печера біля села Подоляни Кам'янець-Подільського району нещодавно вирубано 246 дерев. З метою розчистки.

Такими непотрібними для району стали і 70 ставків, 70 кілометрів Дністрового плеса, піщані та камінні кар'єри. І не тому, що рибу не ловлять чи корисні копалини не добувають. Районна рада дійшла висновку: природні багатства нахабно розкрадають на очах у територіальній громаді. А природоохоронні органи, котрі від цих багатств далеко, часто лише споглядають картину грабежу.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Три скибочки для учня

У КОМІТЕТАХ ВР

У Рівненській області відбулося виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти. Протягом двох днів робоча група вивчала стан здійснення місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування повноважень з виконання законодавства у сфері освіти.

Відверто про наболіле

Народні депутати разом з представниками Міністерства освіти та науки відвідали навчальні заклади Рівного, Березнівського, Зарічненського, Радивилівського та Сарненського районів. У Національному університеті «Острозька академія» відбулася зустріч із студентським активом області. Студентів цікавило, чому українська мова досі не посіла в нашій країні свого законного державного місця, чи варто в навчальних закладах вивчати основи християнства, чи знають депутати та урядовці розмір щогоднішньої стипендії. Ці та інші гострі для студентства проблеми зумовили полеміку і серед представників президії.

— Мені сподобалося, що студенти вузів Рівненщини показали дуже глибокий інтелектуальний потенціал, — поділився враженнями від зустрічі голова комітету Станіслав Николаенко. — Їх турбують не тільки власні проблеми, а й проблеми держави та її майбутнього.

На переконання голови комітету, нині традиційно мало уваги приділяється соціальному захисту студентства. Мала стипендія, поганий благоустрій гуртожитків, незадовільне харчування. Усе це потребує певних змін у законі про вищу освіту.

Але, як ведеться, гостям показують найкраще. І під час поїздки в народних депутатів могло скластися враження, що жодних проблем з освітою в області немає.

ФОТОФАКТ

У Яремчі на Івано-Франківщині відбулася міжнародна конференція «Завдання для прискорення економічного зростання України». На знімку: учасники конференції — перший заступник начальника управління економіки Івано-Франківської облдержадміністрації Зінаїда Федорук, директор офісу економічного росту USAID Гаррі Ліндер і Міністр економіки та з питань європейської інтеграції Валерій Хорошковський.

Фото Юрія РИЛЬЧУКА (Українформ).

Влада готова до ролі «арбітра»...

Львівська облдержадміністрація оприлюднила заяву про політичну ситуацію в області. «Органи влади на місцях позбавлені належної підтримки й розуміння з боку політичних лідерів, депутатів різних рівнів, які замість того, щоб займатися питаннями соціально-економічного характеру, втягнуті в політичне

протистояння», — йдеться в заяві. Керівники області закликали лідерів громадсько-політичних організацій вирішувати спірні питання тільки у правовому полі й запропонували своє сприяння в розв'язанні будь-яких конфліктів.

шкіл, споруджено житлове містечко в Острозі для викладачів Національного університету...

Коли вчитель «трієчник»

Уже традиційно для освітян на засіданні йшлося про нестачу молодих кадрів, охочих працювати за вчительську зарплату. І то не тільки в обласному центрі, а й у найвіддаленішому селі. Або ще таке. За словами заступника міського голови, голови постійної комісії з гуманітарних питань Рівненської обласної ради Світлани Богатирчук-Кривко, в регіоні другий рік проводять експеримент — молоді педагоги перед влаштуванням на роботу складають своєрідний іспит: майбутні вчителі математики чи фізики розв'язують задачі, з якими одинадцятикласники справляються під час олімпіад. А бажаючи бути вчителями рідної мови — пишуть диктант «випускнуго» рівня. І результати цього тестування не надихають. Приміром, торік із 40 претендентів на посаду вчителя української мови жоден не впорався з диктантом на «відмінно»! Коментарі зайві.

Соціальне сирітство

Ще одна проблема, характерна для Рівненщини. В області 1200 школярів, чий матері виїхав за кордон на роботу, 420 дітей через це «позбулися» обох батьків. І місцеві педагоги часто вживають термін «соціальне сирітство». Дати раду учням, які перебувають під опікою літніх бабусь чи дідусів, а часом навіть чужих людей (сусідів, знайомих), важко. Щоб діти мали чим зайнятися, а не бешкетували на вулицях, у школах проводять різноманітні додаткові заняття. Витрати на це, знову ж таки, «тягне» місцевий бюджет.

Разом з тим на Рівненщині багато уваги приділяють дітям з особливими потребами. Таких школярів тут — три тисячі. Для них функціонують 19 шкіл-інтернатів. Дбають і про обдаровану молодь. Представники комітету відзначили істотні зрушення у реформуванні галузі освіти, поліпшення в якості надання освітніх послуг, у створенні належних умов для розвитку та самореалізації молодого покоління.

У рішенні, прийнятому на виїзному засіданні, зокрема, запропоновано чимало рекомендацій і для Кабінету Міністрів, і для Міністерства освіти та науки України. Приміром, на думку депутатів, потрібно розробити і здійснити державну програму забезпечення навчальних закладів приладами та необхідним обладнанням, збільшити нормативи фінансування гімназій, ліцеїв тощо. У бюджеті України мають передбачити кошти на будівництво навчального корпусу школи-інтернату для дітей-сиріт у селі Олександрії Рівненського району, навчально-лабораторного корпусу Рівненського державного гуманітарного університету та приміщення школи №14 у Рівному. Також запропоновано переглянути порядок оплати праці завідувачів початкових шкіл І ступеня та доплати старшим учителям і вчителям-методистам, розробити нові штатні розписи для дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладів, навчально-виховних об'єднань та комплексів. Контролюватиме виконання рішення голова підкомітету з питань базової освіти Михайло Бауер.

Надія ГОРБАТЮК,
Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

У НОМЕР

Стара модель себе не виправдала

Директор управління Світового банку Лука Барбоне зустрівся з народними депутатами «Європейського вибору»

Відбулася робоча зустріч народних депутатів України, членів депутатської групи «Європейський вибір» із представниками Міжнародного банку реконструкції та розвитку: Лукою Барбоне — директором регіонального управління Світового банку в Україні, Білорусі та Молдові, Душаном Вуйовичем — головою представництва Світового банку в Україні, Олександром Калібердою — координатором проєктів Світового банку в галузі сільськогосподарського сектору (Україна).

Керівник депутатської групи Володимир Пехота ознайомив гостей із тими завданнями, які вирішує на даному етапі депутатське об'єднання в парламенті, окреслив своє бачення подальшого реформування політичної системи, розвитку України в цілому. На його думку, велика кількість пропозицій щодо змін в Конституції, розмаїття поглядів і думок не повинні стати на заваді вироблення узгодженого компромісного варіанта подальшого реформування як політичної, так і інших сфер у державі. Головне завдання полягає в тому, щоб із кількох альтернатив вибрати саме ті, які принесуть максимальну користь державі і українському суспільству в цілому.

Пан Лука Барбоне зазначив, що в цьому році представництво Світового банку розпочало етап оновлення своєї діяльності в Україні. Стара модель, побудована на роботі приїжджих емісарів, себе не виправдала. Щоб допомога мала ефект, необхідно з'єсувати та узгодити можливості і бажання сторін. Саме парламент і уряд повинні визначатись із програмами, що реалізовуватимуться за підтримки Світового банку. Тому й виникла необхідність таких зустрічей і обміну думками. Директор представництва вручив депутатам проєкт Меморандуму президента Міжнародного банку реконструкції та розвитку та міжнародної фінансової корпорації раді виконавчих директорів про стратегію допомоги Україні на 2004—2007 роки. Цей документ рада директорів планує розглянути 23 жовтня цього року і після узгодження оприлюднити.

Народні депутати Євген Лапін та Василь Потапов під час обміну думками наголошували на необхідності досягнення конкретних результатів у реалізації спільних проєктів. Щоб було видно ефективність цієї роботи. Як це, наприклад, зроблено в місті Куп'янську Харківської області, де з участю представництва Світового банку розроблено методику і умови продажу земель несільськогосподарського призначення. І цей проєкт успішно діє та застосовується в інших регіонах.

Продовжуючи цю тему, Лука Барбоне наголосив, що Світовий банк протягом наступних чотирьох років планує надати Україні допомоги на суму близько трьох мільярдів доларів США. Це буде як пряма підтримка бюджету, так і підтримка пріоритетних програм уряду, спрямованих на поліпшення бізнесового середовища, тих програм, які спільно визначають Кабінет Міністрів і Верховна Рада. На даний час є програма підтримки розвитку аграрного сектору через реструктуризацію земель, розробку кадастру і подальшу приватизацію земельних паїв. Не менш важливими є програма боротьби із поширенням туберкульозу та СНІДу в Україні та програма модернізації податкової системи. Найближчим часом ці програми буде представлено на ратифікацію.

На закінчення зустрічі сторони висловили своє бажання і готовність до подальшої співпраці стосовно розробки і реалізації проєктів, які підтримуються позиками Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Прес-служба депутатської групи «Європейський вибір».

Ядерна безпека — глобальне завдання

«Ядерна безпека — наше глобальне завдання» — така була головна тема засідань Генеральної асамблеї Всесвітньої асоціації операторів атомних електростанцій, котра відбулася цими днями в Берліні. На асамблеї йшлося також про розповсюдження кращого досвіду окремих станцій на всіх АЕС світу. А ця міжнародна організація здійснює партнерські перевірки. Одна з них нещодавно відбулася на Южно-Українській атомній станції.

Експерти ВАО дали високу оцінку праці її персоналу. У роботі асамблеї взяла участь делегація українських атомників, яку очолював президент НАЕК «Енергоатом» Сергій Тулуб. Як член ради керуючих ВАО АЕС він провів восьму сесію Московського центру цієї організації. Надаючи великого значення авторитету ВАО АЕС, Сергій Тулуб запросив її експертів провести передпускові перевірки блоків, що будуються на Хмельницькій і Рівненській АЕС.

Головою ВАО АЕС асамблея обрала генерального директора концерну «Росенергоатом» Олега Сараєва. Членом ради керуючих цієї асоціації знову обрано президента НАЕК «Енергоатом» Сергія Тулуба, а до складу керуючих Московського центру — генеральних директорів: Хмельницької АЕС Олександра Смишляєва, Запорізької — В'ячеслава Тищенко.

За повідомленням відділу зв'язків із ЗМІ компанії «Енергоатом» підготував Яків ГАЛЬЧЕНКО.

НОВИНИ

Гас у луцьких криницях

ПРОБЛЕМА

Про горезвісну історію з авіаційним гасом, який відрами черпали з криниць на луцькій околиці Вишків, писали не раз. Майже 18 тисяч кубометрів цієї екологічно- та вибухонебезпечної рідини через халатність військових потрапило в підземні горизонти. Гостроти проблеми додає те, що підземне сховище гасу розташоване за кількасот метрів від річки Стир, водами якої охолоджують реактори Рівненської атомної електростанції.

здійснення моніторингу за забрудненим водним горизонтом довелось робити заново. Але пробурені 40 спостережних свердловин як слід не використовували. І ось нарешті створено комісію для передачі цих свердловин зі сфери Міністерства оборони на баланс Мінкоресурсів. Безпосередньо відстежуватиме стан підземної газової плями Рівненська геологічна експедиція державного підприємства «Укрпівніч-геологія». Фінансуватиме роботи головний винуватець екологічного лиха — Міноборони.

Микола ЯКИМЕНКО.
Волинська область.

ФОТОФАКТ

На Покрову в музеї Богдана Хмельницького Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» урочисто відкрили виставку робіт молодих керамістів України, учасників першого Всеукраїнського молодіжного симпозіуму гончарів «Чигирин-2003».

На знімку: майстри народного мистецтва з колишньої столиці гетьманщини, учні патріарха кераміки Якова Михайловича Брюховецького — Ігор Кривенець та Сергій Комар — демонструють свої глиняні витвори.

Фото Лідії ТИТАРЕНКО.

Знову «горить» земельне питання

Сихівський райвідділ міліції вивчив обставини акту самоспалення викладача Львівського національного університету ім. І. Франка Станіслава Шендрика. Згідно з висновками правоохоронців прокуратура Львівської області порушила кримінальну справу за ознаками злочину «доведення до самогубства».

Схоже, ця трагедія спонукала компетентні органи приділяти більше уваги земельним конфліктам. Так, прес-служба УСБУ в Львівській області повідомила про зловживання Бориславської міської ради. Посадовці надали 19 комерційним структурам земельні ділянки без оформлення договорів оренди. Внаслідок цього в 2002-2003 роках бюджет міста недоотримав 140 тисяч гривень.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

ПОЧИНАННЯ

Козацькі забави

Поблизу села Мошерине Знам'янського району на місці садиби соратника гетьмана Полуботка Семена Климовського відбулося освячення пам'ятного хреста та символічного козацького куреня. Так розпочалися на Кіровоградщині у день Покрови Пречистої Богородиці козацькі свята, які триватимуть до кінця тижня.

А у Знам'янці відбувся перший Всеукраїнський фестиваль козацької пісні імені Семена Климовського. У ньому взяли участь майже двадцять самодіяльних і професійних творчих колективів Кіровоградської та Дніпропетровської областей.

Олег БОНДАР.

Форум захисників Вітчизни

Молоду українську державу недостатньо просто любити. Треба бути готовим і вміти її захистити. Під таким гаслом в Івано-Франківську пройшов форум молодих захисників Вітчизни прикарпатського краю, мета якого — поліпшити військово-патріотичне виховання молоді. На форумі вшанували родичів юнаків, які добре служать в українському війську. Також учасники прийняли звернення «Синові України», яке відтепер вручатимуть молодим призовникам області.

Іванна НАЗАРЧУК.

Селянину — знову мізер

Сума виплат пенсій на Придесенні, за попередніми розрахунками, наступного року зросте на 14—15 відсотків. Про це повідомила заступник начальника головного управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області Марія Помилуйко. Нині переглядається 407 тисяч пенсійних справ. Однак більшість літніх людей, зокрема колишні колгоспники, які мали невисокі заробітки, на жаль, не отримують від пенсійної реформи очікуваного доважку до виплат.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Оперета перетворилася на трагедію

На вулиці Страчених в Івано-Франківську відкрито пам'ятник борцям за волю України — членам ОУН—УПА, розстріляним гестапівцями у 1943 році. В основу його створення (скульптор — Володимир Довбенюк, архітектори — Олег Козак, Олександр Микуляк і Орест Кос) лягла страшна трагедія, що розігралася на цьому місці 60 років тому.

...14 листопада 1943 року була неділя. До міського театру імені І. Франка (нині — обласна філармонія) на прем'єру оперети «Шаріка» композитора Ярослава Барнича зійшлася майже вся місцева українська інтелігенція. Незадовго до кінця вистави до зали зайшли гестапівці, перекрили всі входи й виходи і скомандували глядачам та артистам стати під стіни для обшуку. Хтось, вочевидь, доніс, що серед глядачів є члени ОУН—УПА, які тоді вели боротьбу проти німецьких окупантів. Під час облави було заарештовано близько 150 глядачів. Формальним приводом для арешту стала знайдена поміж рядами зброя, підкинута, без сумніву, провокаторами. Людей відвезли до місцевої тюрми, де їх цілодобово катували і допитували.

Уранці 17 листопада їх повернули до тієї самої зали театру і вчинили над ними судилище. До розстрілу було засуджено 31 людину, але страчено 27. Вирок виконали неподалік — через дорогу, під стінами синагоги, серед білого дня. На розстріл зігнали учнів шкіл, серед яких був і 14-річний Ярослав Васишин, котрий виступив на відкритті пам'ятника як очевидець цих подій.

Фото Василя МЕЛЬНИКА.

Серед тих, кого тоді розстріляли, був і батько Оксани Маланюк, нині старшого викладача Прикарпатського університету. Олексі Маланюку тоді було всього 24 роки...

Ці жахливі факти стали відомі широкому загалові лише в 1996 році, коли про них наважилися вголос заговорити очевидці. Вулицю Тобілевича було перейменовано на вул. Страчених. А тепер на ній споруджено пам'ятник.

Дарина НАЗАРЧУК.

Івано-Франківськ.

ЧИ БУДУТЬ ЗІГРІТІ ЛЮДИ?

Вже наприкінці цього тижня столичні батареї порадують киян теплом. Про це на прес-конференції, присвяченій початку опалювального сезону, заявив голова правління, генеральний директор акціонерної енергопостачальної компанії «Київенерго» Іван Плачков. Теплопостачальники, за словами свого керівника, цілком готові зігріти місто. Щоправда, підводять споживачі: бюджетники заборгували 70 млн. гривень, житловий фонд — 500 млн. Боржникам тепло подадуть за умови взяття ними зобов'язань сплачувати поточні платежі. Інакше дисциплінованим споживачам доведеться ділитися кількома градусами з тими, хто не платить або не може платити за тепло.

Сергій ХОМІНСЬКИЙ.

ПРИЗОВНИКИ

Про контрактну службу мріяти не шкідливо

У нинішньому році Луганській області потрібно відправити на контрактну службу 480 осіб. До речі, цивільний одяг на військовий змінили вже й п'ятеро дівчат. Як пояснив військовий комісар області Олександр Птушка, військові частини поки що не готові прийняти контрактників. Вони не мають у розпорядженні житла й харчування для такої категорії військовослужбовців.

Алла АНТИПОВА.

ФОТОФАКТ

У Артемівську Донецької області триває ліквідація наслідків вибухів, що сталися на складах Міністерства оборони України.

Фото Ігоря ТКАЧЕНКА (Укрінформ).

Під час облави було заарештовано близько 150 глядачів

Марина КОТЕНКО.

«Не можна говорити про жодні компенсації Києву за розширення ЄС в юридичній сфері»

Цього тижня у Києві відбулося перше засідання Парламентської асамблеї (ПА) України та Республіки Польща під головуванням Голови ВР Володимира Литвина та Маршала Сейму Марека Боровського. Польські партнери запевнили, що й надалі лобюватимуть інтереси Києва в європейських структурах. Про те, як їх розуміють у Варшаві, пан Боровський розповів в інтерв'ю «ГУ».

— Пане Маршале, співголова ПА з українського боку Олександр Зінченко під час відкриття асамблеї сказав, що Київ поки що не чує з боку Євросоюзу адекватної відповіді на свої євроінтеграційні прагнення. Чи справді це так?

— Ми намагаємося переконати Євросоюз більш зрозуміло висловитися щодо майбутнього України в ЄС. Було б дуже добре визначити якусь дату початку переговорів про асоціацію України з Європейським союзом. Гадаю, такі переговори буде легше проводити тоді, коли Україна вступить до Світової організації торгівлі. Тому передовсім треба намагатися усунути будь-які перешкоди на цьому шляху і розвіяти будь-які сумніви.

Адже невідомо, приміром, які наслідки матиме спільний економічний простір Росії, Казахстану, Білорусі та України. Сьогодні (під час засідання українсько-польської Парламентської асамблеї. — «ГУ») Перший віце-прем'єр-міністр, Міністр фінансів України Микола Азаров запевняв, що ця угода ні в чому не буде порушувати положення СОТ, але наразі такі пояснення дуже скромні.

Гадаю, на даному етапі певні сумніви в Європейському союзі породжують і питання, пов'язані з функціонуванням демократії в Україні. І ті зусилля, яких докладати-

муть ваші політики у цій сфері, дуже допоможуть Україні.

— Перше засідання ПА було присвячено наслідкам розширення ЄС для двосторонніх відносин загалом і взаємної торгівлі зокрема. Чи лунали в цьому контексті конкретні цифри?

— Сьогодні дуже складно відповідати на запитання про наслідки. В економічній сфері вони зводяться до змін у митному тарифі. В деяких галузях митні ставки зростуть, у деяких — знизяться, тож баланс дуже складно підвести. Але загалом польський митний тариф знижуватиметься.

— У Києві вважають, що Україні варто попросити певної компенсації за негативні наслідки розширення Євросоюзу. Чи можливо це і в якій формі?

— Гадаю, не можна говорити про жодні компенсації в юридичній сфері, бо таких компенсацій немає. Тут слід вести переговори щодо запровадження певних економічних інструментів, які збільшуватимуть торговельний обмін між Україною та Польщею.

Коли йдеться про торговельний обмін на рівні підприємств, то тут не можна говорити про якісь втрати. Зате можна говорити про певне загальмування прикордонного товарообміну, що, у свою чергу, пов'язане із запровадженням візового режиму.

На Парламентській асамблеї про це говорили

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

дуже багато — і з польської сторони, і з української. Звертали на це увагу й представники уряду. Ми переконані, що проблеми, які на даний момент з'явилися, — то перехідні проблеми. Польща видаватиме велику кількість довготермінових і багаторазових віз, а отже, напруження буде знято.

Водночас тут є певні плюси. Громадянин України, який має візу, вже не буде настільки залежним від чиновника на кордоні. Позитивно позначиться на розв'язанні цих проблем і запровадження спільного польсько-українського прикордонного і митного контролю, про що сьогодні теж говорили. Це скоротить час його проходження і збільшить можливості боротьби з корупцією. У цьому питанні дуже багато залежить від української сторони, адже Польща вже готова до запровадження такого контролю.

— Європа знає польський варіант запровадження візового режиму з Україною. Чи почуємо колись про польський варіант розв'язання проблеми українських трудових мігрантів? Чи має Варшава намір запровадити квоти на легальне праце-

влаштування наших заробітчани?

— Річ у тім, що ринок зайнятості — надзвичайно чутливий елемент політики для кожної держави, а надто для Польщі з огляду на її вступ до Євросоюзу. Зауважу, що безробіття в Польщі перевищило 17 відсотків.

Сьогодні дуже багато ваших співгромадян працює у Польщі. Це нелегальна робота, до якої ставляться терпимо. У Польщі не влаштовують полювання на українських працівників. Незважаючи на високий рівень безробіття, в польському суспільстві немає небажаного ставлення до них.

Були часи, 10—12 років тому, коли поляки їздили до Німеччини і нелегально там працювали. Німці безперервно організовували якісь акції проти поляків. Небажаним ставленням до поляків були переповнені преса і громадська думка. Хоча на той час у Німеччині рівень безробіття не перевищував шести відсотків.

Отже, у нас зовсім інший підхід, бо ми пам'ятаємо, що ми в такій ситуації були в Німеччині. І ми розуміємо тих українців, які приїзять до нас.

Щодо квот... Мені важко відповісти, чи з'являться вони і коли. Водночас запровадження квот, які за нинішнього рівня безробіття будуть низькими, супроводжуватиметься додатковим контролем, перевітками. Тому порівняно з теперішнім станом речей це зовсім не буде покращенням ситуації.

Бесіду вела Ганна ЛУКАНСЬКА.

На знімку: Маршал Сейму Марек Боровський.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

Вирок невинуватий

МЗС України вважає таким, що «не відповідає реальному стану справ», рішення іракського суду засудити на сім років позбавлення волі капітана і старшого помічника судна «Навстар-1» Миколу Мазуренка та Івана Сощенка. Як повідомив на брифінгу керівник прес-служби МЗС Маркіян Лубківський, суд зобов'язав кожного з двох засуджених українців виплатити штраф по \$1,2 млн. «Виходячи з інформації, наданої адвокатом, капітаном і старпомом, ми робимо для себе висновок про невідповідність винесеного вироку реальному стану справ», — сказав він.

Адвокат українських моряків має намір звернутися з апеляцією до Верховного суду Іраку. М. Лубківський підкреслив, що МЗС України виступає проти спроб перетворення цього процесу на показовий. Він повідомив, що інші українські моряки з «Навстара-1» можуть повернутися на Батьківщину. Їм повністю виплачено зарплату до серпня включно.

Тим часом стало відомо про затримку ще одного нашого співвітчизника. Поліція Іспанії заарештувала українського громадянина на борту сенегальського судна, що перевозило наркотики. Він був одним із п'яти членів екіпажу.

■ Лондон

Цього разу австралієць

Лауреатом британської Букерівської премії з літератури цього року став австралійський автор-початківець Пітер Фінлей, що пише під псевдонімом Ді-бі-сі П'єр. Так журі оцінило його роман «Бог Вернон Літл», у якому на межі чорного гумору розповідається про підлітка, що вижив у масовій бійні в американській школі і став головним підозрюваним.

■ Баку

Алієв, і знову Алієв

В Азербайджані відбулися президентські вибори. Найімовірніше, влада перейде від батька — Гейдара Алієва до його сина Ільхама. Нинішній глава держави відмовився від участі у виборах. Головний кандидат від опозиції Іса Гамбар стверджує, що під час передвиборної кампанії влада намагалася грубо вплинути на думку виборців. Перелік кампанії викликав багато запитань і в іноземних спостерігачів.

■ Нью-Йорк

Ще один проект

США наклали вето на проект резолюції Ради Безпеки ООН, що вимагає від Ізраїлю припинити будівництво «стіни безпеки» на Західному березі річки Йордан. Американські представники внесли також ще один проект резолюції стосовно Іраку. У проекті враховано внесені Францією, Німеччиною та Росією поправки. Шоправда, конкретної дати передання влади іракському народові, як і раніше, не названо.

■ Пекін

Потрапили до трійки

Китай став третьою після СРСР і США державою, яка винятково власними силами вивела на орбіту космічний корабель із космонавтом на борту. Старт «Шеньчжоу-5» було здійснено на космодромі Цзюцюань у пустелі Гобі, за 280 кілометрів від найближчого населеного пункту.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ПРОЕКТИ

Грант пенсіонерам

Уряд Японії надасть Кабміну грант на суму 881,7 тис. доларів для підготовки проекту «Впровадження пенсійної реформи й удосконалення адміністрування системою соціального страхування України». Договір про це підписали в Києві Міністр економіки та з питань європейської інтеграції України Валерій Хорошковський і директор Світового банку по Україні, Білорусі та Молдові Лука Барбоне. Проект передбачає, зокрема, впровадження уніфікованої системи адміністрування загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, модернізацію Пенсійного фонду України, розвиток організаційно-технічного потенціалу для здійснення нагляду в сфері пенсійної реформи.

Берлін за привілейовані відносини з новими сусідами

Німеччина зацікавлена, щоб її відносини із східними сусідами були гарними і щоб Україна якнайшвидше стала членом ЄС. Однак, на думку німецького МЗС, шлях Києва в Євросоюз — процес тривалий і непередбачуваний. Про це в Берліні заявив «ГУ» високопоставлений представник зовнішньополітичного відомства Німеччини з питань відносин ЄС з країнами СНД.

У Берліні вважають, що швидкість інтеграції України в європейське співтовариство прямо залежить від швидкості проведених нашою країною внутрішніх реформ. Передусім це стосується успішної гармонізації українського законодавства з європейським, у результаті чого наше суспільство зможе наблизитися до норм і стандартів, що існують і в Німеччині, і в інших країнах Євросоюзу. Однак мати гарні, правильні, з погляду ЄС, закони — це навіть не половина успіху, а лише перший крок. Найважче всім без винятку навчитися жити і працювати за цими законами.

Як стало зрозуміло з дискусій, що відбулися

між журналістами СНД і німецькими дипломатами, в Берліні активно обговорюють політику ЄС стосовно нових сусідів Євросоюзу після його розширення наступного року. Німеччина виступає за те, щоб «мали місце привілейовані відносини із сусідами». Тут зацікавлені, щоб європейські цінності були однакові й усередині ЄС, і за його межами.

Тим часом німці не мають ілюзій стосовно того, що в Україні цього можна чекати в найближчому майбутньому, з огляду на нинішні політичні реалії і пов'язані з ними внутрішні процеси. Зокрема, це стосується конституційної реформи та її можливих наслідків, що активно

обговорюються в німецькій пресі. Для нас у цьому розумінні надто песимістично звучить заява німецьких дипломатів про те, що хоч би яка була в найближчі роки в Україні чи Білорусі влада, Берлін так чи інакше продовжуватиме з нею діалог, оскільки «подобається нам це чи ні, але жодної іншої альтернативи ми не маємо».

Із цікавістю спостерігають у Німеччині і за ситуацією навколо бажання України створити зону вільної торгівлі з Росією, Білоруссю і Казахстаном. Загалом офіційна точка зору Берліна щодо ЄЕП цілком збігається з уже відомою точкою зору Євросоюзу з цього питання. А неофіційна збігається з точкою зору тих аналітиків, котрі вважають, що далі паперів і політичних декларацій справа не піде.

Яна СТАДІЛЬНА.

Берлін — Київ.

Новий Кримінально-процесуальний кодекс України: кого він захищатиме?

Протягом останнього часу в засобах масової інформації жваво обговорюється тема прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК). Вона привертає до себе підвищену увагу з боку журналістів, політиків, представників депутатського корпусу, що сприяє більшій поінформованості суспільства про такий важливий документ. Проте тонка і делікатна проблема формування нового кримінально-процесуального законодавства потребує уважного вивчення запропонованих новацій, адекватного їх розуміння і тлумачення, та головне — зваженості оцінок. На жаль, переважна більшість згаданих публікацій таким критеріям не відповідає.

Варто звернути увагу на те, що автори численних «викривальних» публікацій передовсім викривають свою поверховість та необізнаність у предметі справи. І якщо це ще можливо вибачити авторам, далеким від юриспруденції, то навряд чи можна визнати етичними публікації професіоналів-законодавців, які замість конкретних пропозицій щодо усунення наявних недоліків документа зайнялися суцільним очорнютельством. Звичайно, «кож-дй мнит себе героєм, вида бой со стороны», але не зовсім зрозуміло, чому таку позицію зайняли автори публікацій. Що є предметом їхніх уболівань: доля справи чи власний «героїчний імідж». А обвинувальний тон подібних творів дає привід погеройствувати: мовляв, робиться спроба прийняти берієвсько-сталінський кодекс, а його авторам узагалі варто було б працювати в ті сумні часи, а не тепер.

Дуже шкода, що лейтмотив цих публікацій — недемократизм кодексу. Тим паче прикро, що автори за деревами бачать не той ліс. Так, негативні оцінки кодексу деякими депутатами взагалі формуються, за їхніми власними визнаннями, під впливом відгуків людей, які нині перебувають у місцях позбавлення волі. Звичайно, марно очікувати від таких оцінок якоїсь об'єктивності.

Звісно, можна скільки завгодно звинувачувати авторів — розробників проекту, якщо діяти за принципом: я не читав, але засуджую. А саме таке враження залишається після ознайомлення з деякими публікаціями, бо посилання в них здійснюється на норми проекту зразка 2001 року.

Іх авторам нібито невідомо, що після першого читання проекту обов'язково має пройти друге, що працює робоча група, в складі якої є провідні фахівці, вчені, практичні працівники, котрі не менше вболівають за долю кодексу, його демократизм і знають проблеми кримінального процесу зсередини.

Що робочою групою вивчалися і враховувалися по-

ложення кримінально-процесуальних кодексів Франції, Німеччини та інших європейських країн, матеріали судової практики, зауваження і пропозиції, що надійшли від державних установ, наукових і навчальних закладів, відомих учених.

Напевне, як і будь-який законодавчий акт, цей проєкт справді не є вільним від окремих недоліків. Але

Дехто ж прагне так «реформувати» КПК, щоб остаточно зупинити процес розслідування кримінальних справ та притягнення винних до відповідальності. Ми ні за яких умов не повинні цього допустити

оцінку йому дасть практика правозастосування. Сьогодні ж варто згадати про те, що він передусім містить низку принципово важливих положень, спрямованих на забезпечення здійснення оперативного і справедливого судочинства, з одного боку, і водночас — дотримання прав учасників кримінального провадження, з другого. Це відповідає основним засадам і особливостям розвитку українського суспільства.

Якщо вести мову про загальний вектор демократизації кримінального процесу, то треба зазначити, що порівняно з чинним кодексом це зроблено за рахунок посилення таких принципів позицій, як наближення до міжнародних норм забезпечення принципів змагальності процесу, презумпції невинуватості, дотримання прав і свобод учасників кримінального судочинства, їх рівності, врегулювання питань міждержавного співробітництва у кримінальних справах, захист особи від безпідставного притягнення до кримінальної відповідальності й засудження невинних.

Основне завдання, яке, вважаю, вдалося вирішити нам у проєкті, — це трансформувати положення, пов'язані з обмеженням прав і свобод людини і громадянина, до європейських стандартів.

Наголоси тут, безумовно, змістилися в бік посилення участі судових органів на всіх етапах кримінального процесу. Так, практично всі заходи органів досудового слідства щодо обмеження прав і свобод застосовуються винятково за рішенням слідчого судді.

Інститут слідчого судді вперше запроваджується у вітчизняне кримінально-процесуальне законодав-

ство і має на меті посилити захист і охорону прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Тому слідчий суддя не бере участі в судовому розгляді справи по першій і наступних судових інстанціях.

Робоча група, працюючи над проєктом, прагнула також належним чином упорядкувати судову стадію кримінального процесу. На жаль, судову реформу проведено так, що це призвело до того, що пересічна людина ще більше віддалилася від здійснення правосуддя. Стан справ у цій сфері не може не хвилювати і не насторожувати.

Дехто ж прагне так «реформувати» КПК, щоб остаточно зупинити процес розслідування кримінальних справ та притягнення винних до відповідальності. Ми ні за яких умов не повинні цього допустити.

Докладно нам вдалося регламентувати права підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, захисника. При цьому сторонам кримінального процесу гарантовано **рівність прав**, які не можуть зазнавати будь-яких обмежень. Так само цим сторонам не можуть надаватися будь-які привілеї у здійсненні їхніх процесуальних прав.

Особам, стосовно яких порушено кримінальну справу, надано **право оскаржити в судовому порядку рішення органів дізнання та слідства про порушення кримінальної справи**.

Проєктом КПК передбачено можливість оскарження в апеляційному порядку рішення слідчого судді щодо обрання стосовно підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді арешту і деяких інших запобіжних заходів.

Особи, які були незаконно затримані, взяті під варту, притягнуті як підозрювані, обвинувачені чи засуджені, підлягають поновленню в їхніх правах з відшкодуванням їм майнової та моральної шкоди за рахунок держави.

Подальший розвиток одержали положення щодо особливостей доказування в кримінальному процесі згідно з конституційним постулатом про те, що **особа вважається невинуватою у скоєнні злочину, доки її вину не буде доведено в законному порядку**. При цьому ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у скоєнні злочину.

Суд, прокурор, слідчий, орган дізнання не виправі, перекасти обов'язок доказування на підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, їхніх захисників чи законних представників.

Серед важливих новацій проєкту кодексу можна помітити **скорочене досудове провадження** у справах, які порушуються лише за заявою потерпілого, а також про злочини невеликої або середньої тяжкості, коли обставини справи не потребують проведення досудового слідства у повному обсязі. Розгляд справи за письмовою згодою особи, стосовно якої вона порушена, і потерпілого здій-

снюється без участі прокурора, без проведення судового слідства і дебатів.

Потерпілий бере участь у судових засіданнях та підтримує обвинувачення, надає суду докази.

Покарання в таких справах не може перевищувати дві третини максимального строку або розміру найсуворішого виду покарання, передбаченого за вчинений злочин.

Скорочена форма досудового провадження та такий порядок прийняття судового рішення значно сприятимуть підвищенню ефективності роботи судів, розвантажуватимуть їх, дадуть змогу зосереджувати зусилля на розгляді справді складних, резонансних справ.

Для встановлення істини у справі використовуються лише докази, які зібрані, перевірені й оцінені в порядку, передбаченому КПК. Докази, одержані органами досудового слідства та судом з порушенням Конституції України та кодексу, є недопустимими і не підлягають врахуванню та використанню в разі притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Категорично не можна погодитися з тезами, які містяться в деяких публікаціях, про звуження прав захисника у процесі і, як наслідок, — обсягу конституційних прав і свобод людини та громадянина всупереч вимогам Основного Закону держави. Вважаю, що ці твердження або юридично некоректні, або взагалі не спираються на знання відповідних норм законодавства.

Автори законопроекту виходили насамперед з того, що в жодному разі не слід отожденовати права адвоката із правами людини взагалі. Адже треба пам'ятати, що так само стороною процесу поряд з обвинуваченим виступає потерпілий, який тією ж мірою потребує захисту з боку держави.

До речі, порівняно з чинним КПК значно розширені права потерпілого, й зокрема на правову допомогу адвоката чи іншого фахівця в галузі права.

Тому у вищевведених висновках шановних колег вбачається намір забезпечити передовсім розширення корпоративних прав адвокатів, і не більше.

Стаття 59 проєкту передбачає чіткий судовий порядок оскарження дій дізнавача, слідчого, судді, які можуть обмежувати передбачені права захисника. Такого порядку, до речі, чинний кодекс не містить.

У Німеччині, наприклад, Кримінально-процесуальний кодекс надає право усунути захисника від процесу в разі зловживання спілкуванням його з обвинуваченим. Рішення про виключення захисника з процесу приймає вищий земельний суд, на яке можливо подати скаргу. **Рішення про відмову у скасуванні виключення захисника з процесу оскарженню не підлягає. Ось так суворо і цілком демократично.**

Повторюся: реформуючи законодавчий підхід до процесу, ми повинні пам'ятати й про потерпілого, про забезпечення його прав. Це спричинено тим, що в державі щорічно скоюється 500—600 тис. злочинів. Показовою є статистика стосовно тяжких видів злочинів — таких, як убивства, зґвалтування тощо.

І коли ми говоримо про демократичність щодо прав особи, то не можна однобічно ставитися до цієї справи — пом'якшуючи норми щодо затриманого, підозрюваного, обвинуваченого і не посилюючи заходи захисту прав потерпілого, який часто виявляється беззахисним і після розкриття злочину.

Чи потрібно нам з усіх боків опікати злочинця, робити його ледь не недоторканою особою до винесення обвинувального вироку суду, захищати у процесі лише його права та інтереси і забувати при цьому про тих, кому завдано часто неоправдану матеріальну і моральну шкоду?

Ці запитання далеко не риторичні, і річ не у відстоюванні морально чи юридично застарілих підходів, а в тім, щоб неупереджено розібратися, які заходи з реформування кримінально-процесуального законодавства допоможуть нам не на словах, а на ділі демократизувати кримінальний процес. Зробити це ми маємо насамперед не для європейської чи світової спільноти, а для нас самих. Ніхто за нас не зуміє краще

Чи потрібно нам з усіх боків опікати злочинця, робити його ледь не недоторканою особою до винесення обвинувального вироку суду, захищати у процесі лише його права та інтереси і забувати при цьому про тих, кому завдано часто неоправдану матеріальну і моральну шкоду?

розібратися в наших власних проблемах, упорядкувати справи у власному домі.

Погляньмо на розвинені країни, країни «зразкової демократії», які вважаються еталоном для нас, що тільки-но стали на шлях демократичного розвитку. Адже вони демонструють достатньо прикладів вирішення означених питань.

Візьмімо хоча б США, цю загально визнану у світі колиску демократії. У цій країні відсутнє кодифіковане кримінально-процесуальне законодавство. Узагалі не існує інституту постанят. Украй напруженою є криміногенна обстановка, а рівень розкриття таких небезпечних злочинів, як умисні вбивства, набагато нижче нашого. То чи повинні ми сліпо копіювати американський досвід і вважати його зразковим для себе? Гадаю, що ні.

У проєкті КПК передбачено розширення сфери застосування запобіжних заходів за рахунок можливості передачі особи під нагляд міліції, застави, домашнього арешту. І тільки

коли вони не забезпечуються, застосовуються крайні заходи.

Щодо строків тримання під вартою, то проєкт їх чітко обмежує 12 місяцями. А згадаймо, скільки років утримується у США під вартою П. Лазаренко! Чомусь і дотепер його справу не розглянуто в судовому засіданні. І це в державі, яку ми беремо за приклад!

Ще одна проблема, яку мусують автори окремих статей, — це психологічний вплив з боку слідства. Хоча зауважити, що жодна норма проєкту не містить навіть найменшого натяку на можливість здійснення будь-якого психологічного впливу з боку слідства на підозрюваного. І запорука цього — детальний виклад прав та обов'язків підозрюваного, їх істотне збільшення саме в підготовленню робочою групою проєкту.

Стаття 168 проєкту містить систематизований виклад положень ст. 63 Конституції України про те, що особа не несе відповідальності за відмову давати показання щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів. Це зайвий раз підтверджує безпідставність висновків про звуження прав підозрюваного та захисника у кримінальному процесі.

Можна було б наводити й інші прогресивні положення проєкту, проте, гадаю, наведеного цілком достатньо для висновку: цей документ є істотним кроком уперед у розвитку науки і практики кримінального процесу. У ньому використано передові досягнення, притаманні розвиненим державам, акумульовано кращі надбання національної юридичної науки і практики.

Зваженим і раціональним є рішення народних депутатів України доручити підготовку

до другого читання проєкту КПК робочій групі, яка відпрацьовувала текст на попередньому етапі. Тут керуватися слід не політичними уподобаннями, а міркуваннями фаховості. Такий важливий документ, як Кримінально-процесуальний кодекс, не може і не повинен бути відданий на відкуп швидкоплинним уявленням про позірну чи «ідеальну» демократичність. Цей законодавчий акт має бути справді збалансованим і продуманим, а також — концептуально цілісним і завершеним, таким, за який нам не буде соромно перед європейськими колегами і нашими нащадками.

Упевнений, що наші зусилля не будуть марними і матимуть результатом прийняття Кримінально-процесуального кодексу незалежної демократичної України, якого вимагають нові суспільні реалії, кодексу, що захищатиме права, свободи та законні інтереси громадян.

Геннадій ВАСИЛЬЄВ,
Перший заступник Голови
Верховної Ради України,
кандидат юридичних наук.

Без добрив не чекай доброго врожаю

ЗЕМЕЛЬНА АРИФМЕТИКА

Землеробство України завжди розвивалося за умов так званого дефіцитного балансу поживних речовин, бо з урожаєм з ґрунту виносилося більше елементів родючості, ніж поверталось з рослинними рештками і добривами. В історії країни був період, на жаль, дуже короткий (1966—1990 роки), коли діяла державна програма підвищення родючості ґрунтів і добривам приділяло багато уваги.

Наймогутніший стимул

Наприкінці 80-х років на кожен гектар орної землі було внесено майже 150 кг азоту, фосфору і калію, а загалом в Україні — 4,5 млн. тонн туків. Для порівняння скажемо, що майже стільки добрив вносили тоді Велика Британія і дещо менше такі розвинені країни, як Італія і навіть США.

Не можна не звернути увагу на темпи нарощування внесення добрив у цей 25-річний період. Вони зросли у 3,2 раза. Нагадаємо, що у 1988 році під цукрові буряки внесли майже 500, під озиму пшеницю — 200, під кукурудзу на зерно — 250, під соняшник — 122, під овочі — 210 і навіть під кормові культури — 150 кг N+P+K на гектар. У результаті збрали найбільші в історії землеробства країни врожаї, баланс поживних речовин став бездефіцитний, а для фосфору — навіть позитивний. На жаль, останній факт залишився непомітний, хоча ним треба було б пишатися, бо динаміка ґрунтової родючості у цей період набула принципово нової якості — вона досягла стану простого відтворення. Якби продовжували вносити добрива у таких само кількостях ще хоча б кілька років, країна могла б досягти нового етапу — розширеного відтворення ґрунтової родючості. За цих умов землеробство України перейшло б на шлях сталого розвитку, що характерно для багатьох країн Західної Європи.

Добрива — наймогутніший стимул підвищення ефективності землеробської галузі, бо, за узагальненими даними, це 40—50 відсотків природної сільськогосподарської продукції, гарантія стабільності галузі. Несприятливі погодні умови знижують, безперечно, ефективність добрив, але звернімо увагу на таку закономірність. Середньорічне внесення у Франції та Німеччині під зернові культури 200–250 кг N+P+K забезпечує врожаї майже 53 ц/га, у Нідерландах — відповідно 350 і 80, а в Італії при внесенні 120 кг/га отримують лише 38 ц/га. Це середні дані за 20—30 років, але дуже переконливі. Якщо ми хочемо досягти високої ефективності і стабільності у зерновій галузі, то щонайменше мусимо відновити досягнуту наприкінці 80-х років кількість внесених мінеральних добрив.

За даними МіНАП («Центрдержродючості»), забезпеченість наших ґрунтів добривами на 52,8 відсотка є низькою і середньою відносно фосфору; калію вносимо 31,2 відсотка. За таких умов одержати високі врожаї дуже важко, адже за рахунок природної родючості багато не досягнеш. А про підвищення родючості ґрунтів говорити взагалі не доводиться. Тому альтернативи мінеральним добривам немає. Відсутність достатньої кількості органічних добрив, що здатні частково компенсувати нестачу мі-

добрив, ще більше загострює проблему.

Плюс хімізація

У Національному науковому центрі «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського» розроблено прогноз на найближчу перспективу вмісту поживних елементів у ґрунтах України за умов збереження сучасного стану хімізації землеробства. Вже у 2008–2009 роках ґрунти України за таких умов втраять весь фосфор, накопичений за роки хімізації (1966—1990). Вміст рухомого фосфору досягне не більш як 7,0 мг/100 г ґрунту, тоді як оптимальний вміст для більшості культур становить 15—18 мг/100 г ґрунту. Отже, щоб хоча б зберегти накопичений у ґрунті фосфор, щороку треба вносити 30—35 кг/га. А щоб наблизитися до західноєвропейського рівня (понад 20 мг), маємо десятичкі років вносити значно більше.

Аналогічна картина й з калієм. За від'ємного балансу вміст цього хімікату в ґрунтах зменшується, що особливо негативно впливає на ґрунти Полісся.

З азотом менше проблем,

30 кг азоту, внесених для підживлення озимих рано навесні, забезпечують приріст 350—400 кг зерна

бо щороку в Україні виробляємо понад 2 млн. тонн таких добрив (у діючій речовині). Щоправда, виготовляємо їх переважно для закордонних споживачів (майже для 50 країн). Лише 15 відсотків з них залишається у нас, що набагато менше потреби (1,5 млн. тонн).

З фосфором ситуація складніша, оскільки не маємо висококонцентрованої сировини, бо тільки з неї можна виробити суперфосфат та інші повноцінні фосфорні добрива. Ситуацію можна виправити за рахунок місцевих родовищ фосфоритів (Велико-Подільських, Харківських, Донецьких, Вінницьких, Одеських). Але вироблене з них фосфатне борошно ефективно (інколи на рівні 80—90 відсотків від суперфосфату) лише на кислих ґрунтах — на Поліссі і частково у Лісостепу.

Потреба у фосфорних добривах — майже 1 млн. тонн (у діючій речовині), а виробляємо 35—40 тисяч тонн, тобто таку мізерну кількість, що не виходить навіть по 2 кг (потреба 20—30 кг на гектар орної площі). А якщо немає фосфору, знижується ефективність азотних добрив, погіршується якість продукції, витрачається більше вологи для ви-

рошування зерна тощо. Проблема фосфору в землеробстві країни давня: було багато засідань, рішень, але досі не закуповуємо достатньої кількості сировини, не розроблюємо місцеві фосфорити, а той суперфосфат, який виробляємо, на лани не доходить через дуже високі ціни.

З внесенням калію ситуація не краща. Потреба — майже 0,5 млн. тонн. Раніше імпортували з Росії і Білорусії, а нині дійшло до того, що заготовляємо 25—27 тисяч тонн. Тим часом у Прикарпатті є значні поклади калійних руд, які можуть повністю задовольнити наші потреби в цьому мінералі.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

На дощик надійся, а кошти збирай

Розв'язання проблеми з міндобривами відкладати неприпустимо, бо наше землеробство невдовзі може опинитися на рівні африканських напівпустельних країн або Латинської Америки, де добрива не виробляють і не використовують, родючість ґрунтів не підтримують, а сподіваються тільки на дощик. Думаємо, що Україна, колишня житниця Європи й СРСР, яка, до того ж, безпосередньо причетна до створення фундаментальних основ науки про ґрунти та їхню родючість, не може до цього опускатися.

З чого варто починати? Насамперед, треба визначити джерело фінансування на закупівлю добрив. Його, здається, визначено законом про плату за землю, який прийнято ще 1996 року, але він, на жаль, фактично не діє, бо коли приймають бюджет, його дію тимчасово призупиняють. І так щороку. Простий підрахунок показує, що для підвищення родючості ґрунтів (а саме на це передбачає витрачати зібрані кошти закон) треба

Для підвищення родючості ґрунтів треба акумулювати більш як 1 млрд. грн. щороку. На ці кошти можна придбати добрива і продати їх селянам за пільгових умов

акумулювати більш як 1 млрд. грн. щороку. На ці кошти можна придбати добрива і продати їх селянам за пільгових умов.

Є ще один шлях — лізинг. Він міг би запрацювати ефективніше, тоді й кошти до Державного бюджету поверталися б швидше (протягом одного—двох років), ніж за сільгосптехніку (три—п'ять років).

А чому досі немає застави землі, що вже давно визнано унікальним капіталом? Проте цей капітал не працює не

тільки на суспільство, а й навіть на себе.

Побоювання, що добрива недостатньо окупляться додатковою продукцією, — безпідставні. Наукою розроблено, а практикою підтверджено, що нові технології використання добрив надзвичайно ефективні. Вони передбачають внесення знижених (ресурсозберігаючих) доз, локальне внесення під весняну культивуацію, в рядки водночас із сівбою, підживлення рано навесні та в період вегетації. У порівнянні з традиційною і неефективною технологією (70 відсотків добрив під оранку, решта — навесні) окупність добрив зростає у два—три рази. Наприклад, 30 кг азо-

ту, внесених для підживлення озимих рано навесні, забезпечують приріст 350—400 кг зерна. Внесення суперфосфату під час сівби дає майже таку само віддачу.

Диво-туки й мікродобрива

Варто зауважити, що нині швидко удосконалюється асортимент туків. Замість однокомпонентних мінеральних добрив все більше виробляють комплексні добрива, які ефективніші не тільки завдяки синергізму (один компонент підсилює дію іншого), але й через менші витрати при транспортуванні і внесенні. Так, «Сумихімпром» виробляє нові види складних добрив з подвійними і потрійними комбінаціями елементів живлення: суперагро ІІ типів, складне добриво чотирьох типів, азотно-калійне добриво двох типів, суперфосфат амонізований, азот-фосфор, магнієвмісний суперфосфат. «Рівнеазот» виробляє тукоsumіші з різним співвідношенням N, P і K. Розширює асортимент добрив і концерн «Стірол» — карбамід, карбамідоаміачна суміш з добавками цинку, міді, молібдену.

Поширюються органіко-мінеральні добрива, які мають низку переваг (збалансоване співвідношення макро- та мікроелементів, вища засвоюваність рослинами, пролонгована дія тощо). Головна їх перевага — можливість приготування на місці, у кожному господарстві.

Виробляються в Україні й мікродобрива, які високоефективні для обробки насіння або для позакореневого підживлення. Вони не тільки підвищують урожай, але й сприяють підвищенню крохмалистості картоплі, цукристості буряків, знижують кислотність винограду. До того ж вітчизняні мікродобрива дешевші від закордонних.

Віталій МЕДВЕДЄВ, Микола РОЇК, академіки УААН.

АКТУАЛЬНО

Солодкий бізнес. Але не для всіх

Приказка «Ламати — не будувати» найкращим чином ілюструє сьогодинішній стан справ у буряківництві. Як стверджує статистика, 1990 року в господарствах України було зібрано 44264,5 тисячі тонн цукрового буряка, а за десять років — 14063,8 тисячі тонн, тобто «з'їхали» до 31,8 відсотка. Про виробництво цукру і говорити не варто: воно знизилось майже в чотири рази.

Проблем у буряківників України нині більш ніж досить. Одна з них — відсутність замкненого технологічного і фінансового циклу виробництва та реалізації. Виробники і переробники роз'єднані, кожен з них тягне ковдру на себе. Лихо ще й у тому, що сьогодні всі, крім селян, диктують правила дикої гри під назвою «ринок».

Але не завжди так було. На заводах цукрового промисловця Терещенка, наприклад, котрий виробляв солодкий продукт майже для всієї Росії, за кожних десять пудів продукції, виготовлених, як нині сказали б, понад план, платили додатковий гривеник. Капіталісти вміють не тільки рахувати, але й розраховувати. Терещенко, на відміну від наших скоробатяків, як професіонал і фінансист розумів, що вигідно зміцнювати вітчизняне виробництво, а не тих, хто вирощує тростину.

До речі, про цукристість (дигестію) нашого і заморського цукру. Кілограм цукру із тростини довго не затримається — раз-два і з'їв, а буряковий значно солодший, отже, і витрачається повільніше. У масштабах країни — це величезна економія! І все одно тисячами тонн завозимо тростинну сировину, підтримуючи в такий спосіб чужого виробника.

Дивує і те, що донині на державному рівні не чутно аналізу бурякового колапсу 2002 року, коли левова частка врожаю просто згнила на ланах. З цієї нагоди пригадується бесіда з головою одного із сільських районів Дніпропетровщини, котрий побажав залишитися «за кадром»:

— Коли запитують про причину такого стану, відповідаю одне: немає сировини, тобто буряків. Вичерпно, але неглибоко. Ситуація, між іншим, до геніальності проста. Відомо, що при вирощуванні буряків необхідно враховувати вартість насіння, обробки ґрунту, внесення добрив, посіву, триразового прополювання вручну, збору врожаю. Все це тяжка праця і великі затрати. До речі, самотужки фермер з цим не впорається, тому що є ризик залишитися у вічних боржниках у кредиторів або взагалі піти з торбою по світу. А ще врахуйте, що кредит у банку треба брати в січні, врожай зібрати в жовтні-листопаді, а до початку грудня повернути позику. Але коли настає момент розрахунку, солодкий корінчик перетворюється в гіркі пігулки. Завод, прийнявши сировину, пропонує замість неї не «живі» гроші, а готовий товар за неприйнятною ціною — 2,37 грн. за кілограм. Умови диктує не той, хто виростив, зібрав і привіз урожай.

Отже, товаровиробник опиняється у безвиході: згноїти врожай у буртах чи здавати буряк за збитковими цінами. Таке ставлення до виробника і стало причиною того, що торік під снігом загинули тисячі тонн солодких коренів. Люди не захотіли собі в збиток здавати сировину, розуміючи, що втрати закладено штучно. Постанова Кабміну, яка декларує мінімальну ціну на буряк, не спрацьовує, оскільки не регулює кредитну політику в аграрному секторі і, як і раніше, не впливає на повернення заводами невикланих селянам грошей за минулорічні врожаї...

Приклад — цукровий завод у Новомосковському районі. Щороку врожай приймає, а розраховується не повністю. І товаровиробник недоодржує від 30 до 40 відсотків за здані буряки. Хто ж гнутиме спину за такого ставлення до трудівників?

А чому цукрові заводи не беруть кредитів? Напевно, їм вигідніше без кредитів заробляти непогані гроші, щоб потім раптом збанкрутувати — і кінці у воду. Можливо, й інші шляхи є, але якщо підсумовувати ті тисячі тонн сировини, взяті, приміром, тільки заводом у Новомосковську в господарствах та агрофірмах, то вийде круга сума... А за подібною системою працює не тільки названий завод. Ось і уявіть, якими «скаженими» і дармовими грошима володіють хитруни...

— Виходить, — підсумував мій співрозмовник, — потрібен новий, гласний і зрозумілий кожному селянину закон про цукор. Причому з урахуванням нинішніх «проколів». Гадаю, становище можна виправити: надавати позики цукровим заводам, а останні, як ланка загального технологічного і фінансового ланцюжка, візьмуть на себе кредитування села. У підсумку — ділова взаємозалежність партнерів, що зв'язала б воедино весь цей несолодкий бізнес. Існуючі ж нині перелік і перебік далекі від реальних інтересів села і конкретних його трудівників.

Тетяна МІЛЕНІНА.

Дніпропетровська область.

Комунальній землі бути

АКТУАЛЬНО

Верховна Рада прийняла Закон України «Про розмежування земель державної та комунальної власності» абсолютною конституційною більшістю. За нього проголосувало 407 народних депутатів. Однак закон не набрав чинності. Президент наклав на нього вето й повернув до парламенту зі своїми зауваженнями. Нині цей закон знову голосуватиметься у Верховній Раді. Про ситуацію, що склалася, на запитання редакції відповідає один з авторів закону народний депутат Станіслав СТАШЕВСЬКИЙ.

— Прийняття закону я вважаю подією історичною. Народним депутатам вдалося реалізувати конституційне положення щодо запровадження в країні комунальної власності на землю. Це зроблено вперше. Адже Конституція визнала власність територіальних громад на землю основою розвитку місцевого самоврядування. Однак з дня її прийняття минуло більш як сім років, але комунальну власність ми не розпочали формувати. Не було закону, який визначав би механізм розподілу земель наявної державної власності на землі територіальних громад і землі держави.

— **Земельний кодекс України набрав чинність ще 1 січня 2002 року. Чому так важко народжується цей закон?**

— Це можна пояснити надзвичайною складністю проблеми. Справді, згідно із Земельним кодексом Кабінет Міністрів України мав би внести на розгляд Верховної Ради відповідний законопроект. Що й було зроблено, хоча із значним запізненням. Розглядаючи урядовий проект закону, багато народних депутатів переконалися, що в ньому закладено ідеї наступу на конституційні права органів самоврядування. Тобто комусь вигідно, щоб територіальні громади мали у власності якомога менше земель. Приймати такий закон ми не мали права. Зі свого боку, Головне науково-експертне управління апарату Верховної Ради у своєму висновку також висловилося за повернення цього законопроекту на доопрацювання. В умовах, що склалися, народні депутати розробили альтерна-

тивний законопроект, поданий мною і Катериною Вашук.

У лютому ці два законопроекти — урядовий і депутатський — було внесено до сесійної зали для обговорення, а потім і голосування. В результаті урядовий законопроект набрав 129 голосів, депутатський — 347.

Його було прийнято в першому читанні й залишено на друге з урахуванням пропозицій і зауважень, висловлених під час першого читання. Уже на цій стадії дехто з урядових чиновників почав «вставляти палиці в колеса» законопроекту, орієнтувати народних депутатів на численні поправки з метою загальмувати закон. Попри все законопроект, внесений на друге читання, було прийнято в цілому, як уже зазначалося, конституційною більшістю.

— **Як сталося, що закон, прийнятий такою кількістю голосів народних депутатів, повернуто до Верховної Ради Президентом України з його пропозиціями?**

— На це запитання дуже складно відповісти. Гадаю, ті, хто готував пропозиції, мають відповідь. На мою думку, все робиться для того, щоб питання перерозподілу земельних ресурсів у державі вирішували переважно чиновники, а не депутати на сесіях відповідних рад. Принаймні у населених пунктах.

— **Досі землею у населених пунктах розпоряджаються ради. Як чиновники розраховують перебрати це на себе?**

— Річ у тому, що згідно із законом ради розпоряджаються землею в населених пунктах (крім земель

приватної власності) тимчасово, до вирішення питань про розмежування земель державної та комунальної власності. Після розмежування земель ради розпоряджатимуться лише землями комунальної власності. А тому тепер органи виконавчої влади зацікавлені, щоб під час розподілу земель передати якомога менші площі в комунальну власність. У цьому кардинальному питанні наш законопроект, його ідея якраз і полягає у тому, щоб розмежування земель на комунальну і державну власність відбувалося за рівної участі представників виконавчої влади і рад — 50 на 50.

— **Чи правда, що у Києві, наприклад, практикують управління землекористуванням одночасно Кабінет Міністрів України, Київрада, Київська міська державна адміністрація? Хіба так можливо?**

— Я, мабуть, скажу недипломатично, але у нас все можна. Ми на різних рівнях багато говоримо про розвиток регіонів, місцевого самоврядування. А насправді робиться набагато менше, ніж говориться. Ми обрали шлях євроінтеграції, ратифікували Європейську хартію місцевого самоврядування. У Європі, як відомо, міським землекористуванням управляють муніципалітети. А ми хочемо жити по-новому, а управляти по-старому. Як єдиний міський організм можна розділити між різними управлінськими структурами? Ніяк. Але наш чиновник може все.

— **З чим не погоджується**

Президент України, застосувавши вето до закону?

— У пропозиціях Президента вказується, що цей закон порушує право державної власності на землю, не відповідає іншим законодавчим актам, створює умови для нанесення значних збитків державі.

— **Хіба 407 народних депутатів могли голосувати за закон, який порушує право державної власності на землю?**

— Тут треба мати на увазі ось що. Урядові структури наполягають, щоб формування комунальної власності здійснювалося шляхом передачі частини земель державної власності в комунальну за рішенням органів виконавчої влади. Якщо піти таким шляхом, то цей процес у наших містах і селах великою мірою залежатиме від волі конкретних чиновників.

Депутатський закон визначає інший принцип: формування комунальної власності здійснюється шляхом розмежування державних земель на комунальну і державну власність за рівної участі, як було зазначено вище, представників виконавчої влади і рад. Зрозуміли різниці у підходах?

Урядовці посилаються на статтю 83 Земельного кодексу, де порядок набуття комунальної власності визначений через передачу земельних ділянок.

Справді це так, але передача ділянок з однієї форми власності в іншу можлива лише після розмежування земель. Якщо розмежування земель полягало б у передачі ділянок з державної у комунальну власність за рішенням відповідних органів, то не було б потреби взагалі приймати цей закон. Але тим самим кодексом передбачено прийняти Закон «Про розмежування земель державної та комунальної власності».

— **У президентському вето наголошується на невідповідності норм вашого закону раніше прийнятим законодавчим актам. Про що йдеться?**

— Мається на увазі, очевидно, те, що наш закон розширює перелік ділянок, які можуть перейти до ко-

мунальної власності, хоча насправді такого конкретного переліку в законі немає. Із Земельного кодексу України (стаття 84) взято перелік категорій і видів земель, які не можна передавати до комунальної власності. Цей перелік наведено в статті 6 нашого закону. Крім них, інші землі можна передати в комунальну власність. Земельний кодекс давно підписаний главою держави. Навіщо готувати пропозиції за його підписом про те, що стаття 6 нашого закону — а це норма статті 83 Земельного кодексу — суперечить тому-таки Земельному кодексу?

Або хіба можна казати про невідповідність норм закону нормам кодексів про ліси, води та надра, коли норми останніх не приведено у відповідність до Земельного кодексу? У Лісовому та Водному кодексах, наприклад, передбачено лише державну форму власності на ліси та водні об'єкти. За цими кодексами немає ні комунальної, ні приватної власності. Але в державі фактично є згідно із Земельним кодексом і лісові площі, і водні об'єкти приватної власності. То про які суперечності мова? Або ще приклад. За Конституцією України управління землями державної власності здійснює Кабінет Міністрів України. А за вказаними кодексами це покладено на Верховну Раду України. Хіба це невідомо чиновникам, які готували проект документа для Президента України? Навіщо Президенту готувати такі пропозиції?

— **Глава держави звертає увагу на те, що Закон «Про розмежування земель державної та комунальної власності» створює умови для нанесення значних збитків...**

— Я довго думав над тим, про що йдеться. Якби Державний бюджет у нас не був би консолідований, то йшлося б про те, що за рахунок передачі земель з державної у комунальну власність зменшуються надходження від плати за землею до Держбюджету. Та відповідно до чинного законодавства кошти від земельного

податку і від орендної плати, абсолютна більшість коштів від продажу земель державної власності надходять до місцевого бюджету. Місцеві бюджети є складовою частиною Державного бюджету. Останнім часом керівництво Держкомзему полюбляє виступати з критикою органів місцевого самоврядування, що буцімто вони не забезпечують 100 відсотків надходжень від плати за землею. До того ж конкретні цифрові дані з цього приводу ніхто не публікує. А потрібно було б! Думаю, що оцінка закону про розмежування земель як такого, що створює умови для нанесення значних збитків державі, йде від Держкомзему. Це дуже серйозне звинувачення Верховної Ради. З ним слід було б розібратися в деталях.

— **Як можна пояснити, що в пропозиціях Президента України йдеться про те, що землі сільськогосподарського призначення, які використовуються для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, не слід передавати у комунальну власність?**

— Це пояснити неможливо. Загальновідомо, що абсолютну більшість земель вже передано у приватну власність. Земельний кодекс України передбачає наявність і державних, і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій з наданням їм земель державної та комунальної власності. Якщо землі сільськогосподарського призначення не передавати у комунальну власність, то комунальні сільськогосподарські підприємства будуть позбавлені можливості взагалі мати землю на праві постійного користування. Це нонсенс.

— **Який вихід із ситуації, що склалася? Адже цього закону давно чекають і місцеві ради, і місцеві адміністрації.**

— Я вважаю, що ті 407 народних депутатів України, які голосували за прийняття закону у другому читанні та в цілому, приймуть остаточне рішення з цього питання. Стосовно мене, вважаю, що немає підстав для внесення змін у прийнятий закон.

— **Дякуємо за розмову.**

Три — це добре доведене два?

ДУМКА ОГЛЯДАЧА

Як відомо, недавно депутатська група «Народовладдя» звернулася до Конституційного Суду з поданням, у якому просить розтлумачити конституційність права Леоніда Кучми брати участь у наступних президентських виборах. Керівник групи Богдан Губський пояснив журналістам: це зроблено для того, «щоб суспільство знало, чи може чинний Президент балотуватися ще раз у 2004 році, чи це юридично неможливо. Відповідь Конституційного Суду повинна бути остаточною. Після того, як це питання буде з'ясовано, можна рухатися вперед».

Що розуміють під цим «марш-кидком» автори подання? «УП» з посиланням на достовірне джерело повідомляє: на зустрічі глави держави з фракціями більшості пан Губський заявив про наявність єдиного кандидата від них. «І цей єдиний кандидат — ви, Леоніде Даниловичу. Якщо «джерело» не наплутало.

Щоправда, сам Богдан Губський у розмові з представниками ЗМІ нарікнув, що цитату з нього подали неточно. І запевнив, що ініціатива «Народовладдя» спричинена лише прагненням встановити межі «правового поля, у якому ми діємо... Суспільству потрібно знати чіткі пра-

вила гри ... Я не хотів би, щоб до влади прийшла сила, яка вважає, що право керувати народом належить виключно їй. Це неправильно».

Кожен цей натяк розуміє по-своєму. Здається, це той випадок, коли висловлена в інтерв'ю думка сприймається абсолютноною більшістю суспільства у протилежному значенні. Вона, ця більшість, таки хоче чітко усвідомити, чи не пов'язаний «рух уперед» із силою, яка «вважає, що володіє незмінним правом керувати народом». Якщо так, то це справді виходить, як зазначив Губський, неправильно.

Тим часом лідер «народовладців» стверджує, що

подання не є поштовхом до третього походу Леоніда Кучми у владу, оскільки його ініціатори не мають права і бажання впливати на вчинки Президента. І ця «відсутність суб'єктивного фактора» підтверджується текстом документа: сумлінно наизанні аргументи, чому «двічі Президента» треба вважати «першостроковиком», без сумніву, мають переконати КС у чистоті правових помыслів авторського колективу. А доки Конституційний Суд готується за цими підказками до «остаточної відповіді», «широкі народні маси» в особі Конгресу російських громад Криму дозріли до кроку у перспективу. Очевидно, не довіряючи ініціативним прихильникам народовладдя, виконком конгресу просить Верховну Раду автономії відзначитись у КС з аналогічним поданням. Причому не задля орієнтирів у правовому полі, а для констатації відомого «медичного» факту: «першим конституційним президентським терміном треба вважати тільки період з 1999 по 2004 рік». І хоч російські

громади «не ідеалізують нинішнього Президента» і навіть мають «чимало критичних зауважень» до його зовнішньої і внутрішньої діяльності, бажання бачити «силу, що об'єднує», що є «гарантом стабільності», у президентському кріслі принаймні ще чотири роки перемагає.

Якщо досі російські громади Криму можна було підозрювати у недержавницькій орієнтації, то тепер «питання з'ясовано»: вони зрозуміли, хто є виразником їхніх стабільних поглядів. У принципі, що спостережливість варто було б запозичити і всім українським громадам.

Сам Леонід Данилович, як пам'ятаємо, не збирається «у президенти й інші ігри грати». Ці наміри пана Кучми підтвердив днями і голова Нацбанку та «Трудової України» Сергій Тігіпко. А лідер українських соціалістів Олександр Мороз переконаний, що всі заяви про третій термін корисні, оскільки «ще більше посилюватимуть відразу людей до такої перспективи».

Людмила КОХАНЕЦЬ.

БЛАГОДІЙНІСТЬ

Допомога на благо серцець

Майже вісім тисяч українців, що страждають на ішемічну хворобу серця, отримують безплатне лікування. Це стало можливо завдяки благодійному фондові «Три тисячі». Як повідомив на прес-конференції його голова народний депутат Сергій Кірюянець, нещодавно у рамках програми «Допомога на благо серцець» до України доставлено лікувальний препарат «Мевакор» виробництва США.

Вартість цієї гуманітарної допомоги — 4 млн. 171 тис. доларів. Такі щедрі пожертви ліків не мають аналогів за останні роки. Для порівняння: за даними Державної митної служби, торік до нашої країни надійшло гуманітарних вантажів із фармацевтичною продукцією на суму 2 млн. 813 тис. доларів.

За словами Катерини Амосової, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри госпітальної терапії № 1 Національного медичного університету ім. Богомольця, препарат не може потрапити до районних та сільських лікарень, оскільки вони не мають лабораторного устаткування для постійного відстеження холестерину в крові, велика кількість якого й спричиняє інфаркт та інсульт. До того ж рівень кваліфікації лікаря-кардіолога, що проводить лікування, має бути достатньо високим.

Олена ГОРБУНОВА.

Мсьє Казикін побував удома

Серед іменитих гостей «Київ Музик Фесту'2003» виступ нашого колишнього земляка В'ячеслава Казикіна не лише не загубився, а став однією з найяскравіших сторінок фестивалю. У спільному концерті з Київським кwartетом саксофоністів під керівництвом Юрія Вагилевича прозвучали твори І. Карабіця, В. Губаренка, Я. Верещагіна та власні композиції Казикіна. А ефектна концертна п'єса «Коловорот», яка також звучала того вечора, написана спеціально для «Фесту» французом Жераром Ієронімусом (він приїхав на прем'єру). Пропонуємо коротке інтерв'ю з мсьє Казикіном, як його тепер називають (з наголосом на останньому складі).

— Я корінний киянин, з Подолу. Вчився у музичній десятирічці, училищі Глієра й консерваторії. Закінчив її у 1995 році, маю два дипломи: кларнетиста та саксофоніста. Грав у першому складі Київського «Сакс-квартету». З ним уперше в 1990 році поїхали на гастролі до Франції на святкування 150-річчя народження саксофона до міста Анже. Там ми познайомилися з Сельмером, власником знаменитої фірми, що виготовляє саксофони. Він став нашим «хрещеним батьком» і спонсором: квартет так йому сподобався, що він подарував нам комплект саксофонів, на яких хлопці грають і сьогодні.

Потім, після армії, я поїхав стажуватися до Франції (Нант), де дуже гарна кларнетова й саксофонові школа. Три роки у французьких професорів вивчав сучасну французьку музику для кларнета й саксофона та джаз.

— Наскільки все це було по-іншому, ніж в Україні?

— Французьку музику нам грати так само просто, як французам — українську. Для цього треба обов'язково там пожити та навчатися саме у французьких викладачів.

— Отже, тепер ви граєте зовсім «по-французьки»?

— Після стажування отримав золоту медаль Нантської консерваторії. На випускному іспиті грав серію концертів з творів Сен-Санса, Дебюссі, Пуленка та сучас-

них французьких композиторів. З багатьма з них за роки навчання я познайомився.

— Тоді ж отримали пропозицію залишитися у Франції?

— Так. Уже п'ять літ живу як художник вільного польоту: по Франції й по всьому світу. Коли більш-менш облаштувався, викликав до себе дружину. Людмила закінчила Київську консерваторію по класу фортепіано. Наш дуєт народився ще у 1984 році. У Франції ми теж часто виступаємо разом. Але я граю і як соліст, і у складі різних колективів.

— Який ваш статус?

— Маємо карту на працевлаштування, що дається на десять літ. Фактично це останній документ перед отриманням громадянства. Граємо класичну й сучасну музику, нами опікується продюсерська агенція «АВАКАВ». За роки перебування у Франції я дав понад 200 концертів.

— Можна трохи докладніше про вашу групу?

— Ще в Києві я грав у філармонійному гурті «Веселі музики», тож певний досвід мав. А в Нанті створив групу «Translav»: квартет, де, крім мене, грали аргентинець (ф-но), румун (скрипка) та білорус (акордеон). Ми грали народні пісні України, Росії, Молдавії. Потім до нас долучився бретонець (контрабас). У такому складі ми дали понад 150 концертів, записали чотири CD. А два роки тому я створив ансамбль «Slava Kazykin ensemble»,

Фото Євгена ЧЕКАЛІНА

музикантів до якого добирав сам. Кредо колективу — фолк-музика народів Східної Європи, іноді в авторських образах.

Виступаю і як соліст-вокаліст, виконую переважно пісні романсового характеру, приміром, «Ой чий то кінь стоїть...» — те, що треба брати «на голос». Французи їх дуже люблять. Ще за часів першої еміграції французи звикли до нашої музики. Вона лунає там усюди — від ресторану до Івана Реброва, який збирає колосальні аудиторії. Цікаво, що він, німець за походженням, співає російські й українські пісні зі страшним акцентом, але ж того ніхто не розуміє! Він уже старий, але співає, бо нема кому його замінити. Так я оце підхоплюю його справу (сміється).

Утім, традиційна музика для мене, скоріше, хобі, для душі. А основне — класична музика в

дуєті (кларнет з фортепіано та саксофон з ф-но). За 150 літ існування саксофону напрацьований величезний репертуар, але він майже невідомий, оскільки інструмент цей сприймається переважно як джазовий. Тож моє покликання — відкриття світові класичного саксофону.

— А з української музики?

— Ще з консерваторських часів граю твори Ярослава Верещагіна, Володимира Шумейка, Левка Колодуба. Сподіваюся, що в цей приїзд знайду нових авторів. А нині спілкуюся переважно з французькими композиторами, хоча в концертах мене оголошують як представника саме української школи гри на саксофоні й кларнеті.

Р. S. Окрім Києва, дуєт Казикіних та Київський квартет саксофоністів з успіхом виступили у Білій Церкві й Сумах. Тарас СЛОВІКОВСЬКИЙ.

Де вони там вміщаються?

Закарпатська область — найменша в Україні. Але літераторів там не менше, аніж де-інде, навіть дивно, де вони там вміщаються! Принаймні у буклеті «Письменники Закарпаття» їх умістилося 80. Книгу підготував і видав завідувач народного літературного музею Закарпаття, письменник Василь Кохан. Він розповідає про колег по перу, серед яких є й маловідомі або незаслужено забуті. Такі, як Зореслав, Іван Ірлявський, Вілмош Ковач, Олександр Сливка, Юрій Станинець.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

ВИДАННЯ

Нуль еротики, а потенціал високий

Наше кіно майже невидиме, зате ми маємо дуже достойну інтелектуальну модель кіно — не гіршу, ніж будь-яка європейська. Про це свідчить, зокрема, двотомник «Українське кіно: ідентифікація в часі» та «Українське кіно: євроформат» (Київ, «Альтерпрес», 2003, керівники проекту Олександр Рутковський та Сергій Пролєєв).

Хтось скаже: яка користь від найрозумнішої кіномоделі, якщо самого кіна нема і грошей на нього теж? Дозвольте не погодитися: адже скільки разів (і не тільки в кіно) бувало: коли тим, хто нарікав на безгрошів'я, давали гроші — вони робили кіно (й не лише кіно) безпомічне, бо їм бракувало осмислення: що вони роблять, навіщо й для кого. Отже, в умовах світоглядної розгубленості корисно визначитись: яке кіно нам потрібне?

Ці книжки стали підсумком дослідницького проекту «Українські альтернативи»: фестиваль-майстерня «виняткового кіно» та широке обговорення кінопроблем за участю кінематографістів, соціологів, філософів, культурологів, кінознавців (в тім числі зарубіжних), літераторів, журналістів, студентів. Матеріали дискусій і лягли в основу двох згаданих книг. Результат — понад усі сподівання. Ці книжки являють собою безпрецедентну спробу глибокого осмислення й прогнозування кінопроцесу. Інтелектуальна наповненість і водночас доступність роблять цей двотомник актуальним не лише для кінознавців. Тому варто пошкодувати, що тираж зовсім не масовий (кожен том — по 500 примірників), у продаж книга не надходила, добре, якщо хоч кілька десятків примірників потрапить до бібліотек.

Сергій Пролєєв (президент Українського філософського фонду) підкреслив: проект робився для того, «щоб виникло нормальне, якісне інтелектуальне середовище довкола українського кіно. Щоб це середовище, у свою чергу, створило живодайну атмосферу.., здатну подолати ті архаїчні естетичні стандарти, які домінують у нашому кінематографі. Щоб кіномитці відчували зацікавленість суспільства в їхній творчості».

Один розділ другого тому саме й присвячено «зацікавленості суспільства»: це матеріали трьох масових соціологічних опитувань нашої кіноаудиторії та наших кінематографістів. Це робилося вперше в Україні (замовник дослідження — Український філософський фонд, автор — Олександр Рутковський). Зокрема, і публіці, й кінематографістам пропонувалося запитання: «Які жанри українського ігрового кіно треба розвивати першочергово?»

Відповіді дуже цікаві. Публіка на перше місце ставить історичний жанр (46,8 відсотка опитаних). Далі йдуть комедії — 46,1 відсотка, ліричні фільми про кохання й сім'ю — 35,9; пригодницькі — 18,6; соціально-побутова драма — 16,3; детектив — 13,9; музичні фільми — 11,4; бойовики — 4,4; еротика — 2,7.

А ось що вважають першочерговим кінематографісти: еротика — нуль (!), історичні картини — наполовину менше, ніж хоче публіка (21,3 відсотка), соціально-по-

бутова драма — 51,1 (втричі більше проти бажань публіки). Лише комедія популярна однаково для тих і тих (за неї подали голос 44,6 відсотка кіношників).

Христофор ГРУША. ▼

Грані органні

Колишня зруйнована електростанція Лівадійського палацу стала органною залою: кольорові вітражі, вишукане ліплення і — найбільший в Україні (понад 4600 труб, від 6 метрів до кількаміліметрових), перший такого класу в СНД, концертний орган конструкції В. Хромченка.

— Цей велетенський досконалий орган — не доповнення до головної ідеї, як у храмах і філармоніях, а сама ідея! — каже Хромченко, засновник національної школи органотворення, яка за короткий час досягла рівня, до якого європейські майстри йшли століттями. Центр органної музики «Лівадія» — це ще і єдине на весь пострадянський простір підприємство, яке займається реставрацією і реконструкцією органів, створює власні інструменти.

П'ятиріччя центру органної музики «Лівадія» його творець, директор і художній керівник Володимир Хромченко відзна-

чив циклом власних і зітканих з програм кращих вітчизняних та зарубіжних виконавців концертів. Вони викликали захоплення не лише кримчан і шанувальників органної музики з усіх куточків України, а й гостей із багатьох країн світу.

Володимир Хромченко — автор і розробник здійснених ним проектів будівництва ще трьох ялтінських органів і реконструкції приміщень органних залів, уззявся створити досконалий орган у Сімферопольському музичному училищі. Аналогів спроєктованого талановитим кримським майстром нового універсального органу-велетня ще

немає. Він матиме чотири вдосконалені клавіатури і модернізовану необхідну начинку для потужного і чистого звучання. Цю ідею підтримав уряд автономії, й пообіцяв виділити кошти на створення унікального інструменту. Проект грандіозного музичного комплексу коштує не менше 5 млн. грн. Почато збір коштів, у який активно включаються спонсори. А завдяки співробітництву кримчан з Донецькою музичною академією, невдовзі на базі Сімферопольського музичного органів і реконструкції приміщень органних залів, уззявся створити досконалий орган у Сімферопольському музичному училищі. Аналогів спроєктованого талановитим кримським майстром нового універсального органу-велетня ще

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

► Наша пошта

Ледар — не кавалер

У бабусиної сусідки є онук. Андрій на рік старший за мене — йому 15, але він уже курить і випиває. І зовсім не допомагає своїй бабусі, у якої часто відпочиває в селі. Якщо попросить вона його сіно привезти чи ще щось допомогти, він не відмовляється. Але замість справи може поїхати на озеро купатися.

Мені здається, що він розбалуваний. Просто над ним із пелюшок «тряслися» всі рідні. Тільки результат цього «трепетного» ставлення — протилежний.

— Мені нудно, — поділився зі мною своїми «проблемами» Андрій.

А мені ні! Я і вишню, і малину збирати допомагаю. І полотна можу. І свиней нагодувати, і будинок побілити. Тільки ледарю буває нудно! Можливо, хлопець не

мусить «пахати» з ранку до вечора. Але і ледарювати цілодобово теж не можна!

Я, зізнатися, теж не янгол. Але до такого неподобства не докочуся ніколи... Колись, відкрию таємницю, я задивлялася на Андрія. Але тепер уникаю такого кавалера, якому навіть учитися «важко й нудно».

Нехай мого листа прочитають ті хлопці, у яких одні «гульки» в голові. Впевнена, багато хто впізнає себе в Андрії.

Вікторія М., 14 років.

Черкаси.

Від «Сім'ї». Вікторія, схоже, неординарна дівчина зі своїми поглядами на життя і високими вимогами до оточуючих. Цікаво, а що думають про себе, свої проблеми і своє майбутнє її ровесники? Запрошуємо до обговорення!

Зачаровані гроші

Батько заповідав мені свій вклад в ощадбанку. Ощадкнижку мені видали, але одержати 150 гривень, які виплачують у зв'язку з похованням, не можу другий рік. Усі потрібні документи для цього в мене є, я не раз звертався до службовців відділення № 3259. І завжди чув у відповідь: «У нас багато хто по кілька років ходить», «Київ дає мало грошей, тому така ситуація», «Ось учора людям щастило...» Майже щодня своєї відпустки я приходив у відділення, але грошей так і не дали. Урешті-решт вирішив узагалі від них відмовитися. Але щораз, коли я приїжджаю до матері, вона мене запитує, чи одержав я гроші. І при цьому каже, що ні в кого з односельців, у кого помер родич, немає проблем з «похоронними» грошима. Як же усе-таки одержати мені ці 150 гривень, щоб я міг віддати їх матері? Йй, до речі, йде вже восьмий десяток.

Віктор СМОЛЯК.

Городня
Чернігівської області.

Усе лише починається!

► Приватне життя

«Люди поділяються на будівельників і руйнівників. Я завжди належав до перших». Такий шлях обрав для себе народний депутат України від 211-го виборчого округу, член фракції НДП Олег ПЕТРОВ.

Якщо ви уважно стежите за законотворчим процесом в стінах парламенту, то напевне запам'ятали Олега Володимировича. Високий, широкоплечий, сильний і впевнений. Він справляє враження надто серйозної людини. Але придивіться: посміхається він щиро, тільки посмішка його стримана й ховається у вусах.

Дід, або Сила у спадок

— Мої перші виховні університети пов'язані з дідом Семеном, з яким ми жили в Павлограді. Навчив мене всього: готувати, виживати... Досі дуже жалкую, що він мало розповідав про себе. Певно, через скромність. А розказати йому було що: він воював, народився в сорочці. І не в одній — двічі горів у танку.

Хотілося мені бути схожим на нього — всіх захищати, та й шахти наші розбудовували «умовно звільнені» комсомольці, тому й почав ще з дитинства займатися боксом. Життя змушувало бути сильним. З'явилися спортивні результати — став майстром спорту.

Вечорами грав дівчатам на гітарі свої пісні. І навіть синтезатора з гітари робив.

Але про славу співака чи артиста ніколи не мріяв. Вабило море. І хоча до військово-морського училища не вступив, одразу після школи поїхав на спортивні збори до Ялти, де і залишився матросом Чорноморського морського пароплавства. Вісім місяців вистачило, щоб зрозуміти: не моє. А потім пішов в армію. Там став чемпіоном Ставропольського краю з боксу. Служив у ракетних військах, закидала доля і до Афганістану. І хоч тоді ще не було справжньої війни, смерть щодня заглядала в очі.

Після армії закінчив фізфак у Дніпропетровському університеті, де грав у КВК, брав участь у створенні команди «Що, де, коли?». Досі товаришую з тодішнім зірковим складом.

Депутатська демографія

— Одного разу на зустрічі з виборцями якась жіночка гнівно перераховувала проблеми округу: сільське господарство, промисловість, демографічні

показники — все в занепад! Я прокоментував економічні проблеми і завершив: «А от демографію виправляю — донька народилася — Людмила»... Минулого скликання мої колеги взяли за моду по другому-третьому колу одружувалися. Моя друга дитина від першої — коханої і єдиної дружини Ірини.

За фахом вона інженер-технолог. Позналилися ми на дискотеці: сподобалася мені красива дівчина з довгим волоссям. За два роки одружилися. Її енергії можна позаздрити: як усі наші жінки працює, господарює, допомагає мені в громадських справах, дуже любить дітей — активістка молодіжного об'єднання «Сузір'я».

Старшому синові Олексію цього року буде 18. Він мені як товариш. Дуже самостійний, вчиться в економічному університеті. Футболіст, кандидат у майстри спорту. Грає за молодіжний склад «Динамо». Тому вся наша сім'я — затяті футболні вболівальники.

Людмили два рочки, але вона така цікава! На День Києва гуляли містом і вона випросила надувного

папушку. Повертаємося додому, син каже: «О, тобі тато папуку купив». А Людмила насупилася: «Я не хотіла, але тато наполягав: «Візьми та візьми!».

Чи допомагаю вдома по господарству? Якщо є вільна хвилинка, можу приготувати м'ясо, без проб-

лем мию посуд. Мене лише не можна змусити трусити килим. І на компліменти я не дуже щедрий. Але взагалі дуже намагаюся бути гарним чоловіком і батьком!

Юлія ПОТАПЕНКО,
Наталія ЯРЕМЕНКО.
Фото з домашнього альбому.

► Про все потроху

— Як відпочиваєте?

— Їзимо в Крим і Карпати. Але найбільше люблю відпочивати у Вишеньках (Чернігівщина). У цього місця надзвичайна енергетика: приїжджаєш геть виснаженим, а на ранок — усю втому як рукою знімає!

— Ви примхливі в їжі?

— Ні. Але віддаю перевагу нашим стравам. Чуже мені не смакує.

— Як знімаєте стрес?

— Кошу траву на дачі, поливаю квіти. Але ніщо так не знімає втому, як посмішка доньки, лагідний погляд дружини і успіхи сина. Якось повертаюся дуже пізно, а донька: «Тату, я тебе чекаю весь день. Давай вже гратися».

— З ким товаришуєте?

— Маю багато друзів, ще більше — просто знайомих. Але особливу душевну близькість відчуваю з Каденюком.

— Що любите найбільше?

— Насамперед люблю читати книжки — інформація для мене все. Можу посидіти з друзями біля багаття, поспілкуватися. Зазвичай ці розмови зрештою зводяться до роботи. Любимо борщ. Колись продуктував для районної газети «Рецепт від депутатської мами». Згодом прийшов лист: «Готували всім селом, борщ дуже сподобався». Обожаю запах акації.

— Чи були в житті ситуації, коли вас рятувало боксерське минуле й кулаки?

— Доводилося, але зічнів'я ніколи силу не застосовував. Ні в молодості, ні коли вирували «пристрасті» у парламенті. Пам'ятаю взимку, під час виборчої кампанії, до мене підійшла бабуся й каже: «Дай я тебе, синку, обніму, але ти мені пообіцяй ніколи не битися в парламенті». Я часто згадую цю мудру жінку...

— Чи є щось, що ви для себе відкрили протягом останнього часу?

— Життя після сорока, а надто після народження доньки тільки починається!

► Мовою цифр

Сотні, тисячі, мільйони — це вже епідемія

Нині у світі 42 мільйони людей живуть з ВІЛ. Серед них п'ять мільйонів було інфіковано минулого 2002 року. В тому числі вісімсот тисяч дітей до 15 років. А загалом у світі більш як три мільйони дітей живуть з ВІЛ/СНІДом. 2002 року шістьсот дітей померло від СНІДу... А що відбувається в Україні?

Ситуація з розповсюдженням ВІЛ/СНІДу в Україні останніми роками за темпами поширення набула епідемічного характеру. Серед майже 50 тисяч зареєстрованих ВІЛ-інфікованих чотири тисячі — діти до 14 років.

Досі здебільшого (56 відсотків) інфекція передається під час введення внутрішньовенно наркотичної речовини. Істотно збільшилася кількість випадків інфікування ВІЛ статевим шляхом — 27 відсотків.

Зростає кількість ВІЛ-інфікованих вагітних. Тому останніми роками спостерігається надзвичайно несприятлива динаміка зростання чисельності дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями. Якщо 1996 року таких немовлят було 92, то 2001-го — 957!

Але з усіх відомих шляхів передачі ВІЛ-інфекції — це єдиний, профілактика якого може дати конкретні результати. Майже два роки в Україні діє програма «Передження передачі ВІЛ від матері до дитини», яка є складовою Національної програми «Профілактика ВІЛ-інфекції СНІДу на 2001—2003 роки». Перші результати і дослідження, проведені в її рамках, представили на Генеральній Асамблеї спецесії ООН, яку було ініційовано Україною і присвячено проблемі ВІЛ/СНІД.

За інформацією прес-служби Міністерства охорони здоров'я.

► *Територія душі*

Птаха-відчай у клітці золотій

Якщо душа у відчаї рветься на той світ, то щось не влаштовує, мучить, нищить її

Важаять, що заповітна мрія переважної більшості людей (а особливо жінок) — не турбуватися про «хліб насущний», дозволити собі жити в задоволенні своє і дорогих тобі людей — тобто не ходити на роботу. До більшості з нас ця мрія найчастіше навідується тоді, коли, намагаючись зробити все заплановане, ми змушені заради цього віднімати час від сну та відпочинку. Настає мить, коли кількість втоми переходить в якість. Точніше, НЕякість роботи, настрою, життя. Виникає бажання все покинути, докорінно змінити плин життя. В цей момент психологи вважають, що дуже важливо зупинитися і не піти на поводу «себе, стомлених». А на деякий час змінити темп життя на повільніший — узяти відпустку. Щоб згодом знову стати до роботи.

А як же свобода? Чи така вже вона не-замінна, надприваблива, рятівна?.. Послухайте одну історію.

Життя моєї доброї знайомої — з перемінним успіхом ми спілкуємося вже другий десяток років — уособлення такої свободи. Аліна (ім'я змінено) — тендітна сіроока красуня — не працює. Проте коли ми зустрічаємося, щоб за чашкою кави «трохи пожалітися на життя», першим докором долі стає: «зовсім не вистачає часу». І лунає це не з моїх вуст.

До найтяжчих обов'язків Аліни належать візит до супермаркету за покупками та догляд за кошеням. Хатні справи їй допомагає робити жіночка, що приходить тричі на тиждень. Кілька місяців щороку Аліна відпочиває «біля самого синього моря», залишаючи чоловіка в обіймах спекотного міста.

І все-таки, з усього кола моїх «кавових» знайомих їй я співчуваю найбільше. Адже окрім чоловіка-бізнесмена і матеріального добробуту в родині, на рахунок музично обдарованої Аліни — нерезалізований талант, «чутлива і вразлива душа» (її слова) та... дві спроби самогубства.

Коли я дізналася про останню її спробу звести рахунки з цим невтішним світом, то подумала, що нічого в цьому житті не розумію. Але не було жодних сумнівів у щирості чи здоровому глузді Аліни. Пригадала фразу одного психолога, почу-ту на семінарі «Діти та насильство», про те, що людина (щоправда, йшлося про підлітків) ніколи не робитиме «театраль-ної» спроби суїциду заради шантажу чи з надією у такий спосіб вплинути на оточення. Якщо у відчаю душа рветься на

той світ, то щось не влаштовує, мучить і нищить її. І відмежовуючись від неї стіною нерозуміння — мовляв, ну, чого тобі ще не вистачає? — ми можемо лише підштовхнути людину на межі болю до краю...

До речі, згідно зі статистикою, дружини «нових» і багатих — найактивніші клієнти приватних психологів. А днями почула по радіо ще таку новину. Завдяки спілкуванню по телефону довіри в одному обласному центрі «надцять» людей відмовилися від подальших спроб самогубства. Серед «врятованих» було багато забезпечених жінок і навіть дружина директора великого заводу, чоловік якої за-надто часто затримувався на роботі й не приділяв їй достатньо уваги...

«Нам би їхні проблеми!» — скаже більшість читачів. А хто знає?.. Можливо, за візерунчатими дверцятами золотої клітки криються численні комплекси й образи, страхи і нереалізованість, біль і безвихідь, самотність і безпорадність, вразливість та інфантилізм?.. До того ж згідно з давньою легендою кожен з нас ще до народження сам обирає собі хрест, який він здатен пронести все своє життя.

Уляна СОФІЙСЬКА.

Р. С. Тим, кого справді схвилювала доля цієї дівчини, скажу, що нині в неї все гарзд. Аліна знайшла роботу до душі — співає у ресторані. Досвід, що його вона набула виходячи на сцену, додав їй впевненості і, можна сказати, виростив крила. Вона знову весела й енергійна красуня. А в її голові — безліч нових ідей і творчих проєктів. Нехай вистачить сил і натхнення їх реалізувати.

З іронією

- Оптимізм — це коли не миєш посуд увечері, сподіваючись, що вранці на це буде більше бажання.
- В очах образу, у руках праска...
- Час — найкращий лікар, але поганий косметолог.
- Якщо робота почала давати задоволення — значить, час розлучатися.
- Окрім чужих неприємностей, є ще й інші радості життя.

Головний біль мобільності

► *Ваше здоров'я*

Електромагнітні поля, що їх випромінюють сучасні мобільні телефони, можуть негативно впливати на мозок людини. Результат — головний біль, нудота, блювання. Таких висновків дійшли представники експертної групи з Голландії. Але стосуються вони насамперед так званих мобільних телефонів третього покоління, тобто пристроїв, що дають змогу передавати не лише голос, а і відеозображення. У звичайних мобільних телефонів такого негативного ефекту не виявлено.

Усім спати!

► *Цікаво знати*

Кілька додаткових годин сну, як стверджують американські вчені, поліпшують пам'ять людини і повертають мозку здатність згадувати забуту інформацію. У результаті досліджень, до яких чиказькі вчені залучили студентів, з'ясували, що після міцного нічного сну учасникам експерименту легше навчатися, простіше виконувати контрольні завдання. Але не думайте, що сон важливий тільки для навчання і складання іспитів. І в повсякденному житті міцний нічний сон «з бонусами» допоможе краще запам'ятати імена і номери телефонів. А якщо ви забули, де поклали ключі, — не варто витрачати на пошуки години. Спочатку треба добре виспатися!

Фото з архіву «ГУ».

Зачекайте до нового року

► *Домашній адвокат*

Незабаром ми одружимося. Звичайно, не хочеться думати про погане, але все-таки, напевно, ліпше передбачити гарантії на випадок розлучення. Як краще укласти шлюбний контракт?

Ольга МРІЙЛИВА.

Львів.

Рубрику веде
юрисконсульт
Наталія
ГЕЛЕТКО.

До кінця грудня ви ще маєте керуватися постановою Кабінету Міністрів і Кодексом про шлюб та сім'ю УРСР, які надають можливість визначитися з правами та обов'язками подружжя лише до реєстрації шлюбу. В контракті (обов'язково засвідчується нотаріусом) можете закріпити майнові права і обов'язки подружжя, зокрема, питання, пов'язані з правом власності на рухоме або нерухоме майно, придбане і до шлюбу, і під час шлюбу; на майно, одержане в дар або успадковане одним із подружжя; а також питання, пов'язані з утриманням подружжя тощо. В шлюбному контракті можуть вирішуватися питання про порядок погашення боргів за рахунок спільного чи роздільного майна, передбачатися немайнові, моральні чи особисті зобов'язання.

Однак, якщо ви встигнете розлучитися до кінця року, всі дбайливо виписані вами умови, будуть нічого не варті, якщо чоловік звернеться до суду. У результаті майно поділять порівну.

Найкраще зачекати з укладенням договору до 1 січня, оскільки саме з цієї дати набере чинності Сімейний кодекс України. За ним укласти шлюбний, щоправда, уже не контракт, а договір можна не лише до реєстрації шлюбу, а й після неї. За новими правилами зможете закріпити безліч важливих речей, крім імовірного поділу

Для належного оформлення шлюбного договору необхідно обов'язково завітати до нотаріуса разом з чоловіком. Однак запам'ятайте найголовніше правило — шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, встановлених Сімейним кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невідгідне матеріальне становище. Згодом від шлюбного договору можна буде відмовитися взагалі або змінити його положення.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Забула своє ім'я і те, як убила людину

► *Жах!*

Ганна покинула батьківську домівку зовсім молодю. У рідному Імстичеві, що на Закарпатті, роботи їй не знайшлося, тому вирішила шукати щастя та достатку на чужині. Так і почалася в її житті довга смуга мандрів та полювань на синього птаха.

За досить-таки тривалий час дівчина побувала в Росії, у Прибалтиці, на Закавказзі. Однак примхлива доля не подарувала Ганні ні великого достатку, ні жіночого щастя, ні радості материнства. Можливо, усе це з часом і прийшло б. Ось тільки доля і надалі не думала по-міхатися Ганні: лікарі виявили в неї гостре психічне захворювання. А тому хрест на сімейному щасті виріс сам по собі.

Розбита, виснажена та з частими нападами шизофренії жінка повернулася до отчого дому. Життя Ганни з батьками нічим не відрізнялося від інших. З бригадою односілчанок жінка з ранньої весни до пізньої осені працювала на полях місцевого сільськогосподарського товариства. Коли ж батьки померли, сусіди стали помічати в її поведінці певну недобррозичливість та агресивність. А з часом Ганна і зовсім втратила душевну рівновагу. Бувало, озброївшись ножем чи косою, побачивши, що витворяє

бігала по сусідських городах, лякаючи людей.

Післяобідньої пори до чергової частини Іршавського райвідділу УМВС Закарпатської області зателефонував імстичівський сільський голова. Він повідомив, що 49-річна Ганна сокирою зарубала свого сусіда, 89-річного Юрія. Коли ж правоохоронці приїхали на місце події, син та невістка покійного розповіли, що Ганна вбивала старенького майже у них на очах...

...Жінка уже чотири дні ходила сама не своя. Сусіди не раз телефонували медикам, однак ті забирали її чомусь не квапилися. Маючи з сусідами спільну криницю на межі, Ганна, виявляється, уже з ранку чатувала біля неї з сокирою в руках. Оскільки ніхто по воду не приходив, вирішила сама зайти на сусідське подвір'я. Піднявшись східцями, почала трошити сокирою вхідні двері. Старенький у цей час сидів біля воріт на оселічнику і годував курей. Побачивши, що витворяє

оскаженіла жінка, прикрикнув на неї. Шулікою накинулася Ганна на безпорадного старого, завдаючи ударів по голові. Почувши несамовиті крики, із хати вибігли домочадці діда Юрка. Очманіла Ганна метнулася до них. Налакани побаченим, син та невістка стали тікати. Не зумівши їх наздогнати, Ганна повернулася до діда, який уже конав на землі, і ще кілька разів опустила сокиру на його голову.

Затримати Ганну виявилось непросто. Забарикадувавшись у своїй хаті, жінка брутально лаялася, погрожуючи порішити себе та усіх, хто спробує увійти. У пригоді став службовий пес, з яким приїхали правоохоронці. Вони вибили двері, а собака забіг до хати. Від вишкірених собачих зубів Ганна на мить заціпеніла. Цього було досить, щоб правоохоронці заарештували вбивцю. От лише Ганна не тільки не усвідомлює, що накоїла, а й втратила пам'ять: не може пригадати ні своє ім'я, ні рік народження, ні звідки родом...

Ірина ВАСИЛЬЧЕНКО.
Дякуємо за надання інформацію Центрові громадських зв'язків УМВС України. ▼

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00-09.00 ТРК «Ера».
ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Клуб «Суперкниги».
09.25 Крок до зірок.
09.55, 14.30, 15.10, 21.50, 01.20

Погода.
10.00 Дитяча лінія.
10.15 Нова армія.
10.45 Територія безпеки.
11.00 Музичні новини.
11.20 Модна лінія.
11.45 Здоров'я.
12.10 Аеросалон.
12.25 «Сільський час» з К. Вороненко.
13.10 Школа академіка П.Саблука.
13.25 Для тих, хто вдома.
13.40 Дорогами України.
Полтавська область.
14.00 Мультфільм на замовлення.
14.35 Духовний вісник.
15.00 Новини.
15.20 Баскетбольний огляд «П'ята чверть».
16.00 Милосердя.
16.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Тижневий огляд.
17.00 Перехрестя.
17.35 Аудієнція. Маршал Сейму Республіки Польща Марек Боровський.
18.00 Діловий світ. Тиждень.
18.30 Бігбо Бум Лото.
19.00 Новини.
19.10 Худ. фільм «Роман і Франческа».
20.40 Вечірня казка.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 «Вісті тижня» з М. Канішевським.
22.00 Концерт, присвячений лауреатам Всеукраїнської акції «Герой-рятівник року».
23.00-01.18 ТРК «Ера».
ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.25 Худ. фільм «Червона Венеція».
03.15 Мюзик-бокс.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2

10.00 Авторський проект О. Марченко «Імена».
10.50 Телефортуна.
11.30 Хай щастить.

КДРТРК
12.00 Запитай у влади.
12.35 Пані, панночка, панянка.
12.55 Життя без болю.
13.00 Театральний Київ.
13.15 Лікар Роман Довженко рекомендує.
13.20 На своїй землі.
13.35 Світ авіації і туризму. Новини.
13.45 Шлях до успіху.

КАНАЛ «1+1»
07.00 Бокс по-справжньому. Джоель Касамайор проти Дієго Корралеса.
08.05 Прихована камера.
09.00 Лото-забава.
14.00 Дісней. Мультсеріал «Міккі Маус та його друзі».
14.30 Дісней. Мультсеріал «101 далматинець».
15.00 Що? Де? Коли?
16.35 «Імперія кіно» представляє. «Круті вражі».

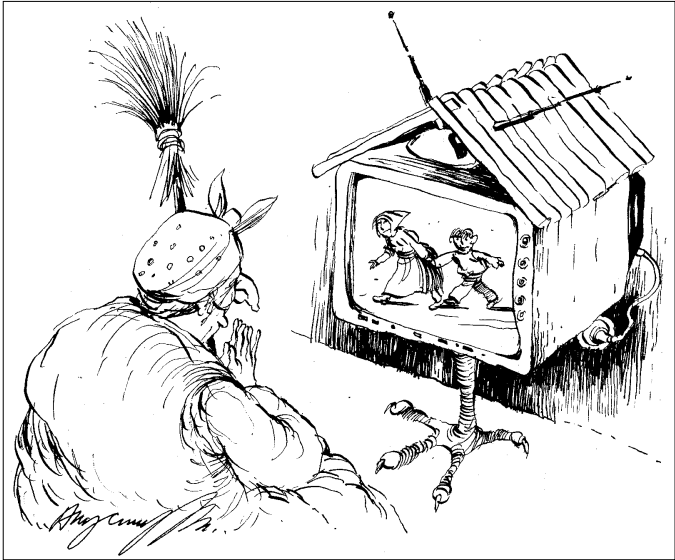
18.30 Аншлаг, аншлаг.
19.30 ТСН. Епіцентр.
20.15 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Вертикальна межа».
22.35 Жарт за жартом.
23.20 Бокс по-справжньому. Джоель Касамайор проти Дієго Корралеса.

00.30 Худ. фільм «Лоуренс Аравійський».
«ІНТЕР»
06.00 Погода.
06.05 Худ. фільм «Астерікс і Обелікс проти Цезаря».
08.00 Мультфільм.
08.50 Академія сміху.
09.30 Прокинься і співай.
10.25 Караоке на майдані.
11.05 Все для тебе.
11.35 Мелорама.
12.15 Інтелект-шоу «LG-Еврика».
13.15 BBC. «Жива природа».
14.20 Команда «Еквітес».
15.15 КВН-2003. Вища ліга. Літній кубок.
17.25 Худ. фільм «Флінстоуні».
19.10 Шанс.
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подобиці тижня»
20.50 Худ. фільм «Марш-кидок».
23.05 Церемонія нагородження «MTV Video Musik Awards».
01.45 Худ. фільм «Звичайні люди».
04.00 Погода.
04.05 Худ. фільм «Євдокія».
05.45 Мультфільм.

ICTV
05.30 Худ. фільм «Таємниця лицарів Дельти».
07.10 Серіал «Найтмен».
08.05 Мультсеріал «Харрікени».
08.35 Серіал «Найгірша відьма».
09.00 Худ. фільм «Клеопатра». Частина 1.
10.45 Коронна страва.
11.20 Квартирне питання.
11.55 Галопом по Європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Серіал «Найтмен».
13.55 Худ. фільм «Турбулентність».
15.45 Худ. фільм «Там, де серце».
18.00 Докладно з Д.Кисельовим.
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Небезпечна зона».

21.00 Худ. фільм «Ліфт».
23.10 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
23.50 Спортпрогноз.
23.55 Худ. фільм «Обман».
01.45 Худ. фільм «Чародії».
04.15 Серіал «Найтмен».

СТБ
06.40 Худ. фільм «Ночі Кабрії».
08.40 Серіал «Пуаро Агати Крісті».
09.35, 10.25, 20.40 Прогноз погоди.
09.40 Ні хвоста ні луски.
10.00 На перший погляд.
10.30 Худ. фільм «Янгол-охоронець».
12.20 Дім.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

13.20 Худ. фільм «Король повітря: зоряний клон».
15.10 Х-пансія.
15.30 Коля.
15.50 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.
18.00 Автостиль.
18.20 Худ. фільм «Як вийти заміж за мільйонера».
20.10 Життя на продаж.
20.45 Бізнес-студія.
21.20 Італійський футбол. Серія «А». «Інтер» — «Рома».
23.30 Дім.
00.30 Україна енергетична.
01.00 Худ. фільм «Чумацький шлях».

02.50 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.
НОВИЙ КАНАЛ
07.50 Церква Христова.
08.10 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
08.35 Мультсеріал «Том і Джеррі».
09.00 Мультсеріал «Му і Ципа».
09.30 Мультсеріал «Маска-2».
09.55 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.35 Мультфільм «Якось у лісі».
12.00 Серіал «Індіана Джонс: Надзвичайна подорож».
13.50 Худ. фільм «Кавказька полонянка».
15.25 Худ. фільм «Касабланка».
17.20 Серіал «Агент національної безпеки».
18.30 Спецрепортер.
18.50 Погода.
19.00 Худ. фільм «Вогнище марнославства».
21.20 Худ. фільм «Снайпер».
23.25 Гол!
00.45 Худ. фільм «Землетрус».
02.45 Серіал «Індіана Джонс: Надзвичайна подорож».
04.15 Серіал «Агент національної безпеки».
05.05 Мультфільм «Якось у лісі».

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА
07.00, 09.00, 11.00, 17.00 Новини.
07.20 Худ. фільм «Остання справа комісара Берлаха».
09.20 Армійський магазин.
09.40 Дог-шоу.
10.30 Комедійний коктейль.
11.10 Непутні нотатки.
11.30, 04.50 Доки всі вдома.
12.10 Розумниці і розумники.
12.50, 04.10 У світі тварин.
13.30, 01.10 Дачники.
14.20 Якщо завтра на Марс.
14.50, 03.40 Сміхопанорама.
15.30 Худ. фільм «Справжні події».
17.00 Часи.

17.50 КВН-2003. Вища ліга.
20.00 Час.
20.50 Концерт «Мелодії і ритми зарубіжної естради по-російськи».
22.40 Худ. фільм «Не стріляйте в пасажир!».
00.30 Реальна музика.
02.00 Жарт за жартом.
02.20 Худ. фільм «Справжні події».
05.20 Худ. фільм «Не стріляйте в пасажир!».

РТР
05.00 Фільм-казка «Солоний принц».
06.20 Серіал «Дракоша і компанія».
06.45 Світ на межі.
07.10 Військова програма.
07.30 Студія «Здоров'я».
08.05 ТБ Бігбо-шоу.
08.25 Вісті-Москва. Тиждень у місті.
09.05 «Містечко». Дайджест.
09.40 Сто до одного.
10.30 Навколо світу.
11.25 Діалоги про тварин.
12.15 Парламентський час.
13.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Жінки».
15.20 Гра «Форт Боярд».
17.00 Капусник «Театральне літо».
18.50 У «Містечку».
19.00 Вісті тижня.
20.00 Спеціальний кореспондент.
20.25 Худ. фільм «Коханець».
22.35 Худ. фільм «Сім».
01.05 Гаряча десятка.
02.05 Серіал «Сім днів».
02.55 Канал «Євроньюс».

РТР «Планета»
07.00 Серіал «Державний кордон».
«Солоний вітер». 2 серія.
08.05 Хроніки XX сторіччя.
08.15 Навколо світу.
09.00 Серіал «Вулиця Карно. Повернення з Англії».
09.25 Бабусині рецепти.
09.40 Мій цирк.
10.05 Студія «Здоров'я».
10.30 Світ на межі.
10.55 Мультфільм «Брати Лю».
11.25 Вісті-Москва. Тиждень у місті.
12.00 Сам собі режисер.
12.45 Серіал «Державний кордон».
«Солоний вітер». 2 серія.
13.50 Хроніки XX сторіччя.
14.00 Вісті.
14.15 Вісті-спорт.
14.25 Школа лихослів'я.
15.15 Романтика романсу.
16.00 Театр на екрані.
Ж.-Б. Мольєр «Тартюф».
Спектакль Московського театрального центру «Вишневий сад».

17.35 Музичні будинки.
18.00 Збірна Росії.
18.25 Навколо світу.
19.15 Чорний генерал.
20.00 Вісті тижні.
21.00 Спеціальний кореспондент.
21.25 «Містечко». Дайджест.
21.50 Маленькі комедії. «Ха».
22.00 Серіал «Каменська-3».
«Сьома жертва». 3, 4 серії.
23.30 Школа лихослів'я.
00.25 Худ. фільм «Вірний Руслан».
02.10 «Історичні Хроніки» із М. Сванідзе. «1904. А. Чехов».

03.00 Вісті тижня.
04.00 Спеціальний кореспондент.
04.25 Вісті-спорт.
04.35 Серіал «Каменська-3».
«Сьома жертва». 3, 4 серії.
06.10 Сам собі режисер.

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 20 — 26 ЖОВТНЯ

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 20 — 26 ЖОВТНЯ

Програма друкується з електронної версії, наданої газетою «Говорить і показує Україна».

Триває передплата на «Голос України»
Передплатні індекси:

для індивідуальних передплатників — 40224,
для підприємств і організацій — 60955.

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 20 — 26 ЖОВТНЯ

Принцеса та репортер

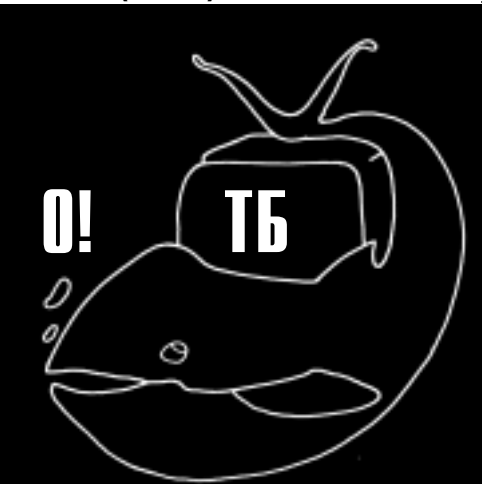
На «Інтері» незабаром покажуть «Римські канікули» У. Уайлера (неділя, 17.00). До речі, цю стару голівудську стрічку начебто хтось оберігає від заяложеності глядацькою увагою. На відміну від, приміром, того-таки «Магазинчика жаків» із зеленим монстром-квіткою в головній ролі та не менш зеленим Джеком Ніколсоном у ролі другоплановій (на дворі був як-не-як 1960-й рік).

«Без табу»: найголовніше — не нашкодити!

Новий телевізійний сезон «Без табу» з Ольгою Герасим'юк на каналі «1+1» почало із прориву. В ефір уже вийшло декілька програм, які зумовили резонанс у суспільстві. Одна з передач була присвячена українцю з пересадженим серцем, що не знає, як йому жити далі. З'ясовується, ця перевага вітчизняної медицини вимагає чималих грошей від власника імплантованого органа.

А тему житомирського дитячого будинку сімейного типу Герасим'юк збирається продовжити в одному з наступних випусків. Ольга відстежує ситуацію і долю героїв цієї історії взаємин чиновників і дітей. Вона трагічна вже за самим ставленням бюрократів, наділений владою, до дітей-сиріт, яким намагаються дати батьківський дах, ласку і доброту люди, які їх широблюють.

у МОРІ
інформації
серед
дрібної
рибки
і риби великої
телебачення —
КАШАЛОТ

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 20 — 26 ЖОВТНЯ

«Римські канікули» ми маємо за екзотичний десерт. І щоразу впадаємо в благородний сум, милуємося досконалістю Одрі Хепберн та Грегорі Пека (ох, молодість, молодість!..), дивуємося поодинокості автомобілів на центральних вулицях італійської столиці. А ще тому, що американське кіно відчувало європейську душу і навіть обходилося без хепі-ендів (звісно, це був

Ольга КРАСОВСЬКА.

АНОНСИ

Небо. Літак. Дівчина
Інтер, понеділок 17.30
За мотивами п'єси Е. Радзинського «104 сторінки про кохання». Журналіст і дивна стюардеса були створені одне для одного. Кожне їхнє побачення — шалені пристрасті: гіркота ревнощів, жар ніжності, холод нерозуміння, біль розставання. У головній ролі: Рената Литвинова.

Спостерігач
ICTV, четвер, 02.15
Трилер/детектив. Герой Кіану Рівз, ма- ніяк зі стажем, має одну специфічну рису — йому потрібен спостерігач. На цю роль він обрав агента ФБР — Джоела Кембел- ла, котрий вже вісім років намагається впіймати психопата, але марно. Більше не здатний осягати збочену логіку маніяка, травмований фізично і морально, він кидає службу і переїз-джає до іншого міста. Але тут все повторюється знову за тим самим сценарієм: кіт, мишка і спостерігач. У ролях: Джеймс Спейдер, Кіану Рівз.

Виробництво ліній
для розливу мінеральної та
солодкої води, оцту, олії.
Виробництво машин
для видування пляшок
ПЕТ, дозаторів, термотунелів,
бактерицидних ламп.

ТОВ
«Завод МініМаш»,
Чернівці, вул. Жасмінна, 3-а.
Тел./факс (0372) 585-708;
тел. (03722) 222-74.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00—09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 11.10, 15.50, 17.50, 21.45, 01.20 Погода.

09.20 Для тих, хто вдома.
09.40 Ситуація.
10.00 Співають «Червоні гітари».
10.50 Абетка безпеки.
11.00 Новини.
11.20 Для тих, хто вдома.
11.40 Межа.

12.05 Вітаємо вас...
12.35 Для тих, хто вдома.
12.55 Закон є закон.
13.05 «Полустанок любові-3». Творчий вечір
А.Матвійчука. Частина 2.
14.35 Мультсеріал «Галіявина лева Кінгслі».

15.00 Новини.
15.20 Зірки, на сцену!
ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»

16.00 Серіал «Все кльово».
16.30 Студія «5».
16.55 Закон є закон.
17.05 Резонанс.
17.25 Грані пізнання.
18.00 Україна: день за днем.
18.50 Діловий світ.
19.00 Новини.
19.10 Саме той.
19.30 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

20.35 Вечірня казка.
20.50 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.35 Світ спорту.
21.50 Ракурс.
21.55 Ситуація.
22.05 Наш футбол.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Еготера.
01.45 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 До 120-річчя від дня народження українського композитора і публіциста Я.С.Степового.
10.25 Історія української державності.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.00 Шедеври Львівської галереї мистецтв
11.15 Із золотого фонду студії «Укртелефільм»& І.Кочерга «Свіччине весілля». Вистава Київського театру ім. І.Франка. Частина І.

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.10 Крихітка.
12.30 Медичний центр «Довіра».
13.15 Хіт-базар.
13.45 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 «Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.
07.30 Серіал «Уокер — техаський рейнджер».
09.00 Серіал «Сильні ліки».
14.00 Серіал «Уокер-техаський рейнджер».
14.55 Серіал «Ризиковані ігри».
15.25 Серіал «Пристрелъте мене».
15.55 Серіал «Та невже?».
16.25 Серіал «Друзі».
16.55 Хочу і буду.

17.30 Аншлаг, аншлаг.
18.30 Чекай мене.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода
20.15 Серіал «Каменська — 3». «Коли боги сміються».
21.15 Серіал «Центральний округ».
22.20 «Документ». Док. фільм «Фіалка терору».
23.50 ТСН.
00.10 Худ. фільм «Мертва тиша».

«ІНТЕР»

Профілактика до 14.00

14.00 ВВС. «Жива природа».
15.00 Новини.
15.15 Худ. фільм «Римські канікули».
17.25 Народна платформа.
17.30 Худ. фільм «Небо. Літак. Дівчина».
18.00 Новини.
19.15 Кримінал.
20.00 Інформаційний канал «Подоробиці».
20.35 Серіал «Мій кордон».
21.40 Серіал «Круті повороти».
22.50 На лінії вогню.
23.30 Час футболу.
00.20 Подоробиці. Підсумки дня.
00.45 Серіал «Слідчі ВМФ».
01.45 Погода.
01.55 Худ. фільм «Швидкі стволи».
03.30 Голлівуд — конфіденційно.
03.55 Кримінал.
04.25 Худ. фільм «Ще раз і знову».

ІСТV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досъе детектива Рокфорда».

06.35 Служба розшуку дітей.
06.40 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Справжні монстри».

07.10 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.10 Дівочі сльози.
09.50 Серіал «Ві-Ай-Пі».
10.55 Худ. фільм «Тільки найсильніші».

12.45 Факти. День.
13.05 Серіал «Людина-невидимка».
14.00 Мультсеріал «Невгамовні».
14.30 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».

14.55 Мультсеріал «Справжні монстри».
15.20 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».
15.50 Серіал «Нові пригоди Тарзана».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною».
17.45 Дівочі сльози.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Комедійний коктейль.
19.50 Худ. фільм «Погоня за смертю».

21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Худ. фільм «Головоломка».
00.05 Україна енергетична.
00.35 Серіал «Людина-невидимка».
01.25 «Третя зміна» представляє: худ. фільм «Мішені».

03.25 Худ. фільм «День перший, день останній».
«Комедійний коктейль».

СТБ

07.00, 19.50, 00.50 Прогноз погоди.
07.05 Серіал «Меліса».
08.00 Бізнес-студія.
08.40 Маски-шоу.
09.10 Серіал «Чортеня».
10.15 Худ. фільм «Джентльмени надають перевагу блондинкам».
12.00 Дім.
13.00 Серіал «Друга російська революція». «На порозі путчу».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Серіал «Чаклун».
15.15 Серіал «Меліса».
16.20 Вікна. Кримінал.
16.30 Серіал «Бержерак».
17.40 Найбільші злочини і судові процеси ХХ століття.

18.10 Вікна. Столиця.
18.20 Маски-шоу.
19.00 Вікна. Новини. Спорт.
19.30 Серіал «Воскрешаючи мертвих».
20.40 Вікна. Бізнес.
21.00 Дім.
22.00 Італійський футбол. Серія «А». Огляд матчів туру.

23.10 Чемпіонат України зі стриптизу (м.Харків).
00.45 Вікна. Олівночі.
00.55 Автостиль.
01.15 Серіал «Бержерак».
02.15 Худ. фільм «Порушниця».
03.50 Серіал «Друга російська революція». «На порозі путчу»

04.30 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ.

Профілактика до 14.00

14.00 Репортер.
14.10 «3x4». Найкумедніше домашнє відео.
15.00 Мультсеріал «Сильвестр і Твітті — детективи».
15.25 Мультсеріал «Том і Джеррі».
15.50 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.15 Мультсеріал «Му і Ципа».
16.40 Серіал «Чак Фін».
17.05 Серіал «Малкольм у центрі уваги».

18.05 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.30 Серіал «Завтра буде завтра».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ. фільм «Квіти від переможців».
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Худ. фільм «Правила бою».

01.55 Служба розшуку дітей.
02.05 Спецрепортер.

ПЕРШИЙ КАНАЛ.

ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

Профілактика до 14.00.

14.00, 17.00 Новини.
14.20, 01.10 Серіал «Самозванці».
15.20 Худ. фільм «Самотня жінка бажає познайомитися...».
17.30 Жарт за жартом.
18.00, 03.40 Велике прання.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.30, 03.00 Чекай мене.
21.30 Серіал «П'ятий янгол».

22.40 Зустріч з А. Вознесенським.
00.10 Театр ляльок.
00.40 Подорожник.
02.00 Місто жінок.
04.30 Серіал «Тридцять випадків майора Земана».
06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

РТР

Профілактика.

10.45 Коротке замикання.
11.40 У «Містечку».
11.50 Вісті тижня.
12.50 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.
13.10 Вісті — Москва.
13.30 Що хоче жінка.
14.30 Серіал «Леді Бос».
15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті — Москва.
16.00 Вісті.
16.10 Серіал «Бандитський Петербург». Фільм 2. «Адвокат».
17.10 Серіал «Ундіна».
18.00 Серіал «Комісар Рекс».
19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.
19.50 На добраніч, малята!
19.55 Серіал «Каменська-3». «Сьома жертва». 1 серія.

21.00 Серіал «Баязет».
22.00 Вісті+.
22.20 Чорний генерал.
23.15 Вісті. Чергова частина.
23.30 Народний артист.
23.40 Футбол Росії.
00.15 Синеманія.
00.45 Худ. фільм «Відблиски в золотому оці»
02.35 Дорожній патруль.
02.50 Канал «Євроньюс».
03.45 Вісті. Чергова частина.

РТР «Планета»

Профілактика до 11.45

11.45 Вся Росія.
12.00 Вісті тижні.
12.55 Що хоче жінка.
13.40 Новини культури.
14.00 Вісті.
14.10 Вісті-Москва.
14.30 Серіал «Каменська-3». «Стиліст». 1 серія.

15.15 Коротке замикання.
16.00 Ленінградська справа.
«Шарашка в «Хрестах».
16.30 Вісті-спорт.
16.40 Вісті-Москва.
17.00 Вісті.
17.10 Худ. фільм «Стріли Робін Гуда».

18.25 Мультфільм «Серце сміливця».
18.40 Серіал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.30 Вісті-Москва.
20.45 Новини культури.
21.05 «Петербург. Час і місце». Ведучий А.Толубеев.
21.30 Серіал «Ундіна».
22.10 Серіал «Баязет».
23.00 Вісті+.
23.20 Доли. «Погляд із висоти».
23.35 Футбол. Чемпіонат Росії. «Спартак» (Москва) — ЦСКА.

01.15 Футбол Росії.
01.40 Нічний політ.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 Вісті-Москва.
03.50 Серіал «Ундіна».
04.35 Серіал «Баязет».
05.20 Худ. фільм «Дуже вірна дружина».
06.30 Хроніки ХХ сторіччя.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.10, 23.20, 01.20 Погода.
09.15 Служба розшуку дітей.
09.20 Зірки, на сцену!
09.50 Я здивую світ.

10.20 Автопілот.
10.40 Інновація.
10.55 Подружки.
11.20 Хто в домі хазяїн?
11.40 Спорт і ми.
12.10 Панорама (англ. мовою із субтитрами).
12.30 Кордон.
12.45 Відеофільм «Донецька залізниця».
13.10 Край.
13.35 «Classic-прем'єр» з Т. Міленіною.
14.00 Баскетбол. Чемпіонат України. МБК «Миколаїв» — БК «Київ». У перерві — Новини. Для тих, хто вдома.
15.50 «Рада». Парламентський вісник.
16.35 «Міжнародні вісті» з Г. Радченком.
17.00 Мистецький альманах «Дзеркало».
17.30 Світ. Огляд.
18.00 Вікно в Америку.
18.30 Футбол. Чемпіонат України. «Металург» (Донецьк) — «Динамо» (Київ). У перерві — Новини.

20.25 Вечірня казка.
20.40 Суперлото, Кено.
20.50 Мегалот.
21.00 Новини.
21.35 Світ спорту.
21.45 Авторський проект О. Марченко «Мена».
22.35 Така мода.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Асоціація професійних видів єдиноборств представляє...

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.05 Прописи.
10.25 Чітко і ясно.
11.45 Дивовижні історії валеолога Зарецького.
11.05 Пенсійна реформа.
11.35 Людина і закон.

КДРТРК

12.00 Приймальня столичної влади.
12.35 Крихітка.
12.55 Ліки майбутнього.
13.10 Корисна розмова.
13.25 Світ здоров'я.
13.45 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Серіал «Агентство «Місячне сяйво»-3».
07.55 Поле чудес.
09.00 Ранок з Кіркоровим.
14.00 Дісней. Мультсеріал «Міккі Маус та його друзі».
14.30 Дісней. Мультсеріал «101 далматинець».
15.00 Прихована камера.
15.55 Серіал «Менти-4».
16.55 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Ляси її, вона — французенка».
18.45 Жарт за жартом.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.05 ТСН. Погода.
20.10 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Поліцейська академія-3: знову до навчання».

21.50 Що? Де? Коли?
23.15 Худ. фільм «Лоуренс Аравійський».

«ІНТЕР»

06.00 Погода.
06.05 Серіал «Земля-2».

06.55 Мультфільм.
07.15 Моя сім'я.
08.05 Планета здоров'я.
08.45 Смачно з Б. Бурдюю.
09.25 Бадьорого ранку!
10.05 Камера сміху.
10.45 Перехрестя кохання.
11.45 Друга половина.
12.40 «Вервольф. Драматургія смерті». Справжній детектив
Худ. фільм «Астерікс і Обелікс проти Цезаря».
13.20 Худ. фільм «Астерікс і Обелікс проти Цезаря».
15.30 Худ. фільм «Гра уяви».
17.00 Концерт «Національний олімп».
19.15 Академія сміху.
20.00 Інформаційний канал «Подоробиці».
20.30 КВН-2003. Вища ліга. Літній кубок.
22.50 Худ. фільм «Водний світ».
01.30 Міс Європа-2003.
04.00 Погода.
04.05 Худ. фільм «Гра уяви».
05.20 Голлівуд — зіркова молодь.
05.45 Мультфільми для дорослих.

ІСТV

04.45 Худ. фільм «Страшні сни».
06.35 Перехрестя.
07.10 Мультсеріал «Харрікени».
07.40 Серіал «Найгірша відьма».
08.05 Худ. фільм «Таємниця лицарів Дельти».
09.55 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
10.35 Худ. фільм «Соммерсбі».
12.45 Факти. День.
13.00 Серіал «Найтмен».
13.55 Хвилина гумору.
14.15 Худ. фільм «Операція «Тушонка»».
16.15 Галопом по європах.
17.00 Худ. фільм «Клеопатра». Частина 1.
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Турбулентність».
21.05 Худ. фільм «Я — лялька».

Перегляд нічних програм дозволений особам, яким виповнився 21 рік.

23.10 Сторінками журналу «Плейбой».
23.50 Худ. фільм «Фатальна пристрасть».
01.35 Худ. фільм «Ліфт».
03.30 Худ. фільм «Соммерсбі».

СТБ

07.15, 08.45, 09.55, 11.55 Прогноз погоди.
07.20 Серіал «Пуаро Агати Крісті».
08.20 Час «К».
08.50 Домовик.
09.10 Кава з молоком.
09.30 Ви практично здорові.
10.00 Непровінція.

10.25 Док. серіал «Світ дикої природи».
10.55 Дім.
12.00 Мастер-House.
12.25 Худ. фільм «Вождь червоношкірих-2».
14.05 Рейс.
14.25 Серіал «Пуаро Агати Крісті».
16.25 Худ. фільм «Ночі Кабрії».
18.35 Худ. фільм «Король повітря: зоряний клон».
20.45 Вікна. Новини + погода.
21.00 Дім.
22.00 Худ. фільм «Останній провід».
23.55 Худ. фільм «Одна за всіх».

НОВИЙ КАНАЛ.

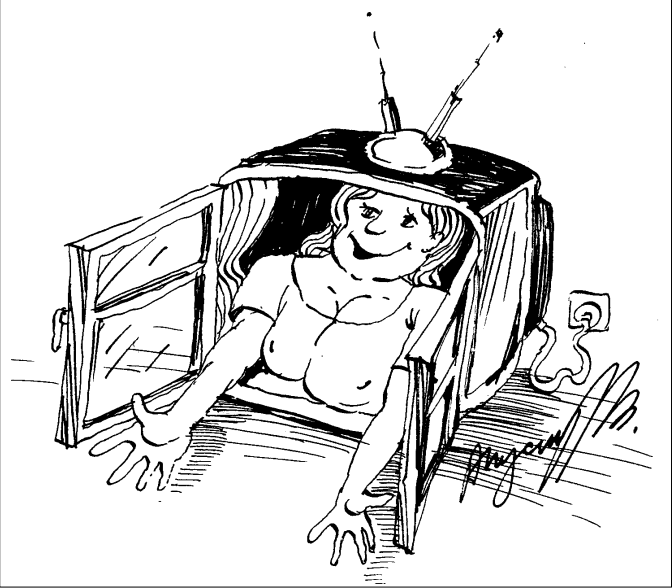
08.00 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
08.30 Мультсеріал «Том і Джеррі».
08.55 Мультсеріал «Му і Ципа».
09.30 Мультсеріал «Маска-2».
10.00 Посміхніться, Вас знімають!
10.35 Флеш — екстрим.
10.45 За гроші.
11.35, 13.25 Світ індійського кіно.
12.55 Запитайте у лікаря.
14.50 Худ. фільм «Домашні улюбленці».
16.25 Тягар грошей.
17.25 Серіал «Агент національної безпеки».
18.30 Репортер.
18.45 Погода.
19.00 Худ. фільм «Кавказька полонянка».
20.30 Худ. фільм «Стрілочник».
22.25 Фактор страху.
23.20 Худ. фільм «Час сексуального звільнення».
00.50 За гроші.
01.25 Худ. фільм «Касабланка».
03.05 Світ індійського кіно.
05.35 Серіал «Агент національної безпеки».

06.20 Худ. фільм «Домашні улюбленці».

ПЕРШИЙ КАНАЛ.

ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00, 09.00, 11.00, 17.00 Новини.
07.20 Серіал «Ставка більше, ніж життя».
09.20 Грай, гармонь улюблена!
09.50 Слiдство веде Колобков.
10.10, 03.40 Здоров'я.
11.10 Поле чудес.
12.10 Смак.
12.30, 04.10 Подорожі натураліста.
13.00, 04.40 Великі батьки.
13.40 Програма передач на вчора.
14.20 Повернення додома.
15.10, 05.20 Людина і закон.
15.50, 17.10 Серіал «Особливий випадок».
18.30, 05.10 Жарт за жартом.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.05, 11.10, 15.50, 17.25, 21.20, 01.20 Погода.

09.20 Для тих, хто вдома.
09.35 Ситуація.
09.45 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

10.45 Служба розшуку дітей.
11.00 Новини.
11.15 Для тих, хто вдома.

11.30 Аудієнція. Президент Македонії Борис Трайковський.

12.10 Урок англійської мови № 7.
12.30 Вітаємо вас...
12.30 «Сільський час» з К. Вороненко.

13.50 Абетка безпеки.
14.00 Для тих, хто вдома.
14.15 Закон є закон.

14.20 Служба розшуку дітей.
14.25 Дитячий фестиваль «Чорноморські ігри». Частина 1.

15.00 Новини.
15.15 Крок до зірок. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»

16.00 Серіал «Все кльово».
16.30 Студія «5». ***
16.55 Закон є закон.

17.05 Надзвичайна ситуація.
17.30 Телефон податкової — 007.
18.00 Есе В.Скуратівського «Бачу землю».

18.30 Зелений коридор.
18.50 Діловий світ.
19.00 Новини.

19.10 Саме той.
19.30 Дзвони народної пам'яті. Запитайте міністра. Голова Держкомітету по земельних ресурсах А. Даниленко.

20.30 Вечірна казка.
20.40 Суперлото, Кено.
20.50 Мегалот.

21.00 Новини.
21.30 Футбол. Ліга чемпіонів. «Челсі» (Лондон, Англія) — «Лацио» (Рим, Італія).

23.40-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд.

02.25 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Німецька мова. Урок німецької мови №8,наук.-поп. фільм, кліпіи, новини.

10.50 Вихід поряд. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»

11.00 Роздуми біля афіші.
11.30 Зодчий.

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.10 Світ авіації і туризму.
12.50 Люди і долі.

13.30 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.

07.30 Серіал «Агентство «Місячне сяйво»-4».

09.00 Серіал «Сильні ліки».
14.00 Серіал «Центральний округ».
14.20 Серіал «Пристрельте мене».

15.50 Серіал «Та невже?».
16.20 Серіал «Друзі».
16.55 Хочу і буду.

17.30 Серіал «Каменська-3». «Коли боги сміються».

18.30 Велике прання.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.

20.10 ТСН. Погода.
20.15 Серіал «Каменська-3». «Коли боги сміються».

21.15 Серіал «Центральний округ».
22.20 Без Табу з О. Герасим'юк.
23.15 ТСН.
23.35 Служба розшуку дітей.
23.40 Серіал «Друзі».

00.10 Серіал «Агенство «Місячне сяйво-4».
01.00 Серіал «Та невже».

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.25 Бадьорого ранку!

07.00 Новини.
07.05 Камера сміху.
07.45 Мультфільм.

08.00 Новини.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Круті повороти».

09.00 Новини.
09.40 Ключовий момент.
10.40 Абетка-малятко.

10.50 Арифметика-малятко.
11.00 Серіал «Дружна сімейка».

12.00 Новини.
12.15 Країна порад.
13.10 Серіал «Пекло в раю».

14.00 Велике прання.
14.55 Серіал «Нетямущі».

15.00 Новини.
15.25 Мультфільм.
15.50 Серіал «Мій кордон».

16.50 Серіал «Сімейні пута».

17.50 Народна платформа.
17.55 Серіал «Трое проти всіх».

18.00 Новини.
19.00 Моя сім'я.
20.00 Інформаційний канал «Подоробиці».

20.35 Серіал «Мій кордон».

21.40 Серіал «Круті повороти».

22.55 Золотий Гусак-шоу.
23.35 Молодіжний мультзбірник «Масяня».

23.50 Подоробиці. Підсумки дня.
00.15 Сплеск культури?

01.15 Серіал «Слідчі ВМФ».

02.05 Погода.
02.15 Худ. фільм «Життя серед канібалів».

03.50 Серіал «Дружна сімейка».

04.35 Сплеск культури?

05.15 Худ.фільм «Ще раз і знову».

ІСТV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досъє детектива Рокфорда».

06.35 Служба розшуку дітей.
06.40 300 сек/год.
06.45 Мультсеріал «Справжні монстри».

07.10 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».

07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.

08.00 300 сек/год.
08.05 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.

09.00 Спорт.
09.10 Дівочі сльози.
10.05 Серіал «Мисливець за старовиною».

11.05 Худ. фільм «Авалон: підводна місія».

12.45 Факти. День.
13.05 Серіал «Людина-невидимка».

14.00 Мультсеріал «Невгамовні».

14.30 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».

14.55 Мультсеріал «Справжні монстри».

15.20 Мультсеріал «Гей, Арнольде!».

15.50 Серіал «Нові пригоди Тарзана».

16.20 Серіал «Кенан і Кел».

16.45 Серіал «Мисливець за старовиною».

17.45 Дівочі сльози.

18.45 Факти. Вечір.

19.05 Каламбур.

19.40 Худ. фільм «Матуся у військових черевиках».

21.45 Факти. Підсумок дня.

22.05 Спорт.

22.10 Худ. фільм «Четвертий поверх».

23.55 Таврійські ігри-2003. Частина 2.

00.35 Серіал «Людина-невидимка».

01.25 «Третя зміна» представляє. Худ. фільм «Одержимий дияволом».

03.20 Худ. фільм «Дні хірурга Мішкина». 2 серія. Каламбур.

СТБ

07.00, 08.20, 19.25, 00.25 Прогноз погоди.

07.05 Серіал «Меліса».

08.00 Вікна. Бізнес.
08.25 Ви практично здорові.
08.50 Вікна. Столиця.

09.00 «Маски-шоу». Найкраще.
09.30 Серіал «Чортеня».

10.30 Серіал «Воскрешаючи мертвих».

11.30 Найбільші злочини і судові процеси ХХ століття.

12.00 Дім.
13.00 Серіал «Кінь білий».

14.00 Вікна. Новини.
14.10 Серіал «Жозефіна і Наполеон».

15.20 Серіал «Меліса».

16.20 Вікна. Кримінал.
16.30 Серіал «Бержерак».

17.35 Найбільші злочини і судові процеси ХХ століття.

18.10 Вікна. Столиця
18.20 «Маски-шоу». Найкраще.
19.00 Вікна. Новини. Спорт.

19.30 Серіал «Воскрешаючи мертвих».

21.00 Дім.
22.00 Худ. фільм «Дорога Клаудія».

23.00 Вікна. Опівночі.
23.55 «Маски-шоу». Найкраще.
00.30 Серіал «Бержерак».

01.30 Х-пансія.
01.50 Худ. фільм «Стелс» у дії».

03.35 Серіал «Кінь білий».

04.25 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ.

06.25, 06.35, 07.20, 07.25, 07.40, 08.05, 08.35, 09.05 Підйом.

06.30, 07.00 Репортер.
07.10 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».

07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».

08.00, 08.30, 09.00 Репортер.
09.20 Серіал «Завтра буде завтра».

10.10 Худ. фільм «Вік не перешкода, або Контракт із молодію людиною».

12.10 Життя прекрасне.
13.10 «Вікна» із Д. Нагієвим.

14.05 Серіал «Дикий янгол».

15.00 Мультсеріал «Сильвестр і Твітті — детективи».

15.25 Мультсеріал «Том і Джері інтернешнл».

15.50 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».

16.15 Серіал «Бунтівний шлях».

17.10 Серіал «Малкольм у центрі уваги».

18.05 Серіал «Дикий янгол».

19.00 Репортер.

19.15 Спорт.

19.25 Погода.

19.30 Серіал «Громадянин начальник».

20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.

21.30 Худ. фільм «Солодка сіль».

23.15 Репортер.

23.35 Погода.

23.40 Зона ночі.

23.50 Серіал «Неш Бриджес».

00.50 Служба розшуку дітей.

00.55 Зона ночі.

01.20 Худ. фільм «Катастрофа біля берегів Аляски».

02.50 Зона ночі.

03.00 Серіал «Малкольм у центрі уваги».

03.45 Зона ночі.

03.50 Життя прекрасне.

04.30 Зона ночі.

04.35 Худ. фільм «Катастрофа біля берегів Аляски».

06.00 Мультфільм.

ПЕРШИЙ КАНАЛ.

ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00, 08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 02.00, 04.00 Новини.

07.10, 08.10 Добрий ранок!

09.10, 06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

10.10, 19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».

11.20, 03.00 Серіал «Берег мрії».

12.10, 18.00, 03.40 Велике прання.

13.00, 02.05 Місто жінок.

14.20, 01.00 Серіал «Самозванці».

15.00 «Ералаш».

15.20 Сканер.
15.50, 20.30 Серіал «Втеча».

17.30 Любовні історії.
20.00 Час.

21.30 Серіал «П'ятий янгол».

22.40 Док. фільм «Операція «Агент-привид».

23.30 Час.
00.00 Шукачі.

00.30 Крила.
01.40 Жарт за жартом.

04.30 Серіал «Тридцять випадків майора Земана».

06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

РТР

04.00 Добрий ранок, Росіє!
07.45 Серіал «Каменська-3».

«Сьома жертва». 2 серія.
08.45 Сам собі режисер.

09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.

10.30 Вісті — Москва.
10.50 Коротке замикання.

11.50 Серіал «Баязет».

12.50 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.

13.10 Вісті — Москва.
13.30 Що хоче жінка.

14.30 Серіал «Леді Бос».

15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті — Москва.

16.00 Вісті.
16.10 Серіал «Бандитський Петербург». Фільм 3. «Крах антибіотика».

17.10 Серіал «Ундіна».

18.00 Серіал «Комісар Рекс».

19.00 Вісті.
19.30 Вісті — Москва.

19.50 На добраніч, малятя!».

19.55 Серіал «Каменська-3».

«Сьома жертва». 3 серія.
21.00 Серіал «Баязет».

22.00 Вісті+.

22.20 Без краватки.

22.50 Вісті. Чергова частина.
23.05 Народний артист.

23.20 Худ. фільм «Білий танок».

01.25 Дорожній патруль.
01.40 Серіал «Янголи Чарлі».

02.35 Серіал «Вісім розповідей».

03.15 Канал «Євронійус».

03.45 Вісті. Чергова частина.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 11.10, 15.50, 17.55, 21.45, 01.20 Погода.

09.20 Для тих, хто вдома.
09.35 Ситуація.
09.45 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

10.40 Служба розшуку дітей.
10.45 Абетка безпеки.

11.00 Новини.
11.15 Для тих, хто вдома.
11.40 Бути жінкою.

12.05 Урок французької мови № 7.
12.25 Вітаємо вас...
12.50 Телефортуна.

13.30 «Classic-прем'єр» з Т. Міленіною.

14.00 Для тих, хто вдома.
14.15 Закон є закон.

14.20 Служба розшуку дітей.
14.25 Дитячий фестиваль «Чорноморські ігри». Частина 2.

15.00 Новини.
15.25 Алюр. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»

16.00 Серіал «Все кльово».

16.30 Студія «5». ***
16.55 Закон є закон.

17.05 Подорож у дитинство.
17.30 За великим рахунком.

18.00 Авторська програма Л. Лисенко «Не все так погано...».

18.30 Енергетичне поле.
18.50 Діловий світ.

19.00 Новини.
19.10 Саме той.

19.35 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

20.35 Вечірна казка.
20.50 Лотерея «Кено».

21.00 Новини.
21.35 Світ спорту.

21.50 Ракурс.
21.55 Ситуація.

22.05 Авторська програма О. Савенка «ЧетверТа влада».

22.45 Експозіт.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Серіал «Роксолана». Фільм 2. «Дружина халіфа».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Урок англійської мови №8.

Мінімум фінансів — максимум фантазії

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Дуже актуальне свято для країни, якою котиться продовольча криза. Можливо, хтось вважає святкування зайвим. Мовляв, знуцання над людьми, які ледь назбирують гроші на хлібину. Знайдуться й охочі заперечити — бодай один день на рік можна задуматися над тим, як і що споживати. Зрештою, від цього залежать самопочуття та здоров'я кожного. Однак без хліба, як ото без води, — ані туди, ані сюди. Тож — хлібна тема.

Шукають гроші для пекарень

Знайти шляхи зниження тарифів на електроенергію для підприємств хлібопекарської, борошномельної промисловості та елеваторів — таке доручення дав голова Вінницької облдержадміністрації Віктор Коцемир місцевим енергетикам.

Голова правління ВАТ «Вінницяобленерго» Олександр Бірюков повідомив, що зробити це буде непросто, адже тарифи на електроенергію встановлює держава, але можливий певний перерозподіл коштів. З цією метою енергетики скрупульозно ведуть підрахунки кількості електроенергії, спожитої хлібопекарськими підприємствами. Ще один реальний резерв — вчасні розрахунки побутових споживачів. Що краще вони сплачуватимуть за електрику, стверджує співрозмовник, то більше можливостей для зниження тарифів для хлібопекарів.

За словами голови правління ВАТ «Вінницяхліб» Віктора Ляховецького, збитки хлібопекарень лише за вересень становлять 800 тисяч гривень саме через подорожчання електроенергії і зерна. Хоча хліб на Вінничині не подорожчав: вартість одного буханця у мережі магазинів фірмової торгівлі — гривня, а в роздрібній торгівлі — 1,04—1,05 гривні. Як повідомив голова облдержадміністрації В. Коцемир, ціна на основні сорти хліба до кінця нинішнього року не зміниться.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Хліб може подорожчати

У Харкові й області може подорожчати хліб. У гіршому разі, якщо не буде скасовано податок на ввізне зерно, ціни піднімуться на 40 відсотків. Обласна влада поки що збирається стримувати вартість трьох основних видів хліба.

Підвищення цін домагаються виробники. Зерно, котре вони купують за кордоном, занадто дороге. Пекарі скаржаться, що зазнають збитків. Але обговорювати насущну тему воліють не з журналістами, а з владою — на закритих нарадах. Сьогодні в засіках регіону загалом тримісячний запас зерна — 100 тисяч тонн. Ще 30 тисяч тонн зберігається на складах у Росії.

Микола КОСИЙ.

Донорське серце — не завада бізнесу

Володимир Масалов — єдина в Україні людина з пересадженим серцем — вирішив відкрити сімейний бізнес: випікати хліб у своєму рідному селі Матвіївка Веселовського району. Для цього місцева сільрада готова передати в оренду напівзруйноване приміщення занедбаного дисада. Однак, як підтвердилося, стати підприємцем у нашій країні не так просто. Тим паче якщо немає стартового капіталу. Кілька місяців Володимир намагається одержати кредит, який має намір повернути протягом двох років. На жаль, поки що безуспішно — людині з пересадженим серцем надати в заставу банкірам нічого.

Олександр АБЛИЦОВ.

Запорізька область.

Тістечко з кам'яного віку

КІТ У МІШКУ

У Кривому Розі кілька хлібозаводів і без ліку приватних підприємств з виготовлення печива, тістечок, тортів... Як правило, споживачі купують цю смакоту в приватних магазинах, розташованих ближче до домівки, «щоб не тягати через усе місто». Отже, свіжа здоба на столі — не дивина.

Однак власник приватної крамниці «Арка», що в Гірняцькому мікрорайоні, либонь із регіональним виробником не дружить. Віднедавна віддає перевагу «кам'яним» тістечком одного з Дніпропетровських хлібних заводів, про що повідала продавщиця «Арки». А страждають споживачі. До речі, відповідні документи на конди-

Фото з архіву «ГУ».

терські вироби в магазині показати відмовилися.

— Зовні «Ріжок» при-

вабливий, і ціна підходяща — лише п'ятдесят копійок, — скаржився один

із покупців. — Але їсти це кам'яне тістечко не можна.

Ольга РОКОТ.

Овітамініуйтеся на здоров'я

РАДИМО

У зимово-весняний період наш організм особливо потерпає від авітамінозу. І не дивно. Адже сезон свіжих овочів та фруктів позаду. Зарадити ситуації можуть різноманітні соки, якими рясніють вітчизняні прилавки. Середньостатистичний українець не може похвалитися щоденним вживання вітамінного напою. На рік на нашого співвітчизника припадає лише три літри соку. Для порівняння: кожен німець за дванадцять місяців вживає 45 літрів цього напою.

Тож аби заповітний продукт справді був корисний, купуючи барвистий пакетик, зверніть увагу не лише на помірну ціну, а й на якість товару. Основні характеристики соку (його відсотковий вміст, склад, наявність консервантів) вказано на упаковці чи етикетці. Запам'ятайте: нектар — це вітамінний напій, концентрація соку в якому становить 30, 40, 60 відсотків. Краще купувати трішки дорожчий, але стовідсотковий сік. До речі, нині це задоволення не таке вже й недоступне, особливо якщо купувати вітчизняні трилітрові вітамінні ємкості.

Мал. Вадима СИМИНОГІ.

ЗАПИТУВАЛИ— ВІДПОВІДАЄМО

Ярлик на статую

Хочу купити щось старовинне, але чи повинні мені надавати у разі покупки антикваріату ще якісь документи, крім чека?

Олег ГНЕЗДИНСЬКИЙ.

Чернігів.

Відповідно до Правил торгівлі антикварними речами такими предметами є об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, підлягають збереженню, відтворенню та охороні і створені понад 50 років тому. Забороняється приймати на комісію та продавати через спеціалізовані комісійні магазини, а також на аукціонах предмети та їх фрагменти, одержані в результаті археологічних розкопок, ордени, медалі, печатки, різноманітні види зброї.

Під час продажу антикварних речей продавець зобов'язаний забезпечити надання покупцеві необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації, яка повинна містити дані стосовно так званої атрибуції, тобто встановлення авторства виробу чи твору, часу, місця його створення, стилю, матеріалу, техніки виконання з фіксацією розмірів (ваги), розпізнавальних особливостей, стану збереження тощо. Атрибуцію здійснює комісія, до складу якої мають увійти бухгалтер, товарознавець, касир, юрист, архівіст, експерт-мистецтвознавець, інші фахівці з окремих груп антикварних речей згідно з укладеними трудовими договорами (контрактами). Висновки комісії заносяться до граfi «Характеристика товару» товарного ярлика. Цей товарний ярлик разом з чеком мають видати вам після оплати товару. Зверніть увагу, що ціна на ціннику повинна відповідати ціні реалізації, зазначеній у товарному ярлику. Водночас запам'ятайте, що придбані покупцем на комісійних засадах антикварні речі поверненню не підлягають.

Наталія ГЕЛЕТКО.

Фото з архіву «ГУ».

Пошматовані у дитинстві потребують соціального захисту

АКТУАЛЬНО

Із-посеред ще живих інвалідів — фронтовиків, учасників партизанського руху Великої Вітчизняної війни, є особлива категорія — жертви того кривавого побоїща у неповнолітньому віці. Тобто ті, хто народився у тридцяті — на початку сорокових років минулого століття. Одні потерпіли під час бойових дій на окупованій території, інші — після закінчення їх, «граючись» із залишеним смертоносним арсеналом — гранатами, мінами, снарядами. Дитяча допитливість для десятків тисяч із них обернулася страшним каліцтвом — на тому й закінчилося щасливе дитинство, почалося жорстоке життя інваліда.

Гість нашої редакції — Ростислав Мамчиць, котрий під час війни постраждав двічі. Перший раз у семирічному віці, коли німецькі літаки вщент розбомбили під Харковом евакуаційний поїзд. Удруге, коли зайшов до сараю, де хлопці розбирали міну... Кілька з них загинуло. Після цих двох подій Ростислав залишився без лівої руки, пальців на правій, перестав бачити. До речі, лікарі і, зокрема, відомий професор Сергієнко частково повернули йому зір. Нині Ростислав Корнійович віце-президент Всеукраїнської асоціації «Відлуння війни».

— Травмування великої кількості дітей під час бойових конфліктів, — розпочав він нашу розмову, — траплялося і, на жаль, трапляється й у наші дні через злочинну халатність дорослих і на індивідуальному, і на державному рівнях. По-перше, тому, що вони нецівілізовано з'ясовують стосунки — шляхом бойових дій. По-друге, не забезпечують своєчасну евакуацію дітей із районів битв. По-третє, не здійснюють належний захист дітей у пунктах, що опинилися під обстрілами. По-четверте, дуже недбало проводять очистку території і споруд від вибухівки

та огороження знаками небезпечних для життя зон.

— Ви наголошуєте на всьому цьому в теперішньому часі.

— Звичайно, я маю на увазі передусім минулу війну. Мало того, що тоді майже нічого з переліченого не робилося. Навпаки, у колишньому Радянському Союзі знайшлися розумники, які перевалили всю вину дорослих на дітей, мовляв, вони покалічили себе самі. Інвалідність таких дітей тоді у державі не реєструвалася, пенсії їм не призначалися. Лише законом України 1993 року нам надано статус інвалідів війни, хоча і з низкою надуманих обмежень. Та й цей закон не виконується.

А наголосую в теперішньому часі й тому, що досі то там, то там підриваються діти на мінах, під час вибуху гранат часів давно минулої війни. А скільки потерпіло нещодавно невинних дітей в Іраку? Отже, нашу асоціацію хвилюють наслідки не лише Другої світової війни, а й будь-яких інших збройних конфліктів. Ми також привертимо увагу державних органів, громадськості до долі дітей-інвалідів, які потерпіли і в мирний час. Приміром, унаслідок чорнобильської катастрофи.

І ще про зв'язок минулого й сучасного. У нашій державі й досі нема юридичного терміну «жертви війни в неповнолітньому віці». А це «дозволило» у 1996 році першому заступнику міністра колишнього міністерства соціального захисту населення В. Алейнику телефонограмою обчиркрити нам пенсії, встановлені законодавством.

— Яким чином?

— Відтоді основні пенсії нам призначаються не відповідно до законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ», а згідно із Законом «Про пенсійне забезпечення».

Наші спроби поновити законність були марні. Нам радять оскаржувати протиправні дії держслужбовців у судовому порядку. А чи під силу це травмованим жертвам війни, з яких майже всі — інваліди І групи, а 90 відсотків — із пошкодженим зором? А жити нам нині дуже важко... Між іншим, Інститут держави і права НАН України підтвердив наші законні права і вважає, «що інваліди війни з неповнолітнього віку мають користуватися всіма пільгами і правами, як і інваліди війни інших категорій».

— І все-таки ви, певно, не зупиняєтеся, відстоюєте свої права?

— Звичайно. Але з якими безпрецедентними вчинками влади ми стикаємося? Наша асоціація кілька років тому розробила проект заходів «Сприяння інтеграції інвалідів війни від дитинства із суспільством, забезпеченню рів-

них можливостей та повноти їх прав». Ним, зокрема, передбачається проведення медичне й соціальне обстеження жертв війни, а також національну кампанію зі зміни ставлення до них суспільства. Проект цей схвалено в ООН. Потрібна була лише згода нашого уряду на перерахування відповідного гранту. Але цього не сталося.

Ми домагаємося реалізації у нашій країні, на наш погляд, доцільної пропозиції відомого російського політика Генріха Боровика зводити поруч із могилами невідомих солдатів горбки пам'яті про загиблих у роки війни дітей. Ми чекаємо указу Президента України про оголошення 15 лютого Днем пам'яті жертв збройних конфліктів, проект котрого, як повідомив нам ще у 1999 році начальник Головного управління виховної роботи Міноборони генерал-лейтенант О. Проценко, був ще раніше підготовлений.

Та, на жаль, ми натрапляємо на відверто прикре й образливе ставлення до нас. Про це свідчить хоча б таке. Асоціацію «Відлуння війни» викинули у столиці з приміщення. Тепер ми не маємо свого офісу. Обґрунтування — борг з орендної плати. Але за чинним законодавством нашої організації можна надавати нежилі приміщення безоплатно. Та цю нормативну умову ігнорують всі інстанції, куди ми тільки звертаємося.

І все-таки ми сподіваємося, що врешті-решт усі наші негаразди буде розв'язано законодавчим шляхом. Віримо, що у нашого суспільства міцнітимуть моральні засади і припиниться осоромлення нації.

Розмовляв
Яків ГАЛЧЕНКО.

ПРОБЛЕМА З КОНВЕРТА

Де ви, друзі юності?

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення ухвалила, що фільми, в яких є кадри з насильством чи еротикою, можна транслювати тільки після 22 години. Однак на екрані телевізора продовжують стріляти і вбивати, займатися сексом. І все це в денний чи вечірній час. Фільми-бойовики, які демонструють найвишуканіші способи вбивства людини, проституцію, заповнили всі канали телебачення.

Жорстокість на екрані породжує насильство у житті, особливо серед дітей. Психологи виявили низку чинників, які привчають дітей до насильства.

По-перше, «позитивні» персонажі або герої — привабливі для підлітків рольові моделі, яких вони часто копіюють, — здійснюють у фільмах близько половини актів насильства.

По-друге, переважна більшість агресорів не відчуває докорів сумління після вчинення насильства над кимось, їх не критикують і не карають.

По-третє, близько половини сцен жорстокості не демонструють болю, страждань того, стосовно кого це насильство вчинене.

У результаті у дітей формується своє ставлення до насильства уже в дуже ранньому віці, котре потім, як правило, не змінюється. Вони буквально копіюють побачену на екрані сцену насилля, втрачаючи здатність відрізнити вимисел від правди, добро від зла. Тому, перш ніж посадовити дитину перед екраном телевізора, варто серйозно замислитися над тим, до чого це може призвести.

Дуже гірко визнавати, що вже сьогодні в молоді людини закладається розуміння того, що життя дано Богом для того, щоб його забрати. Подивіться, що роблять навколо малолітні діти. А роблять точнісінько те, що побачили в бойовику. Головне, що їм це подобається, — воно ще маленьке, але руками і ногами штовхається за зразком, побаченим на екрані.

Не може не насторожити нас і проблема, які мультфільми дивляться наші діти, які казки читають.

— А хто такий Леопольд, Баба Яга, Коцїй Безсмертний? — запитав я в маленького хлопчика. Він мовчав. Потім сказав:

— Я не знаю, хто це такі. Я знаю Робокіпа, Черепашок-ніндзя. Вони сильні, їх ніхто не поб'є.

Виявилося, що бабусі у хлопчика немає, а мама книжки читати не має часу, у неї багато роботи. Дитина весь вільний час проводить біля телевізора, насолоджуючись іноземними мультфільмами.

Сьогодні працює велика кількість нових каналів кабельного телебачення, які цілий день показують низькопробні мультфільми. Та навіть і наші популярні телеканали рідко транслюють мультіплікаційні чи дитячі фільми вітчизняного виробництва. Наші діти виховуються на американських, німецьких, японських казках, а от старі добрі українські казкові герої почали забуватися. Малеча не захоплюється сміливістю Зайця із «Ну, постривай!». У неї є Джері, вона не співчуває Іванкові-дурнику, не хвилюється за Колобка, її прихильність давно завоювали трансформери, Супермен. Наші казки видаються їм нецікавими і нудними, адже у них добро завжди перемагає зло. А у житті не завжди так буває.

Ми радіємо з того, що син чи донька не вештаються вулицями, не заражаються поганими звичками від вуличних хуліганів. Не вештаються. А навіщо? Усю «потрібну» інформацію вони отримують із телекрана, не злязачи з улюбленого дивана. То чи не варто нам, дорослим, на кілька хвилин відкинути всі клопоти, сісти біля своєї кровинки і погортати казочки, поскладати кубики, погратися не у «войнушки», а в піжмурки, насолодитися хвилинами дитинства найдорожчої людини на землі? Адже час не зважає на нашу заклопотаність. Він минає дуже швидко, і коли, нарешті, схаменемось, то побачимо перед собою вже дорослу людину, життєві погляди якої змінити майже неможливо.

Не забуваймо, що тим, хто робить гроші на цьому бізнесі, даруйте, наплювати на наших нащадків.

На сполох уже б'ють багато громадських організацій світу. Україна теж не залишається осторонь. 5 квітня 2001 року Президент України підписав прийнятий Верховною Радою Кримінальний кодекс України, стаття 300 якого передбачає суворе покарання за «введення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості».

Хочеться вірити, що прийняття цього важливого закону, виконання постанови Національної ради з питань телебачення і радіомовлення та нашої спільної дії — батьків і педагогів — увінчаються успіхом. Але треба діяти гуртом, щоб досягти мети.

Данило КІТ,
педагог.

Кумарі
Первомайського району
Миколаївської обл.

Дід і онук — герої оборони Севастополя

ПАМ'ЯТЬ

Подвиг «нижніх чинів» займає особливе місце в першій обороні Севастополя під час Кримської війни. Найбільше вони прославилися сміливими і зухвалими нічними вилазками проти ворога. У стан супротивника йшли тільки добровольці, і завжди їх було більше, ніж потрібно.

Першу нічну вилазку було здійснено 7 жовтня 1854 року з п'ятого бастіону. На французькі траншеї біля Рудольфової гори пішло 155 мисливців під командуванням лейтенанта Гусакова. У ніч на 21 жовтня відразу дві групи загальною кількістю 212 осіб під командуванням мічмана Путятіна і лейтенанта Троїцького увірвалися у ворожі траншеї. Переколовши французів, що там перебували, вони заклапали 8 мортир і 11 гармат. Нічні походи, особливо в зимові місяці, здійснювалися один за одним з різних бастіонів і завдавали супротивнику істотної шкоди.

Особливою зухвалістю і хоробрістю відрізнявся матрос 30-го флотського екіпажу матрос Петро Кішка. Про його подвиги і вороги склали легенди. Не раз поранений, він незмінно повертався у стрій. Знаменитий хірург Микола Пиро-

гов — учасник першої оборони Севастополя — в одному з листів своїй сім'ї писав: «У госпіталі, на перев'язочному пункті лежить матрос Кішка, він зробився знаменитою людиною.., брав участь у всіх вилазках, так не тільки вночі, а й удень творив дива під пострілами».

Серед нічних сміливців багато й інших героїв: пластуни чорноморських козачих батальйонів Дем'янюк, Горленко, Білобров, Даниленко; матроси Димченко, Заїка, Зубов, Болотников і багато інших рядових, чийх справжніх імен не зберегла історія. Але саме про подвиги «нижніх чинів» із захопленням писали західні газети. Підзабутий нами Карл Маркс, зокрема, стверджував: «Доти, доки вилазкам не буде покладено кінець, будь-яка думка про штурм безглузда. Осадники, котрі не в силах замкнути обложених у стінах їхньої власної фортеці, ще менше у силах забрати цю фортецю у рукопашному бої». І севастопольці тримали облогу майже цілий рік — 349 днів.

Подвиг дідів через десятиліття повторювали їхні онуки. Наприклад, Павло Кучер — онук знаменитого матроса Кішки — відважно боровся під час другої оборони Севастополя в роки

Фото автора.

Великої вітчизняної війни і, на жаль, загинув.

На знімку: нещодавно засяяв відреставрований пам'ятник матросу Кішці.

Такий само свого часу було встановлено на батьківщині героя — Вінничині.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.
Севастополь.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань професійно-технічної освіти

Верховна Рада України **постановляє:**
І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:
1. У Законі України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 21, ст. 84):
1) частину першу статті 40 викласти в такій редакції:
«1. Професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації»;
2) у статті 41:
а) назву та частину першу викласти в такій редакції:
«Стаття 41. Професійно-технічні навчальні заклади
1. До професійно-технічних навчальних закладів належать:
професійно-технічне училище відповідного профілю;
професійне училище соціальної реабілітації;
вище професійне училище;
професійний ліцей;
професійний ліцей відповідного профілю;
професійно-художнє училище;
художнє професійно-технічне училище;
вище художнє професійно-технічне училище;
училище-агрофірма;
вище училище-агрофірма;
училище-завод;
центр професійно-технічної освіти;
центр професійної освіти;
навчально-виробничий центр;
центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів;
навчально-курсовий комбінат;
навчальний центр;
інші типи навчальних закладів, що надають професійно-технічну освіту або здійснюють професійно-технічне навчання»;
б) у частині третій слова «за державним контрактом» замінити словами «за державним замовленням»;
в) частину четверту викласти в такій редакції:
«4. Професійно-технічні навчальні заклади можуть мати одне або декілька підприємств (установ, організацій) — замовників підготовки кадрів. Відносини з підприємствами, установами та організаціями — замовниками підготовки кадрів регулюються відповідно до укладених угод»;
г) у частині п'ятій слова «дітей, які залишилися без піклування батьків» замінити словами «дітей, позбавлених батьківського піклування»;
г) частину шосту викласти в такій редакції:
«6. Випускникам професійно-технічних навчальних закладів відповідно до їх освітньо-кваліфікаційного рівня присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії).
Випускникам вищих професійних училищ та центрів професійно-технічної освіти відповідно до їх освітньо-кваліфікаційного рівня можна присвоюватися кваліфікація «молодший спеціаліст» тільки з акредитованого напрямку (спеціальності)»;
3) у статті 47:
а) частину першу викласти в такій редакції:
«1. Післядипломна освіта — спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду»;
б) частину другу виключити;
4) у частині першій статті 48:
а) абзац четвертий викласти в такій редакції: «професійно-технічні навчальні заклади»;
б) після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:
«науково-методичні центри професійно-технічної освіти».
У зв'язку з цим абзац п'ятий вважати абзацом шостим;
5) абзац третій частини четвертої статті 53 викласти в такій редакції:
«П'ятдесят відсотків заробітної плати за виробниче навчання і виробничу практику учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів направляється на рахунок навчального закладу для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, на соціальний захист учнів, слухачів, проведення культурно-масової і фізкультурно-спортивної роботи»;
б) у тексті Закону слова «заклади освіти» в усіх відмінках замінити словами «навчальні заклади» у відповідному відмінку.
2. У Законі України «Про професійно-технічну освіту» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 32, ст. 215; 1999 р., № 26, ст. 218; 2003 р., № 37, ст. 300):

1) у статті 3:
а) назву та частини першу, другу і третю викласти в такій редакції:
«Стаття 3. Професійно-технічна освіта
Професійно-технічна освіта є складовою системи освіти України. Професійно-технічна освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури. Професійно-технічна освіта здобувається у професійно-технічних навчальних закладах.
Професійно-технічне навчання — складова професійно-технічної освіти. Професійно-технічне навчання передбачає формування у громадян професійних умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи чи групи робіт, і може здійснюватися у професійно-технічних навчальних закладах, а також шляхом індивідуального чи курсового навчання на виробництві, у сфері послуг.
Професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації»;
б) після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:
«Допрофесійна підготовка — це здобуття початкових професійних знань, умінь особами, які раніше не мали робітничої професії».
У зв'язку з цим частини четверту — шосту вважати відповідно частинами п'ятою — сьомою;
в) частину п'яту викласти в такій редакції:
«Первинна професійна підготовка — це здобуття професійно-технічної освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності»;
2) статтю 4 після слова «підпорядкування» доповнити словами «що проводять діяльність у галузі професійно-технічної освіти» та після слів «навчально-методичних» доповнити словами «науково-методичних»;
3) частини другу та шосту статті 5 викласти в такій редакції:
«Професійно-технічна освіта здобувається громадянами України в державних і комунальних професійно-технічних навчальних закладах безоплатно, за рахунок держави, а у державних та комунальних акредитованих вищих професійно-технічних навчальних училищах та центрах професійної освіти — у межах державного замовлення безоплатно, на конкурсній основі»;
«Громадяни, які за станом здоров'я, сімейними обставинами, а також з інших поважних причин не можуть одночасно із набуттям професії здобувати повну загальну середню освіту або не мають базової загальної середньої освіти, а також ті, які потребують соціальної допомоги і реабілітації, можуть здобувати робітничу кваліфікацію з професій, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України»;
4) у частині першій статті 7:
а) абзац шостий викласти в такій редакції:
«ліцензування та атестація професійно-технічних навчальних закладів на право здійснення освітньої діяльності, ліцензування підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності та підпорядкування на право здійснення професійно-технічного навчання на виробництві»;
б) абзац дванадцятий викласти в такій редакції:
«організація науково-методичного забезпечення професійно-технічної освіти, впровадження у навчально-виробничий процес досягнень науки, техніки, нових технологій, передового досвіду та інноваційних педагогічних технологій»;
в) частину доповнити абзацами такого змісту:
«формування стратегічних напрямів розвитку професійно-технічної освіти, забезпечення взаємодії з іншими галузями освіти;
забезпечення контролю за дотриманням вимог щодо якості професійно-технічної освіти»;
5) абзац восьмий частини першої статті 8 викласти в такій редакції:
«організація інформаційного забезпечення та статистичного обліку, науково-методичного забезпечення, впровадження у навчально-виробничий процес досягнень науки, техніки, нових технологій, передового досвіду та інноваційних педагогічних технологій у підпорядкованих професійно-технічних навчальних закладах»;
б) у частині першій статті 9:
а) абзац другий доповнити словами «міжгалузевих рад з професійно-технічної освіти»;
б) абзац сьомий доповнити словами «сприяння працевлаштуванню випускників професійно-технічних навчальних закладів»;

7) частину другу статті 10 доповнити реченням такого змісту:
«На регіональному рівні міжгалузеву раду з професійно-технічної освіти очолює заступник Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим та заступники обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій»;
8) статтю 11 викласти в такій редакції:
«Стаття 11. Нормативно-правові акти в галузі професійно-технічної освіти
Нормативно-правові акти в галузі професійно-технічної освіти розробляються для забезпечення реалізації державної політики у цій галузі»;
9) статтю 12 після слів «вечірньою (змінною)» доповнити словами «очно-заочною, дистанційною, екстернатною»;
10) у статті 13:
а) частину першу після слів «складністю професій» доповнити словами «та освітньо-кваліфікаційним рівнем»;
б) частину другу викласти в такій редакції:
«Кожний ступінь навчання у професійно-технічному навчальному закладі має теоретичну і практичну завершеність і підтверджується присвоєнням випускникам (учням) освітньо-кваліфікаційних рівнів «кваліфікований робітник», «молодший спеціаліст» згідно з набутими професійними знаннями, уміннями і навичками»;
11) у статті 15:
а) у частині першій слово «кваліфікація» замінити словами «освітньо-кваліфікаційний рівень»;
б) частину другу після слів «вищому професійному училищі» доповнити словами «центрі професійно-технічної освіти» та слово «кваліфікація» замінити словами «освітньо-кваліфікаційний рівень»;
12) у статті 16:
а) у частині першій слово «кваліфікацію» замінити словами «освітньо-кваліфікаційний рівень»;
б) частину четверту викласти в такій редакції:
«Випускнику вишого професійного училища та центру професійно-технічної освіти, якому присвоєно кваліфікацію «молодший спеціаліст», видається диплом, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України»;
13) статтю 18 викласти в такій редакції:
«Стаття 18. Типи професійно-технічних навчальних закладів
До професійно-технічних навчальних закладів належать:
професійно-технічне училище відповідного профілю;
професійне училище соціальної реабілітації;
вище професійне училище;
професійний ліцей;
професійний ліцей відповідного профілю;
професійно-художнє училище;
художнє професійно-технічне училище;
училище-агрофірма;
вище училище-агрофірма;
училище-завод;
центр професійно-технічної освіти;
центр професійної освіти;
навчально-виробничий центр;
центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів;
навчально-курсовий комбінат;
навчальний центр;
інші типи навчальних закладів, що надають професійно-технічну освіту або здійснюють професійно-технічне навчання»;
14) статтю 23 доповнити частиною третьою такого змісту:
«У професійно-технічних навчальних закладах можуть утворюватися й інші органи громадського самоврядування»;
15) частину четверту статті 24 доповнити абзацом такого змісту:
«разом із замовниками робітничих кадрів забезпечує учнів під час виробничого навчання та виробничої практики на виробництві спеціальним одягом та засобами індивідуального захисту»;
16) у статті 26:
а) частину першу після слова «поточний» доповнити словом «тематичний»;
б) абзац четвертий частини другої виключити;
в) після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:
«Тематичний контроль передбачає тематичне опитування або тестування учнів, слухачів».
У зв'язку з цим частини третю — дванадцятю вважати відповідно частинами четвертою — тринадцятою;
г) частину четверту після слова «поточного» доповнити словами «та тематичного»;
г) частину п'яту викласти в такій редакції:
«Проміжний контроль передбачає:
семестрові заліки»;

Спецодяг як безпека на виробництві

Спецодяг відіграє провідну роль у захисті працівника на промисловому підприємстві.

Щоденно він необхідний для роботи щонайменше для 15 мільйонів, але має його лише половина працівників. Майже 5 відсотків смертельних випадків на українських підприємствах енергетики могло не статися, якби працівники мали спецодяг відповідно до вимог безпеки.

Велика проблема — нестача форми для військових та співробітників інших силових структур. Українська міліція взагалі може собі дозволити придбати лише один комплект одягу на десятьох.

Водночас в Україні виробляють спецодяг, не гірший за європейські аналоги. Але більшість підприємств легкої промисловості на сьогодні завантажена лише наполовину потужності.

Скажімо, Черкаський шовковий комбінат, один із провідних виробників тканин для військових, випускає тільки 20 см тканини на одного військового, а потрібно на один костюм щонайменше 3 метри. Постає питання: з чого шиють більшу частину спецодягу для української армії?

Однак держава та приватні власники масово закуповують неякісну продукцію незрозумілого походження тільки тому, що вона дешева. Ці товари не відповідають ані сучасним стандартам, ані потребам споживачів. Їх виробники не мають необхідних сертифікатів на свою продукцію, не сплачують податки. До того ж такий спецодяг не може гарантувати головного — безпеку людині на виробництві. А це порушення Закону України «Про охорону праці».

У скрутне становище виробників спецодягу ставлять і несплати замовників. Трапляються випадки, коли виробник отримує свої гроші лише через рік після відправлення готової продукції. Через це підприємство опиняється на межі банкрутства.

Виробникам важко працювати і через відсутність довгострокових домовленостей з покупцями. Більшість установ, особливо державних, готові купувати тільки «сьогодні на сьогодні». З таким підходом будь-яке планування випуску продукції взагалі не-реальне.

Неприпустиме і надання переваги іноземним товарам у тих випадках, коли закон вимагає підтримки національного виробника — це також мають постійно контролювати.

А головне — треба донести інформацію про наявну ситуацію до тих, хто безпосередньо закуповує спецодяг. Вони повинні знати про якість продукції, стандарти вітчизняного товару. Саме з цією метою «Укрлегпром» 22—25 жовтня вже вдруге проводить національну виставку «Військове обмундирування, спецодяг 2003». На конференції, присвяченій безпеці та гігієні праці у промисловості, проблеми галузі обговорюватимуть виробники і замовники, представники державних відомств і приватні власники.

У будь-якому разі треба пам'ятати, що забезпечення працюючих спецодягом — проблема державного рівня. Тільки за таких умов мільйони українських громадян отримають справжній захист на робочому місті.

Валентина ІЗОВІТ,
президент Української асоціації підприємств легкої промисловості.

Збережемо історичну спадщину

Стан збереження історичних пам'яток у Козельці, Лемешах, Чернігові, сприяння у фінансуванні через держбюджет їх реставрації вивчали на Чернігівщині заступник голови фракції «Наша Україна» у Верховній Раді Юрій Костенко та заступник голови бюджетного комітету Валерій Асадчев. Народні депутати також ознайомилися з проблемами, можливостями туристичного бізнесу на Придесні.

— Наші зусилля, — заявив Ю. Костенко на пресконференції у Чернігові, — це внесок не лише у збереження історичної спадщини, а й у розвиток української економіки, оскільки туризм є однією з найприбутковіших галузей. Сіверщина з цієї точки зору — один із найцікавіших регіонів України.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.
На знімку: Ю. Костенко (праворуч) відповідає на запитання журналістів.

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

«Особам, які завершили навчання в акредитованому вищому професійному училищі, центрі професійно-технічної освіти, може присвоюватися освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за відповідним напрямом (спеціальністю), з якого також здійснюється підготовка робітників високого рівня кваліфікації».

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

2) абзац сьомий частини першої статті 9 після слова «заклад» доповнити словами «вище професійне училище, центр професійно-технічної освіти мають право».

4. У Бюджетному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 37—38, ст. 189):

1) частину другу статті 85 доповнити словами «за винятком державних професійно-технічних навчальних закладів»;

2) пункт 3 статті 91 доповнити підпунктом «в» такого змісту:

«в) програми соціального захисту малозабезпеченої категорії учнів професійно-технічних навчальних закладів».

5. У Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3—4, ст. 27):

1) у статті 84:

а) частину третю доповнити підпунктом «е» такого змісту:

«е) земельні ділянки, які закріплені за державними професійно-технічними навчальними закладами»;

б) частину четверту доповнити підпунктом «ж» такого змісту:

«ж) земельні ділянки, які закріплені за державними професійно-технічними навчальними закладами».

6. Пункт «б» статті 4 Закону України «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 15, ст. 117; 1999 р., № 40, ст. 361) викласти в такій редакції:

«б) навчальні заклади державної та комунальної форм власності, які фінансуються з відповідних бюджетів, стосовно транспортних засобів, за умови використання їх відповідно до статутної діяльності».

7. Абзац четвертий підпункту 7.11.2 пункту 7.11 статті 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 27, ст. 181; 2003 р., № 12, ст. 88) доповнити словами «у тому числі доходів державних професійно-технічних навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації товарів (виконання робіт, надання послуг), пов'язаних з їх основною, статутною діяльністю».

8. У частинах п'ятій та шостій статті 26 Закону України «Про електроенергетику» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 1, ст. 1) слова «(крім населення)» замінити словами «(крім населення, державних професійно-технічних навчальних закладів)».

9. Абзац перший частини четвертої статті 17 Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 33, ст. 270; 2003 р., № 4, ст. 34) викласти в такій редакції:

«4. Відстрочка від призову для продовження навчання надається призовникам, які навчаються у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах усіх типів і форм власності та вищих навчальних закладах I—II рівнів акредитації, до закінчення повного курсу навчання. У разі досягнення такими призовниками під час навчання 21-річного віку відстрочка втрачає силу».

10. Частину третю статті 2 Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 20, ст. 148; 2003 р., № 14, ст. 98) доповнити абзацом такого змісту:

«професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації робітничих кадрів у державних професійно-технічних навчальних закладах».

11. У Законі України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 10—11, ст. 86):

1) пункт 27 статті 2 після слів «крім військового майна і майна Національної академії наук України» доповнити словами «майна державних професійно-технічних навчальних закладів»;

2) пункт 16 статті 10 після слів «військового майна і майна Національної академії наук України» доповнити словами «майна державних професійно-технічних навчальних закладів»;

3) частину першу статті 41 доповнити словами «за винятком державних професійно-технічних навчальних закладів»;

4) перше речення частини четвертої статті 55 доповнити словами «державні професійно-технічні навчальні заклади, на земельних ділянках яких знаходяться приміщення, що надаються в оренду орендарям, які сплачують єдиний податок».

II. Прикінцеві положення

Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Пункт 4 розділу I, яким вносяться зміни до Бюджетного кодексу України, пункт 6 розділу I, яким вносяться зміни до Закону України «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів», та пункт 7 розділу I, яким вносяться зміни до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», набирають чинності з 1 січня 2004 року.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
11 вересня 2003 року.
№ 1158-IV.

семестрову атестацію;
річну підсумкову заліки;
річну підсумкову атестацію;
кваліфікаційну атестацію;
індивідуальні завдання учням, слухачам»;
д) частину восьму викласти в такій редакції:
«Вихідний контроль передбачає державну кваліфікаційну атестацію, яка включає:
кваліфікаційну пробну роботу, що відповідає певним вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника професійно-технічного навчального закладу відповідного атестаційного рівня;
захист дипломної роботи, проекту чи творчої роботи, що їх замінює»;

17) у статті 29:
а) частину першу після слів «навчальних закладів» доповнити словом «оплачувані»;

б) частину другу після слів «умов праці» доповнити словами «та оплату праці»;

в) у частині четвертій слова «мають право» замінити словом «зобов'язані»;

18) доповнити статтею 29¹ такого змісту:
«Стаття 29¹. Науково-методичне забезпечення професійно-технічних навчальних закладів здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Національною академією наук України, галузевими академіями наук, науково-методичними та навчально-методичними установами, вищими навчальними закладами та закладами післядипломної освіти»;

19) у статті 32:
а) у частині другій:
абзац другий викласти в такій редакції:
«освітньо-кваліфікаційні характеристики випускника»;
в абзаці четвертому слова «з виробничого навчання» замінити словами «з професійно-практичної підготовки»;

б) у частині третій слова «Державні стандарти» та «розробляються» замінити відповідно словами «Державний стандарт» та «розробляється»;

в) доповнити частиною четвертою такого змісту:
«Державні стандарти з конкретних професій розробляються і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики»;

20) у назві та тексті статті 33 слово «кваліфікаційна» замінити словами «освітньо-кваліфікаційна»;

21) у статті 34:
а) у частині третій слова «з виробничого навчання» замінити словами «з професійно-практичної підготовки»;

б) у частині четвертій слова «кваліфікаційної характеристики» замінити словами «освітньо-кваліфікаційної характеристики»;

в) частину п'яту після слова «розробляє» доповнити словами «і затверджує»;

г) частину шосту доповнити словами «та затверджують у порядку, визначеному спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти»;

22) статтю 37 доповнити абзацом такого змісту:
«пільговий проїзд у транспорті в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України»;

23) частину п'яту статті 39 після абзацу другого доповнити двома новими абзацами такого змісту:
«станом здоров'я;
переведенням, за його згодою, в інший навчальний заклад».

У зв'язку з цим абзаци третій—шостий вважати відповідно абзацами п'ятим—восьмим;

24) частину другу статті 42 після слова «здійснюється» доповнити словами «за рахунок коштів державного бюджету в межах обсягів державного замовлення»;

25) частину першу статті 45 викласти в такій редакції:

«До педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів та установ професійно-технічної освіти належать викладачі, педагоги з професійного навчання, вихователі, майстри виробничого навчання, старші майстри, старші майстри виробничого навчання, інструктори виробничого навчання, методисти, практичні психологи, соціальні педагоги, керівники фізичного виховання, керівники професійно-технічних навчальних закладів, науково-методичних та навчально-методичних установ, їх заступники та інші працівники, діяльність яких пов'язана з організацією і забезпеченням навчально-виховного процесу»;

26) у частині другій статті 46 слова «відповідну педагогічну» замінити словами «відповідну психолого-педагогічну»;

27) частину шосту статті 49 виключити;

28) частину дев'яту статті 50 викласти в такій редакції:

«П'ятдесят відсотків заробітної плати за виробниче навчання і виробничу практику учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів направляється на рахунок навчального закладу для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, на соціальний захист учнів, слухачів, проведення культурно-масової і фізкультурно-спортивної роботи».

3. У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 20, ст. 134):

1) частину першу статті 8 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

Хоростець — значить сонячний

Нещодавно відзначило 500-річчя першої писемної згадки село Хоростець Козівського району на Тернопільщині. У сивій давнині губиться походження назви села. Стаття про це, може, й не була б варта уваги читачів загальноукраїнської газети, якби за словом Хоростець не стояли важливі для всіх нас речі.

... Мальовниче село розкинулось на правому березі річки Стрип. Воно нагадує зелений гай. А назва села асоціюється з чимось хорошим, добрим. Справді, живуть у Хоростці доброзичливі, привітні люди.

Версії

У дитинстві мене дуже цікавило походження слова Хоростець, як і окремих кутків села — Гора, Кінець, Лопаївка, Шлях, Грабарі. Особливою таємничістю віяло від назв Лиса гора (за українською міфологією — відьомська), Кібці (живе Дідько), Боднарівка і Дубина, де, кажуть, росли кремезні дуби, текла річечка, а з криниці можна було напиться кришталево чистою холодною води. Нібито саме тут колись оселився якийсь Стець із спаленого татарами сусіднього села Хороброва. Він поставив біля криниці в Дубині церкву. З часом церква пішла під воду, а на її місці біля криниці на Великодні свята з-під землі чути церковні дзвони. Згодом сюди потягнулися інші переселенці, яким Стець допомагав, за що його звали «Хороший Стець». Звідси — Хорош-Стець — Хоростець. Таке оповідав блаженної пам'яті Іван Мо-

роз, брат моєї бабусі Марії, солдат першої світової, який був у полоні на Сицилії, знав європейські мови, багато читав. За іншою версією, назва села пов'язана з урочищем Дубина, куди люди ходили збирати хмиз, хворост (Хворостець — Хоростець). На нашу думку, обидві версії мають побутове, місцеве значення.

Згадки

Перша письмова згадка про Хоростець датована 1503 р. Мені вдалося віднайти її ще студентом, готуючи дипломну роботу у ЦНБ АН УРСР (нині Національна бібліотека імені В. Вернадського), у відділі рідкісної книги. Отже, у книзі І. Крип'якевича «Коротка історія Зборова до початку XIX в.» (Львів, 1929 р., вид-во «Неділя») значилося: «Перші історичні звісти про зборівську околицю маємо з половини XV століття. В 1440 р. уперше згадуються Помаряни, 1443 р. Годів, 1465 Кізлів і Таврів, 1472 р. Озерянка, 1483 р. Плугів, 1494 р. Погребці, Жабин, Кальне, 1503 р. Цецева, Хоростець, Хоробрів, 1504 р. Глинна, 1532 р. Товстоголови, Метенів, 1542 р. Озірна, Сервіюк і ін.». Про це я листом

повідомив батьків: маму — Ганну Василівну, яка тоді працювала вчителькою початкових класів, і батька Івана Петровича. З маминим написом на конверті «Лист історичний про Хоростець» він і досі зберігся у домашньому архіві, який впорядкувала і зберігає молодша сестра Кархут Олександра Іванівна, що працює вчителькою у рідному селі.

Отут на сентиментах дитинства-юності й на дідусевих версіях походження назви села можна було б поставити крапку. Але не поспішаймо.

Усе від Бога

Розмірковуючи над походженням назви села, з погляду на тисячолітню історію нашого народу, я, як історик, можу дати своє власне її трактування. Перший варіант назви пов'язую з дохристиянським богом Хорсом, який у міфології східних слов'ян вважався одним з головних язичницьких богів. Вважають, що Хорсові поклонялися як Богові світанкового Сонця. Хорс пошановувався всією групою арійсько-трипільських племен. Запис про Хорса є в літописі від 980 р. і в «Слові о полку Ігоревім». Відомий історик і археолог М. Брайчевський називає Хорса іранським божеством сонця.

Відома перша само-назва праукраїнців — арії або орії, де корені АР-, ОР-, світло (санскрит). Звідси арії — сонцяни, сонцешанувальники. Сліди жител перших аріїв археологи відшукали у Дніпровському Надпоріжжі, в лісостепу Правобережжя і Лівобережжя, на Поліссі, біля Львова, Тернополя, Ужгорода. Спадкоємцями аріїв багато істориків вважають давніх русичів. Відомі розкопки давньоруських могильників і на західній околиці села Хоростець, Хоробрів.

У княжі часи сонячне язичництво божество Хорс Новгородський поряд з Дажь-Богом Древлянським, мабуть, мали стосунок до утворення білинного епітета Володимира «Красне Сонечко». Зображення як Дажь-Бога Сонця, так і Хорса-Сонця могло фігурувати на знаменах князя, в його гридниці, на ганку палацу. «Красне Сонечко» могло бути вишите і на грудях князівського убрання, причому не тільки парадного, але й похідного, в якому він об'їжджав славнозвісні «багатириські застави», фортеці проти печенігів. Хорс був господарем тієї землі, в якій Володимир княжив з дитинства, Хорс мав сонячний лик. Саме по собі красне сонечко — джерело світла, тепла, радості — дуже придатний образ для поетичної персоналізації.

Могло бути, що саме за княжих часів Хорс залишив помітний слід у топонімах західних земель. Скажімо, «Літопис

руський» свідчить, що року 993-го ходив Володимир на Хорватів — тобто саме на західне Поділля та Підкарпаття. Той самий «Літопис Руський» згадує м. Хоробор у Чернігівській землі на південному березі Десни між ручаями Бобрик і Хоробор під 1152 р., коли відбулася зустріч Юрія Долгорукого та Ізяслава Давидовича. Під 1154 р. у Галицько-Волинському літописі відзначено похід Ізяслава Мстиславича та Ярослава Володимировича на Галич. Цілком імовірно, що чернігівські дружинники з Хоробора залишили на Галицьких землях і «свої» топоніми, зокрема — Хоростків, Хоробрів (Хороборів) тощо.

А може бути, що походження й давніше, адже в основі слів з коренем «хор» лежить поняття «сонце». Поселення, назви яких мають у корені буквосполучення «ОР»-сонце — пов'язані з древніми арійськими племенами, які жили на українських територіях багато тисячоліть тому.

Існує думка про переселення аріїв з Придніпров'я у Перське нагір'я. Доаравська самоназва аріїв — парси (перси) звучить «аре» з назви їхньої держави Орасанії (майже Оратанії). Звідти давня назва Ірану — Персія та назва провінції Хоросан, де «орос» — сонячний, «ан»-небо, небесний. Можна вважати, що й наше «хороший», означає — сонячний. Взагалі всі великі міста аріїв несли у своїх назвах ознаки сонцесвітла. Дотепер у нас залишилися арійські закляття: не зашкодь сонцю, землі і воді. Грішно плювати у вогонь, що уособлює сонце, тим паче у криницю. Не можна бити землю. Нею клялися, її цілували. «Земля — мати наша», — каже своїм правнукам моя 93-річна бабуся Марія.

Від Хорса пішли й топоніми: Корсунь, Коростень, Коростишів, Херсон, Херсово у Хорватії, Хоршов у Чехії, Орша (Орса) у Білорусі. У сербів є чоловіче ім'я Хорс. В Україні — назва річки Оржиця (Х-Оршиця). Від Хорса й назва Керчі: давня назва — Корчев—Хоршев — Хорсев. Також: Хоростків, Хоробрів Тернопільської області, Хоросшево на Харківщині, Хоренки на Полтавщині, річка Хорол, острів Хортиця, смт Хоробор на Чернігівщині та ін.

У цьому контексті цікаво розглянути топонім Хортиця — високий гранітний острів на Дніпрі, де в давнину нібито була могутня слов'янська фортеця і капище Перуна з священною дібровою. Там, за словами Костянтина Багрянородного, «Руси здійснюють свої жертвоприношення, оскільки там ріс величезний дуб. Вони приносять (в жертву) живих півнів...». Дуби та священні діброви, червона калина, вепр та півень-будимир в українському фольклорі були

Фото автора.

Під час святкування в селі Хоростець.

земними символами Перуна, бога блискавки-грому та війни.

Цілком імовірно, що урочище Дубина з криницею було священним місцем для наших пращурів і там знаходилося дохристиянське капище язичницьким богам, найімовірніше Хорсові.

З дохристиянським богом вітрів Стрибогом співзвучна назва р. Стрип, яка тече східніше села Хоростець. Стрибог — швидкий батько Вогню, тобто вітер, який роздмухує вогонь. Корень «стр» означає також швидко течію. Так звався Дунай у верхній течії — Істр. Відповідно назви річок Дністер, Стрий, Істрівка. Деякі вчені навіть пов'язують з іменем бога Хорса походження Русі (О. Фомінцин). Світанкове Сонце праукраїнці називали священним конем. На санскриті він звався Рос. Інше визначення коня на санскриті — кона. Звідси: кона-рос (світлий кінь) — ко-рос-Хор-рс-рос-рось-Русь.

Друга версія походження назви села Хоростець тісно переплітається з першою і зв'язується з племенами хорватів (7—8 ст.). У межах майбутньої Галицької землі племена білих хорватів утворювали великий союз племен. Походження назви хорватів «Велесова книга» веде від імені одного з полянських князів, засновників Києва — Хорива, ім'я якого, як бачимо, також пов'язано з коренем «Хор». За переказами сучасників, Хорив був добрим, лагідним і ніжним на вдачу, відзначився неабияким вмінням ювелірного майстра. Ніхто не вмів виготовити таких красивих сережок для полянських жінок, як Хорив. Крім Киє, Шека і Хорива, з іменами яких «Ве-

лесова книга» пов'язує самоназви слов'янських племен, у тексті знаходимо також ім'я їхнього батька Ора, який правив на Русі перед них, отримавши владу від бога. «Оце ж бо Орь отець був попереду, а Кій провідничав на Русі, і Шeko проводив племена свої, а Хорев хорви свої. А і землю бо погодили на те, он які то ми внучата богів. Відійшли Хорев і Шек од інших і осіли біля Карпатських гір і, там бувши, інші городи творили, інших мали соплеменців, інші багатства мали великі, вороги не лізли до нас і те текло до Кієградо і до Голуні. Отак розселилися, огні свої пальючи до Сварога і жертви творячи благодарчі богам і таке інше».

Хорватський союз приблизно у VII ст. розпався, після чого частина хорватів переселилася на захід (де нинішня Хорватія). Інша ж гілка — білі хорвати — залишилася на старому місці й увійшла до переліку літописця Нестора у «Повісті временних літ»: «І жили між собою в мирі поляни, древляни, сіверяни, радимичі, в'ятичі і хорвати». Під 907 р. хорвати, поряд із дулібами та іншим племенним союзом західної гілки східних слов'ян — тиверцями, названі в «Літописі руському» серед союзних київському князеві Олегові племен під час його походу на Візантію.

... Отож версії походження назви мальовничого села Хоростець — різні. Та в основі їх лежить добре, хороше, світле, сонячне начало. Як і в основі дуже багатьох старих топонімів по всій нашій Україні.

Богдан АНДРУСИШИН,
доктор історичних наук,
професор.

Київ — Козова — Хоростець.

ВИСТАВКИ

Гарантія — чотири роки!

У Харкові, який бачив безліч різних виставок, пройшла ще одна з дуже своєрідними експонатами — продукцією провідного вітчизняного виробника компресорної техніки концерну «Укрросметал». Її відвідувачі — машинобудівники, будівельники, трактори-, авіабудівники, транспортники, комунальники — були приємно вражені тим, що концерн відтепер дає гарантію на таку складну техніку, як компресори, строком на чотири роки. Це можуть дозволити собі лише провідні виробники світового ринку, спираючись на свою високотехнологічну сучасну технічну базу. Проте сумські машинобудівники, а головне підприємство концерну — ВАТ «НВАТ ВНДКомпресормаш» розташовано саме там, випускають сьогодні вироби, які ні в чому не поступаються кращим зарубіжним аналогам.

— Харківський авторемонтний завод, — розповів нам його директор В. Павленко, — придбав два потужні компресори сумчан і за рахунок того, що вони споживають утричі менше енергії, ніж старі, за шість місяців окупив витрати. Нова техніка, яка, до речі, не потребує постійної присутності оператора, має гарантований ресурс роботи 40 тисяч годин, дала змогу істотно знизити собівартість ремонтів автомобілів.

Для того, щоб виставка пройшла успішно, сумчани подбали заздалегідь: провели анкетування серед промисловців, вивчили попит, поцікавилися роботою конкурентів.

Від віце-президента концерну «Укрросметал» Ю. Гришана ми дізналися, що укладені контракти вже окупили витрати на проведення виставки, а контакти, які було встановлено під час її проведення, дають підставу сподіватися, що попереду — нові замовлення.

Чергову таку акцію концерн «Укрросметал» планує провести у Дніпропетровську.

Ринок вимагає активності, пошуків не лише у сфері виробництва, а й маркетингу. Ті, хто це добре розуміє, перемагають на цьому ринку.

Сергій ВУС.

ОГОЛОШЕННЯ

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення оголошує конкурс на мовлення з використанням вільних каналів і частот

1. Телебачення					
№ п/п	Область	Населений пункт	Канал, частота	Потужність передавача, кВт	Максимальний обсяг мовлення Максимальний грошовий (ліцензійний) збір, грн
1	АР Крим	Джанкой	52	0,1	24 год/добу 14347-20
2	АР Крим	Белаторія	59	0,1	24 год/добу 14347-20
3	АР Крим	Салаторія	26	0,1	24 год/добу 14347-20
4	АР Крим	Керч	64	0,1	24 год/добу 14347-20
5	АР Крим	Красноперекопськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
6	АР Крим	Севастополь	64	0,1	24 год/добу 14347-20
7	АР Крим	Феодосія	64	0,1	24 год/добу 14347-20
8	Вінницька	Бершадь (Баланівка)	64	0,1	24 год/добу 14347-20
9	Вінницька	Вінниця	64	1,0	24 год/добу 53216-40
10	Вінницька	Вінниця	6	0,1	8 год/добу 4343-20
11	Вінницька	Гарсин	26	0,1	24 год/добу 14347-20
12	Вінницька	Козятин	43	0,1	24 год/добу 14347-20
13	Вінницька	Муровані Курілівці	40	0,1	24 год/добу 14347-20
14	Вінницька	Хмільник	53	0,1	24 год/добу 14347-20
15	Волинська	Володимир-Волинський	37	0,1	24 год/добу 14347-20
16	Волинська	Ковель	36	0,1	24 год/добу 14347-20
17	Волинська	Нововолинськ	57	0,1	24 год/добу 14347-20
18	Дніпропетровська	Вільногірськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
19	Дніпропетровська	Жовті Води	35	0,1	24 год/добу 14347-20
20	Дніпропетровська	Накопаль	49	0,1	24 год/добу 14347-20
21	Дніпропетровська	Павлоград	37	0,1	24 год/добу 14347-20
22	Дніпропетровська	Першотравенськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
23	Донецька	Горлівка	43	0,1	24 год/добу 14347-20
24	Донецька	Єнакієве	48	0,1	24 год/добу 14347-20
25	Донецька	Кіровське	38	0,01	24 год/добу 6405-00
26	Донецька	Краматорськ	24	0,1	24 год/добу 14347-20
27	Донецька	Костянтинівка	39	0,1	24 год/добу 14347-20
28	Житомирська	Олевськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
29	Житомирська	Коростень	51	0,1	24 год/добу 14347-20
30	Закарпатська	Хуст	36	0,1	24 год/добу 14347-20
31	Закарпатська	Хуст	48	0,1	12 год/добу 7173-60
32	Запорізька	Бердянськ	57	0,1	24 год/добу 14347-20
33	Запорізька	Запоріжжя	58	1	24 год/добу 53216-40
34	Запорізька	Мелітополь	48	0,1	24 год/добу 14347-20
35	Запорізька	Оріхів	64	0,1	24 год/добу 14347-20
36	Запорізька	Пологів	64	0,1	24 год/добу 14347-20
37	Запорізька	Токмак	43	0,1	24 год/добу 14347-20
38	Івано-Франківська	Доліна	64	0,1	24 год/добу 14347-20
39	Івано-Франківська	Калуш	48	0,1	24 год/добу 14347-20
40		Київ	7	0,1	4 год/добу 2823-08
41	Київська	Богуслав	64	0,1	24 год/добу 14347-20
42	Київська	Переяслав-Хмельницький	64	0,1	24 год/добу 14347-20
43	Київська	Рокитне	40	0,1	24 год/добу 14347-20
44	Київська	Фастів	64	0,1	24 год/добу 14347-20
45	Кіровоградська	Олександрія	57	0,1	24 год/добу 14347-20
46	Луганська	Алчевськ	51	0,1	24 год/добу 14347-20
47	Луганська	Красний Луч	64	0,1	24 год/добу 14347-20
48	Луганська	Краснодон	64	0,1	24 год/добу 14347-20
49	Луганська	Ровеньки	49	1	24 год/добу 53216-40
50	Луганська	Світлове	64	0,1	24 год/добу 14347-20
51	Луганська	Свердловськ	48	0,1	24 год/добу 14347-20
52	Луганська	Старобільськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
53	Львівська	Львів	64	1,0	24 год/добу 53216-40
54	Львівська	Борислав	59	0,1	24 год/добу 14347-20
55	Львівська	Радохів	48	0,1	24 год/добу 14347-20
56	Львівська	Радохів	41	0,1	24 год/добу 14347-20
57	Львівська	Стрий	48	0,1	24 год/добу 14347-20
58	Миколаївська	Вознесенськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
59	Миколаївська	Новий Буг	64	0,1	24 год/добу 14347-20
60	Миколаївська	Первомайськ	41	0,1	24 год/добу 14347-20
61	Одеська	Бережівка	64	0,1	24 год/добу 14347-20
62	Одеська	Ізмаїл	64	0,1	24 год/добу 14347-20
63	Одеська	Київ	29	0,1	24 год/добу 14347-20
64	Одеська	Котовськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
65	Одеська	Сарата	64	0,1	24 год/добу 14347-20
66	Полтавська	Красногоровка	64	1	24 год/добу 53216-40
67	Полтавська	Кременчук	36	1	12 год/добу 26608-20
68	Полтавська	Лохвиця	64	0,1	24 год/добу 14347-20
69	Полтавська	Червонозаводське	12	0,01	24 год/добу 6185-40
70	Рівненська	Зарічне	27	1	24 год/добу 53216-40
71	Рівненська	Кузнецовськ	36	5	24 год/добу 89011-20
72	Рівненська	Кузнецовськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
73	Рівненська	Рівне (Антонів)	64	1	24 год/добу 53216-40
74	Рівненська	Сарни	64	0,1	24 год/добу 14347-20
75	Сумська	Конотоп	48	0,2	24 год/добу 31878-60
76	Сумська	Охтирка	52	0,1	24 год/добу 14347-20
77	Сумська	Тростянець	58	1	24 год/добу 53216-40
78	Сумська	Шостка	64	0,1	24 год/добу 14347-20
79	Сумська	Шостка	42	0,1	24 год/добу 14347-20
80	Тернопільська	Тернопіль	64	1	24 год/добу 53216-40
81	Харківська	Ізюм	52	0,1	24 год/добу 14347-20
82	Харківська	Красноград	64	0,1	24 год/добу 14347-20
83	Харківська	Куп'янськ	25	0,1	24 год/добу 14347-20
84	Харківська	Куп'янськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
85	Харківська	Лозова	43	0,1	24 год/добу 14347-20
86	Харківська	Харків	39	1	6 год/добу 13304-10
87	Херсонська	Василівка	42	0,5	24 год/добу 34111-20
88	Херсонська	Генічеськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
89	Херсонська	Склярівськ	64	0,1	24 год/добу 14347-20
90	Хмельницька	Кам'янець-Подільський	64	0,1	24 год/добу 14347-20
91	Хмельницька	Кам'янець-Подільський	60	0,1	24 год/добу 14347-20
92	Хмельницька	Славута	50	0,1	24 год/добу 14347-20
93	Хмельницька	Шепетівка	29	0,1	24 год/добу 14347-20
94	Черкаська	Ватутіне	64	0,1	24 год/добу 14347-20
95	Черкаська	Умань	31	0,1	24 год/добу 14347-20
96	Черкаська	Умань	38	0,1	6 год/добу 3586-80
97	Черкаська	Чигирин	64	0,1	24 год/добу 14347-20
98	Чернігівська	Бахмач	64	0,1	24 год/добу 14347-20
99	Чернігівська	Корюківка	64	0,1	24 год/добу 14347-20
100	Чернігівська	Ніжин	51	0,1	24 год/добу 14347-20
101	Чернігівська	Полізуки	36	0,1	24 год/добу 14347-20

2. Радіомовлення					
1	АР Крим	Керч	103,6	0,2	24 год/добу 22179-60
2	АР Крим	Керч	106,4	0,2	24 год/добу 22179-60
3	Вінницька	Вінниця	0,873	10	12 год/добу 25674-90
4	Волинська	Нововолинськ	104,4	1	24 год/добу 42090-00
5	Волинська	Ковель	102,7	1	24 год/добу 42090-00
6	Житомирська	Житомир	104,5	0,1	12 год/добу 10870-20
7	Закарпатська	Косівська Поліна	105,1	0,5	24 год/добу 26059-20
8	Запорізька	Дніпрорудне	103,4	1	24 год/добу 42090-00
9	Запорізька	Токмак	103,9	2	24 год/добу 45384-00
10		Київ	0,873	50	24 год/добу 175817-78
11	Львівська	Дрогобич	71,9	0,1	24 год/добу 21740-40
12	Миколаївська	Миколаїв	106,4	1	24 год/добу 42090-00
13	Одеська	Жостень	105,8	1	24 год/добу 42090-00
14	Полтавська	Полтава	105,8	1	24 год/добу 42090-00
15	Полтавська	Кременчук	105,4	0,5	24 год/добу 26059-20
16	Полтавська	Кременчук	103,9	1	24 год/добу 42090-00
17	Чернігівська	Чернігів	107,7	1	24 год/добу 42090-00

Конкурсний відбір заяв на отримання ліцензій здійснюватиметься з дотриманням паритетів, визначених ст. 7 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”

Заяви на участь у конкурсі приймаються з 15.11.03 р. до 15.12.03 р. за адресою: м. Київ, вул. Десятинна, 14, ліцензійний відділ, т. 462-05-34

Товарна біржа «Центр нерухомості» проводить торги з реалізаціі будівель та споруд ВДП «ВО «Хімпром», м. Вінниця, вул. Фрунзе, № 4, а саме:

1. Адміністративно-побутовий корпус (будівля побутово-го корпусу з слюсарною, електромайстернею), інв. № 109, 1972 року, м. Вінниця, вул. Фрунзе, № 4 —стартова ціна 350 000,00 грн., у т. ч. ПДВ.

2. Водотрубний цех, інв. № 93, 1950 року, м. Вінниця, вул. Фрунзе, № 4 — стартова ціна — 130 000,00 грн., у т. ч ПДВ.

3. Інженерно-лабораторний цех (будівля заводоуправління), інв. № 147, 1978 року — стартова ціна 2 650 000,00 грн., у т. ч. ПДВ.

4. Будівля школи № 24 (заг. площею 760,3 кв. м). м. Вінниця, вул. Фрунзе, № 2 — стартова ціна 78 000,00 грн., у т. ч. ПДВ.

5. Адміністративно-побутовий корпус (АБК транспортно-го цеху), м. Вінниця, вул. Фрунзе, № 4 — 496 054,00 грн., у т. ч. ПДВ.

6. Спортзал, м. Вінниця, вул. Некрасова, № 8 —стартова ціна — 160 000,00 грн., у т. ч. ПДВ.

Торги відбудуться 17 листопада 2003 року об 11 годині за адресою:

м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 2-а, к. 51.

Учасникам торгів для їх реєстрації необхідно до 12 листопада 2003 року подати письмову заявку та перерахувати (внести) на поточний рахунок організатора торгів Товарної біржі «Центр нерухомості», п/р 26008100870001 у Вінницькій філії АКІБ «УкрСиббанк», МФО 302645, код ЄДРПОУ 21730889, 5 (П'ять) відсотків стартової ціни об'єкта, що реалізується.

За довідками звертатись: м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 2-А, к. 601, тел./факс (0432) 52-03-41.

Господарським судом Черкаської області (18005 м. Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушено справу № 10/3043 про банкрутство СТОВ "Семенівське" (19315, с. Семенівка Лисянського району Черкаської області р/р 26001300236 в Лисянському відділенні Ощадбанку МФО 354626 код ЄДРПОУ 03791195) та справу № 14/3124 про банкрутство СТОВ "Тікич" (19300 с. Будище Лисянського району Черкаської області р/р26003600167 в Лисянському відділенні Ощадбанку МФО 354626 код ЄДРПОУ 03791092).

Розпорядником майна по цих справах призначено Нікіфорова Ігоря Костянтиновича (м.Черкаси, вул. Різдяна, 170. тел. 32-72-12, ліцензія Мінекономіки серії АА №140466 від 11.07.2002 р.)

Постановою від 30.10.2003 р. № 35/11 б-03р. Господарського суду Київської області., м. Київ, вул. Жиянська, 58 б, 01033, визнано банкрутом СВК «Старе» код 05283422, рах 26009390042001, ТВБВ м. Бориспіль, МФО 321574, розташоване за адресою: с. Старе, Бориспільського району, вул. Герасименка, 47, 08362.

Ліквідатором призначено Руденького Володимира Андрійовича (ліцензія № 250116 від 28.12.00 р.), який мешкає за адресою: вул. Зої Гайдай, 9/8, кв.18, 04212, тел. 4130552.

Господарським судом Хмельницької області порушено справу № 2/175-Б про банкрутство Виробничо-комерційного підприємства «ДОТРИН» Всеукраїнської організації інвалідів «Союзу організацій інвалідів України», м. Хмельницький, вул. Тернопільська, 15, код ЗКПО 30621591, рахунок 26009272536001 Хмельницька філія КБ «Приватбанк» у м. Хмельницький, розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Горбаня Аркадія Олексійовича (адреса: м. Хмельницький, вул. Сковороди, 14, кв. 151, ліцензія Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, серія А-А № 485236 від 17.03.2003 р.).

Господарським судом Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) Постановою від 12.09.2003 року по справі № 10/18/14, визнано банкрутом СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ ім. ШЕВЧЕНКА (с. Грушка, Ульянівського району Кіровоградської області) та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором призначено Шепотинник Валентину Миколаївну (ліцензія АА № 250374 від 20.03.2002 р., адреса: 25006, м. Кіровоград, вул. Держинського, 64-А, тел. (0522) 24-95-04).

ТОВ «ГЕОРГ, 5» (ідентифікацій код 30783989), зареєстроване Радянською районною державною адміністрацією м. Києва від 22.03.2000 року за № 12519, повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців за тел.: 466-09-72.

Постановою Господарського суду АР Крим від 16.09.2003 р. по справі № 2-5/2717-2003 Сільськогосподарське ТОВ «Свердловское» (код ЄДРПОУ 30950984, юридична адреса: АР Крим, Первомайський район, с. Черноват, вул. Свердлова, б. 7; п/р 26002232247401 в ТОВО ВАТ «ОКБ») визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Біду Володимира Андрійовича, ліцензія Міністерства економіки від 20.05.2002 р., АА № 250498, юридична адреса: 95023, АР Крим, м. Симферополь, вул. Роднікова, б. 8, тел. 51-57-43.

В зв'язку з самоліквідацією товариство з обмеженою відповідальністю **«Ельф ЛТД»** припиняє свою діяльність. Претензії приймаються протягом 1-го місяця з дня опублікування оголошення за адресою: Хмельницька область, м. Шепетівка, вул. Судилківська, 92а, телефон 5-13-18.

02 вересня 2003 р. господарським судом Одеської області (65032, м. Одеса, пр-кт Шевченка, 4) порушено справу № 2/240-03-6795 про банкрутство ВАТ «Виробничо-торговельна фірма «Елакс» (65006, м. Одеса, вул. Вапняна, 87; р/р 26001301510004 в філії Південного ГРУ ЗАТ КБ Приватбанка, МФО 328704; код по ЄДРПОУ —23987026). Розпорядником майна призначено Дворніченко Олександра Олексійовича (ліцензія АА 250227 від 14.02.2002 р.; тел. (8-487-436587).

Претензії кредиторів і заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Бланки суворої звітності «Довіреність» типової форми № М-2, серія НАЛ, порядкові номери № 573138 та № 573139, видані від імені Товариства з обмеженою відповідальністю «Караван» м. Київ (код ЄДРПОУ 32307835) вважати недійсними.

Українська аграрна біржа повідомляє, що сорок п'ятих спеціалізований аукціон з продажу скрапленого газу для потреб населення відбудеться							
21 жовтня 2003 року о 12-00 годині за адресою: м. Київ, вул. Саксаганського, 1.							
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСЯГИ СКРАПЛЕНОГО ГАЗУ, ЩО БУДУТЬ ВИСТАВЛЕНІ НА СПЕЦІАЛІЗОВАНОМУ АУКЦІОНІ № 45 з ПРОДАЖУ СКРАПЛЕНОГО ГАЗУ ДЛЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ 21.10.03 р.							
№ позиції	Обсяг газу в одному лоті, тонн	Кількість лотів, одиниць	Загальний обсяг газу, тонн	Ціна за 1 тону газу (зПДВ), гривень	Початкова вартість одного лоту (з ПДВ), гривень	Загальна вартість газу (зПДВ) , гривень	Умови транспортування газу
Пропозиція АТ «Укртатнафта» (обсяги листопада)							
АТ "Укртатнафта" (з Кременчуцького НПЗ, бутан технічний, сума пропану і пропілену 5%-40%)							
1	50	40	2 000	1 450	72 500	2 900 000	залізницею
Всього:			2 000			2 900 000	
Умови поставки: 1) Продавець проводить продаж скрапленого газу залізничним та автомобільним транспортом на умовах франко-резервуар АТ "Укртатнафта"; 2) При транспортуванні скрапленого газу залізницею поставку цистерн, оплату за транспортування та послуги наливу здійснює Покупець, при транспортуванні скрапленого газу автоцистернами доставку автоцистерн та оплату за послуги наливу здійснює Покупець; 3) Продавець проводить продаж скрапленого газу тільки по території України.							
Пропозиція ВАТ «Укрнафта» (обсяги листопада)							
Гидицьківський ГПЗ							
2	25	220	5 500	1 400	35 000	7 700 000	залізницею
3	7	228	1 596	1 400	9 800	2 234 400	автотранспортом
Умови поставки: 1) Продавець проводить продаж скрапленого газу залізничним або самовивозом автомобільним транспортом; 2) Оплату за перевезення скрапленого газу залізничним транспортом здійснює Покупець по окремому договору з транспортною організацією. В ціну за одну тонну скрапленого газу входить вартість послуг за транспортування залізничних цистерн з вузлової станції в пункт наливу, які надаються Придубківським підприємством залізничного транспорту.							
Качанівський ГПЗ (Качанівське в-во)							
4	7	113	791	1 350	9 450	1 067 850	автотранспортом
Качанівський ГПЗ (Качанівське в-во бутан технічний ГОСТ 20448-90)							
5	7	17	119	1 250	8 750	148 750	автотранспортом
Качанівський ГПЗ (Глинсько-Розбишівське в-во, бутан технічний ГОСТ 20448-90)							
6	7	116	812	1 250	8 750	1 015 000	автотранспортом
НГВУ "Бориславнафтогаз"							
7	7	15	105	1 400	9 800	147 000	автотранспортом
Долинський ГПЗ							
8	7	73	511	1 500	10 500	766 500	автотранспортом: з Долинського ГПЗ
Всього:			9 434			13 079 500	
Умови поставки: 1) Продавець проводить продаж скрапленого газу самовивозом автомобільним транспортом; 2) В ціну за 1 тонну скрапленого газу входить вартість послуг по наливу в автоцистерни.							
Пропозиція ДК «Укргазвидобування» (обсяги листопада)							
Виробництво філії Управління з переробки газу та газового конденсату							
9	140	16	2 240	1 350	189 000	3 024 000	залізницею
10	35	22	770	1 350	47 250	1 039 500	залізницею
ГПУ "Харківгазвидобування"							
11	7	86	602	1 350	9 450	812 700	автотранспортом
Всього:			3 612			4 876 200	
Умови поставки: 1) Продавець проводить поставку скрапленого газу на листопад 2003 року на умовах франко-резервуар філії Управління з переробки газу і газового конденсату;2) Оплату за користування рухомим складом Продавця та налив Покупець проводить по окремому договору з філією Управління з переробки газу та газового конденсату.							
Зміни до пропозицій на продаж оприлюднюються шляхом розміщення на WEB-сторінці УАБ за адресою: http://www.uame.com.ua/energo . Внесення змін до пропозицій на продаж допускається до 20 жовтня 2003 р. включно.							
Заявки на купівлю за встановленою формою приймаються з 9-00 до 18-00 години до 20 жовтня 2003 р. включно.							
Сплата учасниками аукціонів попередніх внесків здійснюється на спеціалізований рахунок УАБ № 26047001293 в Українському кредитному банку, м. Київ, МФО 321701, юд за ЄДРПОУ 23389377.							
Українська аграрна біржа, тел. (044) 246-48-90, 246-48-92 http://www.uame.com.ua , E-mail: exch@uame.com.ua							

Господарський суд Київської області (01033, м. Київ, вул. Жилианська, 586) порушив справу № 307/146-03 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Океан» (Київська область, м. Біла Церква, вул. Сквирське шосе, 223, код ЄДРПОУ 30683899).

Розпорядником майна призначено Шкабрія Михайла Петровича, ліцензія № 250093 (03150, м. Київ, вул. Червоноармійська, 57/3, оф. 221. Тел. 239-23-90).

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 44-Б) постановою від 07 жовтня 2003 року по справі № 24/678-Б визнав банкрутом Т. О. В. «БЕРЕСТА», юридична адреса та реквізити: м. Київ, вул. Івана Пулюя, буд. 3, кв. 284, поточний рахунок № 2600700002760 в АКБ «Правекс-банк», МФО 321024, код ЄДРПОУ 32041303.

Ліквідатором банкрута призначено Чечельницького Олександра Йосиповича (ліцензія АА № 250036 від 19.11.2001 р.).

Колективне підприємство «Перший пролісок» ліквідується з 06.10.2003 р. Претензії приймається до 31.10.2003 р. Т. 518-96-64.

Господарський суд Одеської області (65032, м. Одеса, пр. Шевченка, 4) постановою від 15 вересня 2003 р. по справі № 17-2-32/02-9794 визнав банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру ВАТ «Одесаенергоремонт» (м. Одеса, вул. Чорноморського козацтва, 70, код 00131452, п/р 2600008301510104 в ОЦБ АК «ПІБ», МФО 328135).

Ліквідатором банкрута призначений Киричок С. А., ліцензія АА № 250008 від 19.11.2001 р.

Філія ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області та ліквідатор ТОВ ВП «Макіївське РБУ», повідомляють про проведення конкурсу з продажу активів.

На конкурс виставляється: цілосний майновий комплекс ТОВ ВП «Макіївське РБУ», розташований за адресою: 86115, Донецька обл., м. Макіївка, початкова ціна продажу — 74186,55 грн. без ПДВ, гарантійний внесок — 3709,33 грн. Гарантійний внесок в розмірі 5% від початкової ціни релізуемого майна та реєстраційний збір для реєстрації учасників конкурсу — 17 грн. перераховуються на р/р 260077397 в ДЮД АППБ «Аваль», м. Донецька, МФО 335076, ОКПО 26252727, Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області. Для участі у конкурсі необхідно надати письмову заяву та конкурсну пропозицію організатору конкурсу Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. Строк надання заяв 25 календарних днів із дня публікації в газеті по 09 листопада 2003 р. включно. Конкурс відбудеться після 30 календарних днів із дня публікації інформації 17 листопада 2003 р., у Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області о 10.00 за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. Довідки за телефонами: 385-39-52/23.

АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ БОРГІВ ТА БАНКРУТСТВА

Спеціалізована юридична фірма.

Правовий захист кредиторів та боржників.

Адреса офісу: вул. Вітряні гори, 10-В, м. Київ.

(044) 462-72-11, 462-72-05, [www. debts. com. ua](http://www.debts.com.ua)

Асоціація користувачів засобів обчислювальної техніки у нафтогазовому будівництві «Нафтогазбудінформатика», ідентифікаційний код № 14293247, сповіщає про реорганізацію шляхом перетворення в Товариство з обмеженою відповідальністю «Нафтогазбудінформатика» на підставі рішення засновників.

Постановою Господарського суду Луганської області (91000, пл. Героїв ВВВ, 3а) порушено провадження по справі № 10/1736 від 04.08.2003 р. про банкрутство Сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Спецзащита ЛТД» (94000, Луганська обл., м. Брянка, с. Анновка, вул. Рєпіна, 68, р/р 260015204 в ЛЮД АППБ «Аваль» м. Луганськ, МФО 304007.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Комбарова Олександра Петровича, ліцензія серія АА № 047887 від 19.10.2002 р. (94000, Луганська обл., м. Стаханов, вул. Почтова, 12, тел. (06444) 41568).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації об'яви.

Господарський суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушив провадження у справі № 10/57 від 18. 09. 03 р. про банкрутство приватного сільськогосподарського підприємства «Березовобалківське» (код ЄДРПОУ 13757741, юридична адреса: с. Березова Балка, Вільшанського району Кіровоградської області).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Балева Валентина Петровича, ліцензія серії АА № 487832 від 26.05.2003 року, який проживає за адресою: 26600, Кіровоградська область, Вільшанський район, смт. Вільшанка, вул. Кірова, буд. 65, на строк до 19.03.2004 року, тел. (05250) 9-61-68.

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) постановою від 22.09.2003 р. по справі № Б-39/378-03 визнано банкрутом приватне сільськогосподарське підприємство «Острівщина», Харківська обл., Близнюківський р-н, с. Острівщина та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Черкасова Станіслава Андрійовича (ліц. АА № 185201 від 19.02.2003 р.).

Кредиторські вимоги приймаються протягом 30 днів з моменту публікації.

Філія ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області та ліквідатор АТЗТ «Селидівський завод продтоварів», повідомляють про проведення конкурсу з продажу активів.

На конкурс виставляються активи, розташованих за адресою: м. Селидове, вул. Красноармійська, 135: 1. Прімішнена підвалу, площа — 664,7 м. кв., початкова ціна продажу — 3780,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок — 189,00 грн. 2. Будівля АПК та ідальні, площа — 937,3 м. кв., початкова ціна продажу — 13310,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок — 665,50 грн. 3. Будівля складу, площа — 292,6 м. кв. початкова ціна продажу — 2500,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок — 125,00 грн. 4. Будівля ремонтних майстерень, площа — 177,9 м. кв., початкова ціна продажу — 1270,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок —63,50 грн. 5. Каркас ангару металевого, початкова ціна продажу — 2500,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок —125,00 грн. 6. Трансформатор ТМ-160, початкова ціна продажу — 2100,00 грн. без ПДВ, гарантійний внесок — 105,00 грн. Гарантійний внесок у розмірі 5% від початкової ціни реалізуемого майна та реєстраційний збір для реєстрації учасників конкурсу — 17 грн. перераховуються на р/р 260077397 в ДЮД АППБ «Аваль» м. Донецька, МФО 335076, ОКПО 26252727, Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області. Для участі у конкурсі необхідно надати письмову заяву та конкурсну пропозицію організатору конкурсу Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області, розташованому за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. Строк надання заяв 25 календарних днів із дня публікації у газеті по 09 листопада 2003 р. включно. Конкурс відбудеться після 30 календарних днів із дня публікації інформації 17 листопада 2003 р., у Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області в 11-00 за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. Довідки за телефонами: 385-39-52/23.

Повний комплекс професійних послуг

зі СЛУХОПРОТЕЗУВАННЯ:

багатий вибір найпопулярніших у світі слухових апаратів Siemens (Сіменс)- внутрішні та зовнішні, для дітей та дорослих, цифрові й аналогові, для малих, середніх та глибоких втрат слуху (майже глухота)

безкоштовні діагностика та підбір при купівлі, продаж у кредит

кваліфікований сервіс, забезпечення аксесуарами

інтенсивні індивідуальні заняття з розвитку слуху та мови (спеціаліст НДІ дефектології, кандидат наук)

КРАЩОГО ВИБОРУ ВИ НЕ ЗНАЙДЕТЕ!

Авторизований центр корекції слуху "СІМЕРЕКС"

Київ, вул. Матерія, 12, (044) 461-78-77

Звіт про фінансові результати			
(тис. грн.)			
Рядок	Найменування статті	На звітну дату кварталу	попереднього фінансового року
		поточного року	
1	Чистий процентний дохід	3857	4113
2	Чистий комісійний дохід	2682	3081
3	Дивідендний дохід	0	0
4	Чистий торговельний дохід	209	156
5	Прибуток/збиток від інвестиційних цінних паперів	(232)	0
6	Прибуток від довгострокових інвестицій в асоційовані компанії й дочірні установи та інших інвестицій	0	0
7	Інший операційний дохід	92	86
8	Усього доходів	6608	7436
9	Загальноадміністративні витрати	(2069)	(1797)
10	Витрати на персонал	(2068)	(2086)
11	Прибуток від операцій	2471	3553
12	Чисті витрати на формування резервів	(446)	(111)
13	Прибуток до оподаткування	2025	3442
14	Податок на прибуток	(739)	(562)
15	Прибуток після оподаткування	1286	2880
16	Непередбачені доходи/витрати	0	(3)
17	Чистий прибуток/збиток банку	1286	2877
18	Чистий прибуток на одну просту акцію (грн.)	0.08	0
19	Скоригований чистий прибуток на одну просту акцію (грн.)	0.08	0
Баланс			
(тис. грн.)			
Рядок	Найменування статті	На звітну дату поточного кварталу	На кінець попереднього фінансового року
АКТИВИ			
1	Грошові кошти та залишки в НБУ	11457	10285
2	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, та цінні папери, емітовані Національним банком України	0	0
3	Кошти в інших банках	10051	6064
4	Цінні папери на продаж	0	0
5	Кредити та заборгованість клієнтів	84569	73242
6	Інвестиційні цінні папери	26	1726
7	Довгострокові інвестиції до асоційованих компаній і дочірніх установ	0	0
8	Основні засоби	13838	13459
9	Нараховані доходи до отримання	918	986
10	Інші активи	2361	1036
11	Усього активів	123220	106798
12	Кошти банків	0	9
13	Кошти клієнтів	84707	75963

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ АКЦІОНЕРНОГО БАНКУ «ІКАР-БАНК» ЗА III КВАРТАЛ 2003 РОКУ			
14	Інші депозити	0	0
15	Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0
16	Нараховані витрати до сплати	660	394
17	Інші зобов'язання	9712	2610
18	Усього зобов'язань	95079	78976
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
19	Статутний капітал	17000	15000
20	Капіталізовані дивіденди	0	0
21	Акції, викуплені в акціонерів	0	(33)
22	Емісійні різниці	4	4
23	Резерви	744	585
24	Результати переоцінки основних засобів та нематеріальних активів	8539	8539
25	Результат минулих років	568	568
26	Прибуток звітного року, що очікує затвердження	0	3159
27	Збитки звітного року, що очікують затвердження	0	0
28	у тому числі сума переоцінки у разі вибуття необоротних активів	0	0
29	Результат поточного року	1286	0
30	Усього власного капіталу	28141	27822
31	Усього пасивів	123220	106798
Примітка "Зобов'язання банку, які обліковуються на позабалансових рахунках" (тис. грн.)			
Рядок	Найменування статті	На звітну дату поточного кварталу	На кінець попереднього фінансового року
Зміни після дати останньої річної звітності (+; -)			
1	Гарантії, що надані клієнтам	555	3
2	Сумнівні гарантії та поручительства	0	0
3	Зобов'язання з кредитування, які надані банкам	0	0
4	Зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам	11935	0
5	Валюта та банківські метали, які куплені, але не отримані	0	0
6	Сумнівні вимоги за операціями з валютою та банківськими металами	0	0
7	Сумнівні вимоги за операціями з фінансовими інструментами, крім інструментів валютного обміну	0	0
8	Надана застава	0	0
9	Цінні папери та матеріальні цінності клієнтів у довірчому управлінні	0	0
10	Усього	12490	3
Голова Правління		Гнедов К.М.	
Головний бухгалтер		Шевцова Н.Г.	

ТОВ «Мінерал-Індустрія» код ЗКПО 31784350 повідомляє про ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців за адресою: 91009, м. Луганськ, 1-й Мічуринський тупик, 8-а, тел. 8 (0642) 95-88-34.

Як «Лері» пощастило з «Голосом»

РЕПОРТАЖ З ВІТРИЛЬНИКА

Минулих вихідних на Канівському водосховищі відбулася завершальна регата сезону «Південна варта». Окрім яхтсменів, можливість узяти в ній участь було надано й журналістам. Логотипи ЗМІ прикрасили борти 56 вітрильників, акулам пера також запропонували увійти до складу «своїх» екіпажів. Проте більшість пишучої братії віддала перевагу не екстремальній романтиці справжнього яхтингу, а спостереженню за проходженням регати з комфортабельного теплохода «Адмірал», затишні каюти якого були багаті на запаси віскі, один з виробників якого — Hankey Bannister — висупив спонсором заходу.

Зізнаюся, можливість посмакувати віскі мені також неабияк подобалася. Але заради справжньої участі в регаті нею таки довелося пожертвувати.

Шляхом жеребкування «Голосу України» дістався крейсерський міні-тонер «Лера». З чотирьох штатних членів екіпажу на ній було тільки двоє — Дмитро Потоцький та Дмитро Ткаченко, решта напередодні захворіла.

Піднявши стаксель та грот, виходимо на стартову лінію. В обличчя періщить прохолодний дощ і дме поривчастий вітер, але це ніяк не позначається на нашому настрої. Поряд рвуться в бій і суперники: «Tabula Rasa» та «Відродження», «Перлина» та «Everest», «Гонта»,

«Норд», «Оksamит України» тощо. Особливо зворушує екіпаж «Еоса», який складається з чотирьох представниць прекрасної статі!

Звучить стартовий сигнал, і вся флотилія летить вперед. Гордо здійсняті догори щогли та напнуті вітрила створюють навколо неймовірну красу. Вітер дужчає, і «Леру» неабияк хвилюватися, Дмитри заспокоюють — 800-кілограмовий кіль не дасть перевернутися.

Долаємо перший поворот. Тепер вітер дме з другого боку. Замінюємо стаксель на спінакер. Щоб не заважати цій процедурі, ховаюся до каюти. Тут звідусль чути джорчання води за бортом —

Медаль, яку зметикували на трьох!
Кореспондент «Голосу України» (ліворуч) разом з Дмитром Потоцьким (в центрі та ще й з нагородами!) та Дмитром Ткаченко.

неначе ти оточений достічними трубами.

Ще один поворот — тепер на 180 градусів. Замість спінакера знову ставимо стаксель. Через кожні двадцять секунд доводиться робити оверштаг або фордевінд. Це такі повороти, коли вітрила перекидаються на другий бік. Моє завдання — вчасно пригнутися й перескочити на протилежний борт. Інакше отримаю гіком — такою собі металевою трубою — по лобі й шубовсну у воду. Чимало

суперників сідають на міліну. Ми чіпляємо днищем водорості — доводиться дати задній хід. Фінішна пряма — з-поміж хмар визирає сонце. На останніх метрах обходимо кілька вітрильників і посідаємо у своїй групі третє призове місце! З огляду на неповний екіпаж — фантастичний результат!

Кажемо «до побачення» цьогорічному вітрильному сезону і з нетерпінням чекаємо весняних «Травневих вітрил»!

Сергій ХОМІНСЬКИЙ.

ФУТБОЛ

піонатах країни провів 131 матч, забив 20 м'ячів; у Кубку країни — 22 матчі, забив три м'ячі; в євробкубах — 41 матч, забив три м'ячі. Віталій зіграв 25 матчів за національну збірну і забив два м'ячі.

Про дітей «подбали» ...

Як повідомляє прес-служба Федерації футболу України, резонансна справа, що склалася навколо спорткомплексу «АТЕК» та однойменної дитячої школи, де футбол охоплено 500 дітей, набула досить негативного забарвлення. Верховний Суд України не взяв до уваги рішення Вишого господарського суду України, офіційні звернення і клопотання, зокрема і Верховної Ради України, окремих депутатів. Незважаючи на невизначеність у Господарському суді міста Києва щодо власника майна, ухвалив постанову про виселення дитячого клубу з території спорткомплексу «АТЕК».

Найбільше вражає в цій справі те, що Верховний Суд, задовольнивши позов комерційних структур, знехтував національні інтереси, насамперед пов'язані з вихованням молодого покоління.

Відомий на весь колишній Союз завод «Червоний екскаватор», котрий експортував свою продукцію у 42 найрозвиненіші країни світу, та ТОВ «Олімп» протягом останніх трьох років намагаються привласнити державне майно. На території спорткомплексу «АТЕК», що у Святошинському районі столиці, сім років плідно працює (точніше, працював) дитячий футбольний клуб, котрий організував і провів два традиційні міжнародні футбольні турніри для дитячих команд протягом шести років, виховував і забезпечував усім необхідним півтисячі юних футболістів.

Керівництво футбольного клубу «Молодь. Спорт. Місія» (нинішня назва ДФК «АТЕК») упорядкувало газон, котрий став одним з кращих у місті для проведення дитячо-юнацьких змагань. Реконструйовано два поверхи велосипедної бази спортивного комплексу. У першості Києва клубові належать лідируючі позиції практично у всіх вікових групах. Діти тренувалися безплатно. А серед них чимало дітей із мало-забезпечених родин, яким надається матеріальна допомога (одяг, ліки, харчування)...

«Борці за справедливість» протягом трьох років намагалися витіснити працівників клубу з приміщення, збудованого коштом клубу, залучаючи до цього судових виконавців з озброєними представниками органів правопорядку. Дітей усіляко старалися віднайти від занять на «АТЕК». Ланцюгами та замками на ворота стадіону, заборонаю користуватися під час тренувань і змагань роздягальнями, водою й туалетами справа не обмежується. Знищуються наочна агітація та стенди клубу, пошкоджуються лінії телефонного зв'язку і енергозабезпечення клубу, перекривається вода. Також намагаються зламати трибуни стадіону і пошкодити трав'яний газон футбольного поля, провокують співробітників клубу і дітей на конфліктні дії, постійно роблять спроби зривати змагання і тренування, на різних рівнях міської влади принижують авторитет клубу, висловлюючи наклепницькі домисли про його діяльність.

Верховний Суд України прийняв безпрецедентне рішення, ухваливши позов щодо об'єкта соціального призначення, котрий до того ж завжди залишався державною власністю, на користь комерційних структур.

У НОМЕР

■ Баскетбол

Лише результати

Євроліга ФІБА-Європа. Група С. БК «Київ» (Україна) — «Полонія» (Польща, Варшава). 77:74. Група D. «Войводіна» (Сербія і Чорногорія, Новий-Сад) —МБК «Одеса» (Україна). 88:83.

■ Шахи

У житті завжди є місце інтелектуалові

У чудових приміщеннях Міжрегіональної академії управління персоналом завершився III міжнародний студентський шаховий турнір пам'яті парламентарія Анатолія Єрмака. Започатковані кілька років тому народним депутатом змагання студентів-інтелектуалів уже вийшли на міжнародний рівень. Стали поважнішими не лише за географією і кількістю учасників — за шахівницями змагалися поляки, китайці, іранці, азербайджанці. Цього разу спробувати сили в турнірі з'їхалося майже два десятки кандидатів у майстри спорту, кілька майстрів, а також майстер ФІДЕ.

Щоправда, несподіванки з лідерством і в командному, і в особистому заліку не сталося. Як і в попередні роки, своєрідний фурор справили студенти НТУ «Київський політехнічний інститут», представлені не однією, а одразу чотирма командами. Третя команда цього вузу і стала переможницею серед 26 збірних. Друге і третє місця також посіли представники столичних вузів — КНУ ім. Шевченка та Національного педуніверситету ім. Драгоманова.

В особистій першості серед дівчат київські політехніки до трійки призерів не допустили нікого. Перше місце у Софії Лешенко («КПІ-4»), друге — у Тетяни Ключової («КПІ-3»), третє — у Тетяни Аксьонової («КПІ-1»). Усі вони — кандидати у майстри спорту. Представник політеху Орест Бовк виявився і в трійці призерів серед юнаків (два інші місця посіли шахісти з КНУ та Соломонового університету).

Крім задоволення змагальних амбіцій молодих шахістів, спонсори турніру подбали і про матеріальні стимули. Голова Київського юридичного товариства Олег Березюк, один з організаторів турніру зауважив, що цього разу організації столичного заходу особливо підсобили... уманські підприємці. Попросив через «Голос України», інформаційного спонсора турніру, подякувати тамтешнім фірмам «Метал Бест» (керівник Олександр Румик), акціонерному товариству «Уманьхліб» в особі Василя Козака та Олександрі Бевз, «Київінвестбуду» (Ярослав Ганич), «Юрлексу» Наталії Коров'яківської. Вони знають, що роблять, вкладаючи кошти в інтелект нації, а не в набридлі шоу-розваги для «обмеженого кола обмежених»... Та й вручені переможцям телевізор, мікрохвильова піч, магнітола чи фотоапарати — не зайва річ у скромному студентському господарстві.

Але головне, наголошують організатори турніру, що такими заходами у підростаючого покоління ми виховуємо повагу і до парламентаризму загалом, і до окремих його яскравих особистостей, якою, поза будь-яким сумнівом, був народний депутат Анатолій Єрмак. Про те, за що і проти чого боролась ця людина, живучи за кредом «Життя — Україні, честь — нікому!», розповіли його соратник по депутатському об'єднанню «Антимафія» парламентарій полковник Григорій Омельченко, історик-академік Юрій Шилов, кобзар Василь Литвин, дружина Анатолія Васильовича Наталка Єрмак та інші. За цими високоінтелектуальними юнаками і дівчатами — майбутнє нашої держави, і перед тим як шукати шляхи виведення України з нинішньої розрухи, вони мусять знати, чому ми тут опинилися, у якій державі живемо і хто нас веде.

Заради розширення кола учасників турніру його організатори планують у наступні роки розпочинати з міні-турнірів безпосередньо у навчальних закладах, переможці яких і з'їжджатимуться на фінальну частину. А ректор МАУП Валерій Бебик повідомив, що його академія навіть визнала за доцільне «вживити» шахи у навчальний процес як факультативну дисципліну.

Анатолій БЕНЬ.

На знімку: під час турніру.

Попередній розподіл

Наступного тижня в Катарі підрахують коефіцієнти і розподілять команди по вісімках до відбіркового турніру чемпіонату світу (Німеччина, 2006). А саме жеребкування відбіркового груп відбудеться у грудні. Проте вже нині можна сказати, що збірна України напередодні жеребкування буде посіяна у третьому кошику. Якщо такий розклад збережеться безпосередньо до самого жеребкування, то підопічні Олега Блохіна можуть уникнути зустрічі з командами Румунії, Сербії і Чорногорії, Греції, Швейцарії, Шотландії, Польщі та Словаччини.

Механіка формування кошиків заснована на оцінці рівня гри команди, що визначається так: складається кількість очок, набраних конкретною командою у відбіркових турнірах ЧС-2002 і Євро-2004, сума ділиться на кількість проведених нею матчів. Нині коефіцієнт збірної України — 1,5.

На чолі кожної підгрупи стають команди з першої вісімки, потім до підгруп включають збірні з другої і третьої вісімок. Усі команди-учасниці відбіркового турніру ЧС-2006 розділять на вісім підгруп. У п'ятьох з них гратимуть по шість команд, а в решті трьох — по сім. Збірні, котрі виграють турніри у підгрупах, автоматично виходять до фіналу. Таке саме право отримують і дві кращі команди з тих, що посіли другі місця. Інша «шістка» із других місць зіграє між собою матчі плей-оф.

Перший кошик. Франція — 3,000, Португалія — 2,400, Швеція — 2,389, Чехія — 2,333, Англія —

2,313, Іспанія — 2,313, Італія — 2,33, Туреччина — 2,222.

Другий. Нідерланди — 2,167, Хорватія — 2,125, Бельгія — 2,063, Данія — 2,056, Росія — 2,056, Ірландія — 1,944, Болгарія — 1,889, Словенія — 1,889.

Третій. Польща — 1,889, Румунія — 1,875, Шотландія — 1,813, Сербія і Чорногорія — 1,722, Швейцарія — 1,611, Греція — 1,563, УКРАЇНА — 1,500, Словаччина — 1,500.

Четвертий. Австрія — 1,500, Ісландія — 1,444, Фінляндія — 1,375, Норвегія — 1,333, Боснія — 1,313, Ізраїль — 1,313, Латвія — 1,250, Уельс — 1,222.

П'ятий. Угорщина — 1,188, Грузія — 1,063, Білорусь — 1,000, Кіпр — 0,889, Естонія — 0,889, Північна Ірландія — 0,778, Литва — 0,750, Македонія — 0,722.

Шостий. Албанія — 0,688, Вірменія — 0,667, Молдова — 0,667, Азербайджан — 0,500, Фарери — 0,444, Мальта — 0,111, Ліхтенштейн — 0,063, Сан-Марино — 0,063, Люксембург — 0,000, Андорра — 0,000, Казахстан — 0,000.

Косовський завершив кар'єру

На превеликий жаль, один із найкращих півоборонців країни середини 90-х Віталій Косовський, шестиразовий чемпіон України, чотириразовий володар Кубка так і не оговтався від тяжких травм і прийняв рішення про закінчення кар'єри футболіста. Восанне футболку першої команди Віталій одягав майже два роки тому.

Повісивши бутси на цвяха, Косовський без роботи довго не залишався. Віталій працюватиме у динамівській селекційній службі клубу, якою керує віце-президент клубу Йожеф Сабо.

Косовському тридцять років. За «Динамо» в чем-

«Цей день не забуду ніколи»

Благодійну акцію «Подорож у країну мрій» організували для вихованців юридичного ліцею Національної академії МВС України профільне міністерство та Держкомітет у справах сім'ї і молоді.

Понад 150 ліцеїстів, батьки-міліціонери яких загинули або стали інвалідами під час виконання службових обов'язків, приїхали Дніпром на теплоході «Тарас Шевченко» до Канева. Хлопчики й дівчатка піднялися на найвищу духовну вершину України і поклали квіти до могили великого Кобзаря. З несподіваною допитливістю оглянули майбутні юристи експозицію музею Шевченківського Національного заповідника, пам'ятні місця Тарасової гори.

«Цей день не забуду ніколи, — написала у Книзі гостей Кобзаревому дому одна з ліцеїсток. — Адже сьогодні я доторкнулася до серця України...»

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

На знімку: хлібом-сіллю зустрічають дорогих гостей на землі Кобзаря.

ПАМ'ЯТЬ

Фільм про великого реаніматолога

У Кримській республіканській клінічній лікарні ім. Семашка відкрито меморіальну дошку основоположнику служби анестезіології і реанімації на півострові, заслуженому лікарю України, професору Юрію Свіргуненку. Його іменем невдовзі буде названо відтворений Кримський центр анестезіології.

Ушанували пам'ять про колегу учасники 40-го з'їзду асоціації анестезіологів країни. До слова, сам академік Амосов вважав себе учнем Свіргуненка, з яким вони робили операції.

Про талановитого вченого Свіргуненка навіть знято фільм «Реанімація», що став лауреатом недавнього четвертого телекінофоруму «Разом».

Віктор ХОМЕНКО.
Крим.

НОВИНА

Тепер турист не заблукає

У цьому йому допоможе кишеньковий навігатор, розроблений Українським науково-дослідним інститутом геодезії і картографії на замовлення Державної туристичної адміністрації України. Пристрій — це міні-комп'ютер з приймачем, який через супутниковий зв'язок дозволяє людині визначити своє місцезнаходження. Важить це чудо техніки всього 300

грам. Завдяки йому турист може стежити за своїм маршрутом, визначити кількість пройдених кілометрів, отримати текстову інформацію про цікаві об'єкти — музеї, церкви тощо. Однак коштує навігатор майже тисячу доларів, тож навряд чи буде по кишені пересічному туристові.

Дарина НАЗАРЧУК.
Івано-Франківська область.

Берези для натхнення

ЗАПОВІДНИКИ

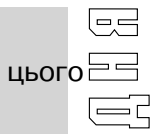
Мавка і Лукаш, Перелесник, Той, що греблі рве — всі вони герої легенд Волині. Цих персонажів «Лісової пісні» не було б, якби у цьому куточку землі не збереглася її прадавня природа. Існує не так багато країв, де ми почуваємося дітьми Землі. Нещодавно такі місця відвідали журналісти місцевих і всеукраїнських засобів масової інформації.

Ініціатором романтичної подорожі у світ природи стало об'єднання «Волиньліс». І не випадково. На території державного лісового фонду області розташовані 20 об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного і 222 об'єкти місцевого значення, а також Шацький природний національний парк.

Увагу журналістів привернули лісові заказники місцевого значення «Дубина» Маневицького і «Березовий гай» Городоцького держлісгоспів. Таку чудову діброву, яку ми побачили того дня, важко знайти на всій Волині.

Черемський природний заповідник створений менше двох років тому. На цей унікальний лісовий і водно-болотний комплекс звернули увагу вчені ще століття тому. Його відкрите зволожене болото, на думку фахівців, не має аналогів у світі. Багата флора і фауна заповідника. Із 541 рослини, занесеної до Червоної книги України, тут росте 31, а з 382 представників тваринного світу — мешкають 33. Лише тут на Волині можна зустріти рись.

Микола ЯКИМЕНКО.
Волинська область.

16 ЖОВТНЯ

■ 1594 р. Спалахнуло повстання під проводом Северина Наливайка. ■ 1853 р. Кримська війна. Туреччина оголосила війну Росії. ■ 1873 р. Народився етнограф та мистецтвознавець Володимир Кобринський. 1926-го заснував у Коломиї музей "Гуцульщина". ■ 1903 р. Помер Михайло Косач, письменник і вчений, брат Лесі Українки. Викладав у Харківському університеті. ■ 1954 р. Севастополь нагороджено орденом Червоного Прапора. ■ 1962 р. Карибська криза. ■ 1978 р. Кароль Войтила став Папою Римським Іваном Павлом II.

Модні подарунки

Своєрідні подарунки одержали 200 вихованців Лутугінської школи-інтернату для сиріт і дітей, які залишилися без опікування. В ролі благодійників виступили учні Луганського вищого ПТУ сфери послуг. 24 майбутні перукарі та 43 майстри виробничого навчання зробили школярам модні стрижки та зачіски. Юні цирюльники є членами волонтерського руху і загону «Вісник добра». Такі акції проводять уже третій рік.

Алла АНТИПОВА.

ТЕАТР

Харківський бомонд у Пушкіна

Днями відчинив двері відреставрований Харківський державний академічний російський драматичний театр ім. О. Пушкіна. Прем'єрний спектакль у новому будинку — «Олександр і Єлизавета», що оповідає про період життя Пушкіна в Україні, зібрав усе високе товариство Харкова й околиць. Як повідомили в адміністрації театру, на найближчі три спектаклі квитки продано.

Харківський театр ім. О. Пушкіна був заснований у 1933 році. У 1978-му його будівлю

було майже цілком зруйновано під час пожежі. Відтоді трупа ставила спектаклі на неперестосованих сценах і працювала в невідповідних приміщеннях. У 1995 р. Харківський міськвиконком прийняв рішення реконструювати театр. Кошти на ці цілі було виділено з міського бюджету, також свою частку внесли банки, що споруджували будинки в єдиному архітектурному комплексі поруч з театром.

Микола КОСИЙ.

Харків.

ОПТИМІСТИЧНО

Сільський супермаркет

Мешканці села Первомайка одержали прекрасний подарунок від «Севміськкоопринкторгу». Тут недавно відкрив магазин європейського зразка: з електронними вагами, сучасним торговельно-технологічним устаткуванням, великим асортиментом товарів. У магазині обладнано міні-бар, де можна і морозива скуштувати, і свіжого пива попийти. Це перший (але не останній) у Севастопольському регіоні сільський магазин, позначений модним нині слівцем «супер», що означає вищої якості.

Продавець Ніна Здоровик, — а всього їх у штаті магазину троє, — дуже задоволена умовами роботи, та й селяни, приходячи за покупками, не забувають сказати спасибі за місцевий супермаркет.

Незважаючи на те, що в Первомайці згідно з результатами перепису проживає лише 860 осіб, третина з яких пенсіонери, севастопольські кооператори не пошкодували грошей на новобудову, хоча надприбутків очікувати не варто. Первомайка — одне з найбільш упоряджених сіл Севастополя. Тут у кожному другому будинку — телефон, а квартири багатопверхівок і приватних будинків газифіковані.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

Голос України

Г А З Е Т А В Е Р Х О В Н О Ї Р А Д И У К Р А Ї Н И

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописи не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

© Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311191.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року. Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4. ☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: <http://uamedia.visti.net/golos>